

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૩૭ છ ચર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સુદરશીન।

વિષય પં.૨૨: ૪૪૭

શ્રીમત્ સત્યાય નમઃ
રસિકજન રહસ્ય ક્રિયા
અષ્ટ પ્રહરી
સુંદરગીતા.

રચનાર,
શ્રીસમિચદાનંદ સંપ્રદાયના આચાર્ય.
મહારાજ શ્રીરચિરાનંદજી (સુંદરદાસજી.)

છપાવનાર,
મહંત રાધિકાદાસ પુરૂષોત્તમદાસજી.

કચ્છ અંજાર.

સંવત્ ૧૯૭૭. સને ૧૯૨૧.

(સર્વ હક્ક સ્વાધીન.)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૯૬૬

૫૨૨:૪૨૭

Published by Mahant Radhikadadas Purushottomdas
Anjar, Kutch.

Printed by Ramchandra Yesu Shedge, at
the 'Nirnaya Sagar' Press,
23, Kolbhat Lane, Bombay.

અર્પણ પત્રિકા.

શ્રીપરમધામવાસી સદ્ગુરુ સ્વામી,
મહારાજ શ્રીરૂચિરાનંદજી.

સ્વસ્થાન. અંભર ક્રમેષુ,

સચ્ચિદાનંદ સંપ્રદાયના આચાર્ય.

ચૈતન્ય સ્વરૂપના પ્રકાશથી નિરંતર શીતલ જ્ઞાનના
ઝરાને જન્મ આપનાર આપ શ્રીજીની રસિક રહસ્ય ક્રિયા
અષ્ટ પ્રહરી પુરુષાર્થાદિ જ્ઞાસા સંશયથી તપ્ત અંતઃકર-
ણના અને દુર્ઘટ જમાનામા ચિત્રવિચિત્ર જનોને આ
સંસારસાગર તરવાને નૌકારૂપ છે. વળી હું વિચાર કરું છું
તો આપની આજ્ઞાનો યથાર્થ રીતે ઉપયોગ લેનારા ભાવિકો
રસિક રહસ્યમાં દૃઢ થઈ, પ્રેમરસ, જ્ઞાનરસ, શાંતરસ
આદિ ગુણોનું ભક્તિથી પાલન કરશે તો આ ભવસાગર-
માંથી મુક્ત બની અનાદ એવા જે સચ્ચિદાનંદ પરમધા-
મધણીના બેહદ સુખને પામશે. વળી સારાસાર વિચાર
કરનાર તથા પરલોકના સુખને ચાહનારને આપશ્રીની
ક્રિયા અષ્ટ પ્રહરી વિજયીભૂત થશે, એવું ધારી તમારા
ચરણાવિંદમાં આ પુસ્તક હાવાથી પૂર્ણપ્રેમથી સમર્પું છું
તે કૃપા કરી અંગિકાર કરશો.

લા. ચરણકમલ દાંસાનુદાસ,

રાધિકાદાસ ગુરુ પુરુષોત્તમદાસજીના
સ્રવિનય દંડવત પ્રણામ.

અનુક્રમણિકા.

• પાનું •

નિબનંદ રક્ષાસ્તોત્ર	૨
પ્રભાત સમયા...	૨૦
પ્રભાતીઆ (શ્રીઅક્ષરાતીત મારા વાલા વિગેરે)				૨૦
આજ વ્રજરાજ કરો કૃષ્ણા (ચોસર)	૨૫
આનંદકી મંજરી આનંદકી મંજરી	૨૮
આનંદ મંગલ નિધ જપે માઈ	૨૯
સુની જાગી સુંદરી, સુની જાગી સુંદરી	૩૦
બંસરીને કિયો હું નિવાસ	૩૦
શ્રીસદ્ગુરૂ ચિંતામણી	૩૧
સચ્ચિદાનંદ સ્તોત્ર	૪૨
શ્રીવ્રજમંડળ સ્તવન	૪૭
શ્રી બોધમંજરી	૫૭
તિલક કરવાનો શબ્દ	૬૨
શ્રીકૃષ્ણના ચરણ ચિન્હો	૬૪
રસિકજનોએ ત્યાગ કરવા જોગ બાબતો ૬૫ થી				૬૮
શ્રી ઠાકોરજીને થાળ ધરાવવાનો પદ	૬૯
ફલ તથા પકવાન લોગ ધરાવવાનો મંત્ર	૭૧

પ્રસાદ તથા ચરણામૃત માહાત્મ્ય ૭૨ થી ...	૭૪
•તુલસીની માળા અર્પણ કરવાનો મંત્ર ...	૭૪
હીરા, ચંદન, તથા ફૂલ ધરાવવાના મંત્રો ...	૭૫
સાંજ સમયાના પૂરવના ૩ પદો ૭૮ થી ...	૮૦
ગોડીની સાખી... ..	૮૧
ગોડી પેલી કહા વસવો ફનાકે ...	૮૩
„ બીજ બેહદ મતાહે તુમારા... ..	૮૪
„ ત્રીજ સંગ સદારે મુહાગી ...	૮૫
„ ચોથી ધનીજ રે મેં હું તુમારી ...	૮૬
આરતી પેલી આરતી કરત રસિક જન ...	૮૭
„ બીજ આરતી ષોડશ સ્વરૂપકી ...	૮૮
„ ત્રીજ આરતી શ્રીસચ્ચિદાનંદ ...	૮૯
„ ચોથી આરતી શ્રીઅક્ષરાતીત ...	૯૦
ધુન પેલી ધુન ગરજ રહે જળ ...	૯૦
„ બીજ સખ મુમરનકે શિર ...	૯૧
„ ત્રીજ જયજય શ્રીમંગલરૂપ ...	૯૨
„ ચોથી હારેવાલા અજળ સલુણા ...	૯૩
સદગુરૂની સ્તુતિ વર્ણન... ..	૯૪
શ્રીવિહારાત્મિક વર્ણન	૯૭
શ્રીભુગલકીશોર શૃંગાર વર્ણન ...	૯૮

	પાનું.
સેવા શબ્દ	૧૦૦
શ્રી નમસ્કારના શબ્દો	૧૦૧
વીરસાહેબ મહારાજનું કવીત	૧૦૨
શ્રી ગિરિધર ધરનજીની સમૃથ	૧૦૩
શ્રીકૃષ્ણ સમર્થ મંજરી	૧૦૫
પરિક્રમા શબ્દનો છંદ	૧૧૦
પરિક્રમા શબ્દના છંદની સમજણ	૧૧૧
સ્તુતિ દોહરા	૧૧૬
દંડવત્ કરવાની વિધી	૧૧૯
શ્રી રસાત્મિક સ્વરૂપ વર્ણન	૧૨૦
શ્રી પરમધામના સ્યામ છે રે	૧૨૦
શ્રીગુરુ દેવોની જય	૧૨૧
અરજી માનોને શ્રી અક્ષરાતીત	૧૨૪
પોઢણીઉ પહેલું અભેપદ દાતા	૧૨૬
„ બીજું જેને કૃષ્ણ તમારી	૧૨૬
„ ત્રીજું મન ઈચ્છ્યું માફ રાખો	૧૨૭
„ ચોથું પલંગ પધારો વ્રજરાજ	૧૨૮
„ પાંચમું શ્રીમત્પરસાત્મિક	૧૨૯
માનસી ધ્યાન	૧૩૦
નિયમિત ક્રિયા (ઉત્સવના દિવસો)	૧૩૫

	પાનું.
જગાત વિધિ (ધર્મ સંબંધી ફરજ)	... ૧૩૯
લવસાગર લહેરાં મારે ૧૪૭
દેખોરે વલ્લભ હું અપઅપનાં ૧૪૮
વસંત પંચમીનો પદ ૧૫૦
દ્વિજશ યા કોતક પસને ૧૫૨
જ્ઞાનમાળા ભાગ પહેલો ૧૫૪
" " બીજો ૧૫૬
ભક્તિમાર્ગમાં આઠ કાંટા ૧૬૧
ચલાહુ મંગલ (શ્રીસત્ય રસાત્મિક સદ્ગુરુકે)	૧૬૫
મંગલ બીજો (મારગ રસાત્મિક મતવાલા) ...	૧૬૬
" ત્રીજો (રસિકનકા યા ઉત્સવ) ...	૧૬૮
" ચોથો (મિલકે રસિક ભગ) ...	૧૬૯
" પાંચમો (અષ્ટ સૃષ્ટિ ધામકે બારે)	૧૭૦
" છઠ્ઠો (નવમત દેહરે કાહું) ...	૧૭૨
આરતી પ્રભાત સમયની ૧૭૩
શ્રીકૃષ્ણ જન્મસમયની આરતી ૧૭૪
શ્રીપરમધામ ધાણીજી પ્રત્યે ૩૫ મો પત્ર ...	૧૭૬
" " " ૨૯ મો પત્ર ...	૧૮૦
" " " ૧૨ મો પત્ર ...	૧૮૫

રસિકજન રહસ્ય ક્રિયા અષ્ટ પ્રહરી.

શ્રીમત્ સત્યાય નમઃ

રસિકજનોને ભક્તિમાર્ગમાં વર્તવાની આઠ પ્રહરી
સમયાનુકુલી પરમપૂજ્ય મહારાજ શ્રી
રૂચિરાનંદજીની આજ્ઞા.

પ્રથમ રસિકજનોએ પ્રભાતે વહેલું ઉઠવું, નિદ્રા
તથા આલસ્યનો ત્યાગ કરીને સ્વમુખે સુદર્શન શબ્દ
ગિંચે સ્વરે વારંવાર ઉચ્ચાર કરવો.

અથ સુદર્શન શબ્દ પ્રારંભ.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ જગપાવન પરમધામધની
પૂરણ પુરૂષોત્તમ જીગલ કિશોર સરણું પ્રપદે,
ધતિ શબ્દ.

પછે સદ્ગુણના સ્વરૂપનું ચિંતન કરવું. તે થઇ
રહ્યા બાદ ઉઠવું ઉઠી સર્વ રસિકજનોને નમસ્કાર

(૨)

અધિકાર યોગ્ય કરવા. પછે દાતણુઆદિ શૌચાદિક ક્રિયા કરી પોતાના કંઠે તુલસીનો હીરો હોય તેનું ચરણામૃત લેવું ને તે વખતે ગુરૂમંત્રનો ઉચ્ચાર કરવો. પછે નિજનંદ રક્ષાનો પાઠ કરવો.

અથ નિજનંદ રક્ષાસ્તોત્ર પ્રારંભ.

શ્લોક

સચ્ચિદાનંદચરિતં, પંચાત્મિકં પ્રવિસ્તરં
એકૈકમક્ષરં પુસાં, પાપહં સર્વકામદં ૧

અર્થ—સત્ ચૈતન અને આનંદરૂપ એવા જે ભગવાન તેનું ચરિત્ર પંચાત્મિક ભેદે કરીને વિસ્તારવાળું છે અને આ નિજનંદ સ્તોત્રનો એક એક અક્ષર પુરૂષોના પાપનો નાશ કરનાર અને ભક્તોનાં સર્વ મનોરથ પૂરનાર છે. ૧

ધ્યાત્વા રસાત્મિકં દેવં, સચ્ચિદાનંદવિગ્રહમ્
તુલસ્યામોદસહિતં, યુગ્મરૂપવિરાજિતં. ૨

અર્થ—તે પંચાત્મિક રૂપ જે લીલા તેમાં મુખ્ય જે રસાત્મિક સ્વયં ભગવાન તેનું ધ્યાન ધરીને, તે

કેવા છે, સત્ એટલે ત્રણે કાલમાં જેવાને તેવા રહે તેનું નામ સત્, ચિદ્ એટલે જ્યાં શુદ્ધ ચૈતન્યન-કારણથી તે ચૈતન્ય શરીરમાં રોમરોમે છ જ્ઞાન આં પાર સામર્થ્યરૂપ છે તેનું નામ ચૈતન્ય. અને આનંદ એટલે દુઃખનો લેશમાત્ર પણ જે સ્વરૂપમાં નથી, વિગ્રહમ્ એટલે એવું સચ્ચિદાનંદરૂપ જેનું સ્વરૂપ છે તે પંચાત્મિક લીલામાં બીજી કારણ તુલસી પ્રિયા-ત્મિક સુગંધ તે અંગઅંગમાં ચીજચીજમાં બહેકી રહી છે તે પંચાત્મિકમાં ત્રીજી કારણ જે દાસીદા-સોના યુથ તે ઠેકાણે ઠેકાણે સમય સમય તત્પર છે તે કહેવાય યુગલસ્વરૂપ એવી જે બ્રહ્મશ્રદ્ધી. ૨

વિહરંતમનેકેન, રૂપેણાનંદદાયકં,
પ્રાકૃતિકે વિહર્તારં, વિરહાત્મિકકામદં. ૩

અર્થ—તે પંચાત્મિક લીલામાં ચોથું વિહારાત્મિક ધામ એટલે રમણ કરવાનું સ્થલ કે જે પાંચ ત-ત્વોમાં જુદે જુદે સ્વરૂપે શોભાને સુખરૂપ છે. જેવા કે આકાશમાં વેમાનને આદિ યુક્તિરૂપ સાધન પાણી-પર જળરૂપે સાધન પૃથ્વી ઉપર મહેલ મંડપ ચોક

અચુતરા, આગબગીચા આદિ અનેક ભાતના સાધન. તેવીજ રીતે પવનની સાદ્યતાથી મુગંધ રાગતાનાદિ યુક્તિઓ તથા અમ્મીની સાદ્યતાથી ભાસઆદિ જે રચનાના સાધનો—કે જે જે ખેલ વિલાસ કરવાને આધારરૂપ તે કહેવાય વિહારાત્મિક ધામ. તથા તે પંચાત્મિક લીલામાં પાંચમું કારણ. વિરહાત્મિક ભાવ એટલે અતિ સ્નેહ કે આતૂર વૈરાગ્ય. જે સૌને વર્તે છે જેથી મુખનું સન્મુખપણું છે. ૩

રક્ષિતારં નિજનંદં, શ્રેષ્ઠં રસિકપાવનં,
સ્તોત્રમેતત્પઠેન્નિત્યં, ભક્તિભાવસમન્વિતઃ ૪

અર્થ—નિજનંદ રક્ષા રક્ષણ કરનાર બહુ ઉત્તમ છે ને રસિક જનોને એટલે પ્રેમીજનોને પવિત્ર કરનાર છે માટે સત્વગુણે ભક્તિયુક્ત બની હમેશાં આ સ્તોત્ર રસિકજનોએ બોલવું. ૪

કૃષ્ણઃ પાતુ શિરોમેઢધ, ભાલં શ્રીનંદનંદનઃ
પાતુ રસાત્મિકો નેત્રં, શ્રીરાધારમણઃ શ્રુતી. ૫

અર્થ—શ્રીકૃષ્ણ એવા ભગવાન તે મારા મસ્તકની રક્ષા કરો. નંદજીના પુત્ર એવા ભગવાન તે લલાટની

(૫)

રક્ષા કરો. રસાત્મિક એવા લગવાન તે આંખોની રક્ષા કરો અને રાધિકાજી સાથે રમણ કરનાર એવા લગવાન તે બે કાનની રક્ષા કરો. ૫

ધ્રાણું પાતુ ઘ્રજત્રાતા, મુખં ચ દાસવત્સલઃ
અંશીરસધૃતોષ્ટસ્ત્વં, ઓષ્ઠૌ મે પાતુ સર્વદા. ૬

અર્થ—ઘ્રજની રક્ષા કરનાર એવા જે લગવાન તે મારા નાકની રક્ષા કરો. પોતાના દાસ જેને વહાલા છે એવા લગવાન તે મારા મુખની રક્ષા કરો. અંસીએકરી રસના દાતાર એવા લગવાન તે મારા બે હોઠની રક્ષા કરો. ૬

જિહ્વાં જ્ઞાનોદ્ધિઃ પાતુ, કંઠં રસિકવંદિતઃ
સ્કંધૌ બલાતુજઃ પાતુ, ભુજૌ ક્ષમાધરધારકઃ ૭

અર્થ—જ્ઞાનના સમુદ્ર એવા લગવાન તે મારી જીભની રક્ષા કરો પ્રેમીજનોથી વંદના કરાયલા એવા લગવાન તે મારા કંઠની રક્ષા કરો. અલ્લદેવજીના નાનાભાઈરૂપ જે લગવાન તે મારા કાંધની રક્ષા કરો. ક્ષમાધર એટલે ગોવરધન પર્વત તેને ધારણ કરનાર એવા જે લગવાન તે મારી ભુજની રક્ષા કરો. ૭

કરૌ રાધાપતિઃ પાતુ હૃદયં યમુનાપ્રિયઃ

મધ્યં વેણુધરો રક્ષેત્, નાભિં ગોપિજનપ્રિયઃ ૮

અર્થ—રાધિકાજીના પતિ એવા જે ભગવાન તે મારા હાથની રક્ષા કરો. યમુનાજીને પ્રીય એવા ભગવાન તે મારા હૃદયની રક્ષા કરો. વેણુ—એટલે અંસી તેને ધારણ કરનાર એવા જે ભગવાન તે મારા શરીરના મધ્યભાગની રક્ષા કરો; અને ગોપિજનોને વહાલા એવા ભગવાન તે મારી નાભીનું રક્ષણ કરો. ૮

રસિકેશઃ કટી રક્ષેત્, સકિથની પરમપ્રભુઃ

ઊરૂ આભીરસેવ્યશ્ચ, પાતુ ત્વં ગોપિનાયકઃ ૯

અર્થ—રસિકજનોના ઈશ્વર એવા ભગવાન તે કેડની રક્ષા કરો. ‘સકિથની’ એટલે શરીર અને શાથળના મધ્યભાગ તેની સર્વ સૃષ્ટિઓથી પાર એવા ભગવાન તે રક્ષા કરો. અહિરોથી સેવાયલા એવા ગોપિનાથ ભગવાન તે બે સાથળની રક્ષા કરો. ૯

જનાર્દનો જનુની ચ, પાતુ સુંદરવદ્ધભઃ

યશોદાવદ્ધભો જંઘે, પાતુ પાદૌ પરેશ્વરઃ ૧૦

અર્થ—સુંદર ને વહાલા એવા જનાર્દન એટલે મનુષ્યોવડે સુખમાટે પ્રાર્થના કરાયલા એવા ભગવાન તે મારા બે ગોઠણુનું રક્ષણ કરો. યશોદાજીને વહાલા એવા ભગવાન તે મારી બે ભંઘનું રક્ષણ કરો, અને સર્વનાં શિરોમણી એવા ભગવાન તે મારા પગનું રક્ષણ કરો. ૧૦

રાધિકાનાયકઃ પાતુ, નિજનંદાખિલં વપુઃ
નિજનંદખલોપેતાં, રક્ષાં યઃ સુકૃતી પઠેત ૧૧

અર્થ—નિજનંદ એટલે સ્વે આનંદે આનંદરૂપ એવા રાધિકાજીના પતિ તે મારા શરીરના બધા અવયવોનું રક્ષણ કરો. નિજનંદ ભગવાનના બલથી યુક્ત એવી આ રક્ષાને કોય પુન્યશાળી પાઠ કરે તો પરમધામ પદને પામે. ૧૧

સ ચિરાયુઃ સુખી પુત્રી, ભક્તિભોગાનવાપ્તે
જગજ્જૈત્રૈકમંત્રેણ, નિજનાભાભિરક્ષિતં ૧૨

અર્થ—આ સ્તોત્રનો પાઠ કરવાંથી દીર્ઘાયુ થાય સુખી થાય પુત્રવાળો થાય વળી હૃદયમાં ભક્તિ

હાસ કરે અને આ લોકના લોગો મેળવે. જગતમાં જયશીળ એવા આ એક મંત્રવડે જે લગવાનનાં નામથી રક્ષા કરાયેલ એવા આ રક્ષાસ્તોત્રનો રસિક-જનોએ પાઠ કરવો. ૧૨

યઃ કંઠે ધારયેન્નિત્યં, કરસ્થાઃ સર્વસિદ્ધયઃ
નિજનંદમિદં સ્તોત્રં, વજ્રપિંજરવત સ્મૃતં ૧૩

અર્થ—આ સ્તોત્રને જે કંઠમાં રાખે, એટલે મુખાગ્રે કરે ને તેના વારંવાર ઉચ્ચારથી સર્વ સિદ્ધિઓ તેના હાથમાં આવે છે. આ નિજનંદ સ્તોત્ર વજ્રના પિંજરાતુલ્ય રક્ષણ કરનાર સમજવું. ૧૩

પ્રાતઃસાયં પઠેન્નિત્યં, લલતે જયમંગલં,
દ્રૈષ્ટિકં મૌષ્ટિકં દુઃખં, દુઃખમજ્ઞાનસંભવં ૧૪

અર્થ—હમેશાં પ્રાતઃકાલમાં અને સાયંકાલમાં આ સ્તોત્રનો પાઠ કરે તો જય અને મંગલને મેળવે અને મ્લેંછ સાધનીકની નજરથી થતા દુઃખનો અને મેલા મંત્રના સાધનીકોની મૂઠથી થતાં જે દુઃખ તથા અજ્ઞાનથી તથા જે દુઃખોને દૂર કરી અને પરમ-ધામની પ્રાપ્તિ કરાવે. ૧૪

ભૂમિજં વ્યોમજં વાપિ, દુઃખં પાતાલસંભવં,
તત્સર્વં નાશમાયાતુ, શ્રીકૃષ્ણસ્મરણાત પુનઃ ૧૫

અર્થ—પૃથ્વી ઉપર રહેનાર પ્રાણીઓ તથા આ-
કાશમાં વિચરનાર પ્રાણીઓ, અથવા પાતાલવાસિથી
થતાં જે દુઃખો તેથી નિર્વિદ્ધ રહેવા માટે વારંવાર
શ્રીકૃષ્ણ નામથી સંયુક્ત જે સ્તોત્ર તેનું હમેશાં
મનન કરવું. ૧૫

દદાતિ પરમં ધામ, શ્રીકૃષ્ણો નિજનામતઃ
તન્નામસ્મરણાચ્ચિત્તં, પ્રત્યહં પ્રેમતઃશુભં ૧૬

અર્થ—શ્રીકૃષ્ણ એવા પૂર્ણ બ્રહ્મ સચ્ચિદાનંદ
પોતાના નામના સ્મરણ કરનાર લક્ષ્મણે પરમધામમાં
વાસ આપે છે, જ્યાં જવાથી કાલ ગુણ અને કર્મ
બાધ કરી શકતા નથી, માટે હે મન, તે પવિત્ર
નામને પ્રેમથી યાદ કર. ૧૬

• ધતિ શ્રી નિજનંદરક્ષાસ્તોત્રં સંપૂર્ણ.

રાગ પંચમ. •

સગણી શ્રી રાગની, પંચમ પાછલી રે,
પોરસવા રાતનો, લઇને અંમલ;

માય છે રસિકજન, શ્રી પરમ ધામને રે,
 ગાણી ગુણ બેહુદ, હૃદય કમલ. રાગણી દાઢ.
 મળીયા રસાત્મિક બ્રહ્મ, સદ્ગુર જોહને રે,
 તેને ક્ષર અક્ષર, નિરક્ષર કલ,
 સહજમાં આવે રે' કાવે રસનાં હૃદય રે,
 જીઆં નવ ચાલે રે, કર્મ કાલનું બલ. રાગ ૧

એવે લક્ષે પૂરણ રે, રાસક રંગે ભર્યા રે,
 ગાયે અક્ષરોત્તીત, મેલી ચલવલ.
 વૈરાગ વિવેકે રે, દૃઢ જોને આશ્રય રે,
 વેગડારે રહોજણી વાદ નુકલ. રાગણી. ૨

મૈથુની માનસી, મહુદ ઇશ કૈવલ રે,
 સ્વલીક મિશ્રીત, ભેદ સકલ;
 જાણે રસ માણે રે, શ્રી પરમ ધામનો રે,
 ક્યારે નવ ચુકે રે, સર્વગે અઝલ. રાગણી. ૩

એવા રસાત્મિક જન, ઉત્તમની શરણમાં રે,
 મારે રસસાગર, માણવું અકલ,
 સુંદર સુહાગ શ્રી, નિરક્ષર નાથનો રે,
 મારે શિર બેઠું રે, થઇને અચલ. રાગણી. ૪

(૧૧)

(રાગ ભૈરવ.)

પ્રાતભયો સુંદર શ્યામ, જાગો સુખકારી,
રસિક વત્સલ ધ્રુવ તુમારો, હૃદય લેહુ ધારી,
પ્રાત,-દોઢ

તુમખિના સખ રસિક હોત, વિરહમે દૂખારી,
કૃપા કરકે હૃદય પ્રકાશ, કીજે અત ભારી. ૧
તુમરે પદમે પ્રીત હુમારી, બેહુદ અનન્ય જાગે,
યાઈ વચન બેરબેર, અપને કીંકર માગે. ૨

તાતે દયા કરકે દીજે, હૃદયમે પ્રકાસા,
અષ્ટ પ્રહર ગરક રહે, ભક્તિમતે દાસા. ૩

એહી બિચારી અપને દાસ, આગે અંખ આઓ
જ્ઞાનકે પ્રકાશકો સખ, રસિક લેહી લાઓ. ૪
સખ રસિકકો એહી ખાત, લગતહે અત પ્યારી
કૃષ્ણદાસ કહત સુનો, રસિકુંકે વિહારી. ૫

સાખી પ્રભાતની. (રાગ ભૈરવમાં દોહરારૂપે.)

શ્રી પ્રજ્ઞચંદ્ર સુસંગિનિ,

રાધેજાંકો નામ,

- ગિરિધર ધરન રસાત્મિક,
દાયક પરમ સ્વધામ ૧
- સકલ શિરોમનિ જ્ઞાનધન,
નિજનંદ દરબાર,
જાત્યક નિત જાત્યત અહિ,
દીજેં મોજ દાતાર. ૨
- ઐસી મોજ દીજેં ધની,
જાત્યક હોય અજાત્ય,
તન વ્યવહાર નિર્ભય ચલે,
રહેજ્યું તુમરેં રાજ્ય. ૩
- સુર નર નાગ અસુર વિધિ,
હુરિહર નરનારાયણ
આશ્રિત ધરા કેવલકે,
સુખમેં રહત પરાણ. ૪
- યાત્યક સ્વલિક મિશ્રીતકે,
કરત જગતમેં રાજ,
મેં હુઈં તુમરા યાત્યક,
કયો નહિ સારો કાજ. ૫

મેં હો યાચક આપકા,
તુમ હો દાતા મોર,
ઓર ઠાર યાચું નહી,
જયજય જુગલ કિશોર. ૬

જયજય જુગલ કિશોર તુમ,
નિરક્ષર રાયાંરાય,
યાચક જયત આપકું,
દીજે દાત પસાય. ૭

મહેરબાન મહેર કરો,
નંદનંદન પ્રજરાજ,
અહો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાલવર,
મોહી સુધારો કાજ. ૮

મેરે કાજ સુધારીએ,
આલસ છાંડી કૃપાલ,
નિજજન લજ્જા રાખીએ,
કીજે નજર નિહાલ. ૯

પૂરણ પુરુષોત્તમ ધની,
અક્ષરાતીત દયાલ,

(૧૪)

કારજ મેરા કીજીએ,
હરીએ સંશય સાલ. ૧૦

મેં હઉં અનુચર આપકો,
તુમહો ગરીબ નિવાજ,
બાનેકી પત રાખીએ,
ધરકે કાન અવાજ. ૧૧

રાગ ભૈરવ.

શ્રીજી શ્રીસદગુરૂકી મંગલા,
આરતી સંવારી.
મુનીજન મન સંકલ્પતે,
સકલયું ઉતારી. શ્રીજી દાઢ,

જાગે હુ ફજર નજર નિહાર,
ઊઠ દીજે જલ ઝારી,
શૌચાદિક ક્રિયા રસોક્ત,
કીને રાજ સારી,
કેસર ચંદન તિલક ભાલ,
દીનેહુ ત્રિભુવન જયે,

વસન ભુષણ વનમાલા,
પેરાઈ ઊર આનંદ મયે, શ્રીજી. ૧

ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય સુગંધ,
આદિક આરતી સાજે,
વારતી અવલ પ્રીતરીત,
સરણાઈ નોખત વાજે,
ઘંટા ઝાલરી તાલ મૃદંગ,
ઉપંગ મોરલી ઝીની,
વિવિધ રાગ રંગ ઉમંગ,
મંગલાણુ કીની. શ્રીજી. ૨

નખશિખ છબી નિરખ હીરખ,
પરિક્રમાદ પૂરી
સાષ્ટાંગ ભરે સ્તુતી કર,
લીને અંગ નૂરી,

અરણોદક મહાપ્રસાદ,
પાએ મુદે મનમાંહી.
સુંદર સુખદ વદન કમલ,
પર સદા બલજાંહી. શ્રીજી. ૩

(૧૬)

અથ શ્રી પરમધામની મંગલા-રાગ ભૈરવ.

આરતી શ્રી મંગલા.

શ્રી પરમ ધામમાહી.

બરબર મોલે પ્રથમી ભોમે,

દ્વાદસ સહસ્ર લધુમોલ ઠાંહી.

આરતી દાઠ.

દસ ભોમે સાંમગ્રી

પ્રથમીસે બ્રહ્મજલ કુંવારા,

છુટે નાવે સખ્યું સ્યાંમ,

આનંદ અપારા.

આરતી. ૧

દૂજસે વસન ભુષણ,

તીસરીસે આવે.

ચોથીસે પુષ્પ સાજ,

પંચમે તિલક સોંધા ફાવે. આ. ૨

છઠીસે ધૂપદીપાવલિ,

સાતમીસે પંચશબ્દાવાજ.

આઠમીસે ચમર છઠી છત્ર વ્યંજન,

નવમે રંગ સુગંધ આજ. આ. ૩

(૧૭)

દસમીસેં નૈવેદ્ય ગાનધુન,
તાન વાજંત્ર આરતી ઉતારી,
પરીક્રમાદે હંડપ્રત કરે,
સ્તુતી અનુસારી. આરતી. ૪

ભોગ લગાએ જલ આચમન,
બીડા દે કણીકામુખલીની,
વારે વાલીકી ધુનજય બોલી,
તો દુસરીને ઉદલીની. આ. ૫
યૂં વારેવારે પ્રતી અખંડ મંગલા,
શ્રીપરમ ધર્મે સુહાવે
સુંદર રસિક યા દિદાર,
જાહેર કબ પાર્વે. આરતી. ૬
રાગ બિલાસ.

પ્રાત સમય શ્રીરસાત્મિક સદ્ગુરુકા
શ્રી ગિરધર ધરનકા,
લીજે નામ હોઈ મંગલ મના,
પ્રાતસમય દોઢ.
ત્રિવિધતાપ હરનકે કારનં
સમિચ્છદાનંદ આનંદવના. પ્રાત. ૧

(૧૮)

મનુષારે જનમ ધરનકો એહી ફલ
અંતકાલકા હેતુ અપના. પ્રાત. ૨
શ્રી રસાત્મિક સદગુરૂકી સૂરત
સુંદર રસના એહી રટના પ્રાત. ૩

પ્રાત સમય નિતનવ રસનાહુંદ
જયશ્રી સામ્યદાનંદ,
પરમ ધામધની શબ્દ ઉચ્ચાર
પ્રાત દોઢ.

વિઘ્નહરન મહામંગલ કરન
તરન ઉડપતુલ્ય ભવધી અપાર પ્રા. ૧
વજ્ર પિંજર તુલ્ય તન મન રક્ષક
દક્ષક શ્રી નિરક્ષર દરબાર. પ્રાત. ૨
સકલ શિરોમણી સકલ શબ્દ હુદ
એહુદ જ્ઞાન ધ્યાન વિસ્તાર. પ્રાત. ૩
સુંદર ઉત્તમ રસિક જીવન ધન
કરોનિંત મમ મન રસના વિહાર. ૪

(૧૯)

પ્રાતસમય સદગુરુ સુંદરકા રસિક
ઈંદરકા નિતપ્રતિ ઉઠકે લીજે નામ.
પ્રાતસમય દોઢ.

પ્રેમસહિત કોહુ કરત ઉચ્ચારા
દાયેક મુદ મંગલકોરે ધામ, પ્રા. ૧
જ્ઞાનપ્રકાશ હોતહે ભારી
કરતહે સખ વિધ પૂરન કામ. પ્રા. ૨
ભવસાગરમહી નામ ખેહીતહે
અખંડ પુલીને જધકે પૂરે હામ. પ્રા. ૩
કૃષ્ણદાસ એહી પાર પોચાવે
તાંકો રટન કરે આઠોરે જામ. પ્રા. ૪
રાગ ખિલાસ.

શ્રી રાધેશ્રી સાહેબ નિરક્ષર
અંગની તરંગની પ્રેમ પ્રચંડ શ્રી. દોઢ
શ્રીપરમધામ બેહુદ સન્નિધદાનંદ
મહી વિલસો પાર ખંડઅખંડ શ્રી. ૧

અખુલાન નંદની વંદની રસિકન

કરની ક્ષર અક્ષર અડંડ શ્રી. ૨

રસસાગર નયનાગર ગુનાગર

શ્રી વ્રજ મંડલ મંડ ન મંડ. શ્રી. ૩

સુંદર રસિકકી આશા પૂરણ

શ્રી મહારાણી દ્રગસુ તુંડ. શ્રી. ૪

એ પ્રમાણે પ્રભાતનાં પદ નિત્ય નિયમ સહિત કરવા. પછે જો નિવૃત્તિ હોય તો પ્રભાતીની ચોસરો નિત નવી નવી કરવી.

રાગ પ્રભાત (જુદી જુદી ઢબથી ગવાય છે.)

શ્રીઅક્ષરાતીત મારા વાલા

હું છડિં ખાની તમારી રે,

ચરણ કમલ વંદુ હું તમારા

તતખર સુધ લીઓ મારી રે. શ્રી. દાઢ

હું અખળાના આધાર પ્રભુજી

ચરણ મારી માનો રે,

શરણે આવ્યાને સામુ જો જો

જાણી પોતાનો ખાનો રે. શ્રી. ૧

(૨૧)

અચલ ટક વિદ્યાસ તમારો
મારે હૃદય જામ્યો રે,
માટે મેં અહું અનન્યપણું
આશ્રય તમારો કામ્યો રે. શ્રી. ૨

• ભવસાગર તરવાનું બેઠું
શરણ તમારૂં મોટું રે
પાયાડે પરમધામ ને તત્પર
નાવે તેમાં ત્રોટું રે. શ્રી. ૩

સુંદર રસિકને શિર તમે સ્વામી
પૂરણાનંદ ભગવાન રે,
માર્ગે રસાત્મિક લીઓને ભુજવી
અરણ્ય ધરીને કાનરે. શ્રી. ૪

(૧)

શ્રી પરમધામ ધણીજી મુને
એક છે શરણ તમારૂં રે
તમને મેલી મન બીજે મ જાએ
તમસું લાગું મન મારૂં રે. શ્રી. દાઠ.

(૨૨)

તમ જેવા સમૃથ ધણી મારે શિર
અનન્યપણે મેં ધાર્યા રે
વિષમ સંકટમાં ડાવા ડાલે
વિસરો નહ વિસાર્યા રે. શ્રી. ૧

એક ભરોસો તમારો સાચો
બીજું સ્વપ્ને ન રાખું રે
માટે કંઠણા કરો હવે વાલા
હું તન ધન વારી નાખું રે. શ્રી. ૨
કંઠણાના સાગર કંઠણા કરો હવે
હરોને આપદા મારી રે,

પૂર્ણાનંદ પરમધામ રાજ
કરોને સહુએ સંભારી રે. શ્રી. ૩

સુંદર રસિકને મારગ રસાત્મિક
જીવતે દીયોને દીપાવી રે
જોધને હૃદય પામું હું ઊરમાં
થાય તે સુહાવી ભાવી રે. શ્રી. ૪

(૨)

આવો આવોને અલબેલા
અરજ મારી માનો રે

હું અબળા છઉં શરણુ તમારી
મારા સંકટ વાંઘો રે. આવો, દાડ,

દાસ તમારા તમને જંખે
તેને હરસણુ આપો રે
અખંડ વિહાર તમારું દધને
યુગલ સ્વરૂપ કરી થાપો રે. આ. ૧

આલસ મેલો આયુષ જાય છે
મારી આરત તનની રે,
કાલ અચાનક આવીને પોચસે
રૈજસે આશા મનની રે. આ. ૨

આશા મનની અધૂરી રહી જસે
તારે સ્યો પ્રતાપ તમારો રે
એવું જાણીને વાલા મુજને
હાથે ઝાલી ઉગારો રે. આ. ૩

સુંદર રસિકને દાવો તમારો
તે હવે દયોને ભુજવી રે,
સમૃથ શરણાગતુનાં બેલી
કાજ સુધારો આવી રે. આ. ૪

(૨૪)

(૩)

શ્રીમત યેહુદ પદનાં બારાં
ખોલે છે વ્રજનો વાલો રે
સંમૃથ કરૂણાનિધ થઇ ઉભા
સખી સહુ જોવા ચાલો રે. શ્રી. દાઢ

એહુના અંગઅંગમાં યેહુદ કલા
સંપન્ન નૂરની મસાલ રે
જળહુબે છે તિમિરહર અંતર
જોતાં અંગ થાએ સુખાલ રે શ્રી. ૧

એવા એહુ જાણસે તે માણસે
તાણસે નિર્બળ તેનો તાલો રે
એહુદ સંસ્કારી બહુ જન્મોના
લેસે શરણું સખાલો રે. શ્રી. ૨

એહુ મેલી જે બીજે વળગસે
તે સહી વિખમ કસાલો રે
પામી સુખ કીધું ખાઇ પડસે
ફેરો થાસે તેને ઠાલો રે. શ્રી. ૩

(૨૫)

સુંદર રસિક રસાત્મિક સદ્ગુણી
સેવામાં માલો રે
તો બેહુદ પરમધામને પામો
માટે શરણું એહ ઝાલો રે. શ્રી. ૪

(૪)

રાગ કડખો (તથા બિલાવલ.)

એ આજ ઘજ રાજકરો કડખા
મુજપર ખરી કડખા મુજપર ખરી,
શ્રીમત નિરક્ષર સાહેબ પ્યારા
મારે તો વસીલો એક છ તમતણા
તમસુ સરવે ભુજે કારજ મારા.
એ આજ દાઢ.

માટે વારસ કરો સંકટ મારાં હરો
આક્ષર ખેલમાં મુને બચાવો
અરજ મારી સુણી આવો ઘજનાં ધણી
ભજન આનંદ રસમાં ભુખાવો. એ. ૧
સુંદર રસિકને આશ મોટી મને
જો શ્રીમત રસાત્મિક મારગે ચલવો

(૨૬)

તે પૂરો તો થાયે પૂરણ પૂર્ણાનંદ,
એવું જાણીને વેલું વેલું મિલવો. એ. ૨

(૧)

એ શ્રીજી કરૂણા કરો હરો મમ આપદા
સદા સુહાગી વ્રજરાજ પ્યારા
શરણે આવ્યાની કરો સહાએ સમૃથ ધણી
પોતાના જાણીને કરો સંભારા. એ.
શ્રીજી દાઢ

દાહુલા દાડાવિષે મારગ બેહુદ મળ્યો
તે હવે નિભે તો થાય રૂંડું
વેલી વારસ કરો શ્રીજી મહાપ્રભુ તમે,
લક્ષ્મિ ચૂડી બહુ ભાવે પહેરું. એ. ૧

સુંદર રસિક છે શરણ શ્રી રાવળી
આવડી વાર તમે કાં લગાડો,
મારા વાલા રસ બેહુદ આપો મુને
ટાળોને સંસ્તૃત દુખદ પાડો. એ. ૨

(૨૭)

(૨)

એ શ્રીજી સંકટ હરે જાણી નિજભૂત
ખરે જાણી નિજભૂત ખરે,
કરે વારસ કાંઈ દુખીઓ જાણી
મહેર નિધાનશ્રી રસાત્મિક સાહેબા
દુખદ અવસરે કાંઈ દયા આણી શ્રીજી દાઢ
તમે મારા શિરધણી આલસ રાખે ઘણી
તે હવે નથી આ વખતે ઘટતું,
આખર જમાનો મહાવિષમ લાગે ઘણે
મોહ માયિક હવે કરોને હટતું. એ. ૧

સુંદર રસિક આ અવસરે જો ચડા
તો તો આવે કાંઈ દુખનો આરો
બેહુદ સમૃથ ઘણી મારા શિર ઉપરે
ઠાળોને દુખદ જનીત ભારો. એ. ૩

(૩)

સમજ સાક્ષાત મન સૂજ સદગુરૂતણી,
વિધી ચાર ઊર ગણી પંચાત્મિકની

(૨૮)

ઉજ્જ્વલતા ભક્તિજ્ઞાન લક્ષણની ભાવના
ચિતકમલ જભાવ વિરહાત્મિકની, એ.
સમજ દાઢ

રસાત્મિકમાં રસી તુલસી પ્રિયાને પસી
યુગલ સ્વરૂપેગસી વિહારાત્મિકેવસ
ઉજ્જ્વલ અનન્ય નવધાસાધી સંઘન
પ્રેમ પરા વિહાર જ્ઞાનપંચપસ, એ. ૧

ત્રીસ લક્ષણ વિધી ચાર વિરહાત્મિક
ઠીક ગ્રહી શરણ દૃઢ મન વચન કૃમથી
સુંદર રસિક અહર્નિશ અભ્યાસ કર
થાય સમાસ સત અકલથી, એ. ૨

(૪)

રાગ બિલાસ.

આનંદકી મંજરી આનંદકી મંજરી
શ્રી રાધે રસ આનંદકી મંજરી, દાઢ
ક્ષિરાક્ષર નિરક્ષર મે જેતી કંજરી
તેતી સખનું શિરદાર રસ ગંજરી શ્રી, ૧

(૨૯)

અજબ સુંગારરૂપ સુહાગ પ્રેમ પિંજરી
કરૂણા સમૃથ વિહાર સખસે નિરંજરી
શ્રી. ૨

શરણાગતકું રખો જગમે અંઝરી
રસિક વચ્છલ અધસે રહો સીકંજરી
શ્રી. ૩

ઝાળગ તુમારી સત જગમે અવંજરી
સુંદર સુમરે દિન રેન ભોર સંજરી. ૪

આનંદ મંગલ નિધ જપે માધ
જ્ઞાનકલા ગુરૂ દીની દરશાધ. આ. દોઢ
શ્રીનંદ સુવન ધામી પરાપરકે
રાધે રમન ધની સંત શિરકે. આ. ૧
નિરક્ષર પ્રાણુજીવન ધની જીનકે
દલન વિકાર જનીત મોહ મનકે. ૨
દાની રસિકજન રસનિધ પદકે
પ્રચુરન પરમાનંદ બેહુદકે. આ. ૩

સુંદર રસિક પ્રભુ શરણાગતકે
વચ્છલ મનુ જનુનીશિશુપ્રતકે આ. ૪

સુની જાગી સુંદરી સુની જાગી સુંદરી
અરૂન સિખા ધ્વની. સુની. દાઢ.

સદ્મ સદ્મ પ્રતિ દીપક ભયેહુ
દધિમથના નંદ સાજ સુ ઠયેહુ. ૧

જેરી જેરી મિલ મથતળુ મૈયા
કૃષ્ણ કીરત વિરહયુત ઉચરૈયા. અ. ૨

અહો પ્રજાવિહારી કૃષ્ણ કનૈયા
રસિક વત્સલ અધકિત ગૈયા. અ. ૩

પ્રભસ્તુતી કીરતી કોકિલસમ ગાના
સુંદર કરે સખી સંગીત વિધાના. ૪

રાગ પ્રભાત.

બંસરીને કિયોહું નિવાશ
જીતુંકે હીએ બંસરી દાઢ.

તાંકી અંકલ ભધ જામત અદ્ભુત બે
અંતર ભયોહું પ્રકાશ. જીતુંકે. ૧

ક્ષર અક્ષર અક્ષરાતીત સૂળળે

ભયો રે અંતર પુડ નાસ, જીતુંકે. ૨

શ્રીપરમધામ પંચાત્મિક સુકૃત્યાળે

દરસત અજળ વિલાસ, જીતુંકે. ૩

સુંદર રસિક ધસ બંસીકો મૈમાળે

જાનત વિરલા કોદાસ, જીતુંકે. ૪

પછે રસિકજનોએ સ્નાન કરવું. ન્હાવા સાડ પાણી
સ્વચ્છ લેવું અને ન્હાતાં મુખે સુદર્શન શબ્દની
ધ્વની ઓટલે રટના કરવી. ન્હાઇને અખોટ વસ્ત્ર
પહેરીને પાઠ શ્રી સદગુરૂ ચિંતામણી સચ્ચિદાનંદ
સ્તોત્ર પ્રજમંડલ સ્તવન મુખોધમંજરી આદિ સ્તો-
ત્રોનો પાઠ કરવો.

અથ શ્રી સદગુરૂ ચિંતામણી પ્રારંભ.

સાખી.

ગિરિધર ધરનકું વંદીકે ચિંતામણી ઉચાર,

પ્રેમસહિત રસાત્મિક જય જય કંડ પોકાર. ૧

છંદ ઉધોર.

ક્ષરાક્ષર અક્ષરાતીતકા જ્ઞાન

બેહુદ કયાહો મસ્તાન,
શ્રીમત્ય રસાત્મિક સતગૂર
જનકે વચનમેં સખકૂર.

૧

બેહુદ સરા અક્ષર અસલ

શ્રીમત ડગરમેં અહે સકલ.
જન ઇસ અખંડ દીન ખૂમાર
વહા ગુરૂકી જાહુ બલિહાર.

૨

મોહો મોજ દીત સતગુરુ જીસ

કહા ભેટ ધરૂં આગેં તિસ.
જીવ ઇશ કૈવલ સૃષ્ટી સકલ
કી ભેટ ધરૂં પછ મોજ બલ.

૩

તદપિ સકુન શીસ ઉઠાય

મહામણી પાસ કોડીસો ક્યાંય
ધરૂં ભેટ સ્વલ્લિક મિશ્રિત સમાજ
તોખીનાં સર ભરમાફિક વ્યાજ.

૪

યાગુન શ્રીગુરૂ ઉપકાર
જાકે સમ ન કોઈ નિરધાર,
તાતે મન વચન ગુનગાવ
દાસાનુ દાસકા રખલાવ. ૫

બેહુદ લીઆ ખાંના શીસ
'સાસન સમજ વિશ્વાવીસ,
લીની ઉઠાધ સતગુરૂ કેરિ
ક્ષરાક્ષર નિરક્ષર રહો ભેરિ. ૬

જન ધસ દીન બેહુદ જ્ઞાન
વહાસત ગુરૂપે નહી કુલખાન,
તન ધન વચનકું કર પ્રીય,
મિટતન તાકો જમપુર લીય. ૭

જન અધિકાર કીના લોપ
તાપે દૈવત પંચકા કોપ,
જન સેવ વચન મન ધન કાય
ક્ષરાક્ષર નિરક્ષર ધરા રહાય. ૮

જીન રખ રાજી સદગુરૂ શ્યામ
તેહી સખ ઠાર ઇચ્છિત કાંમ,
દસગુરૂ તિલક રાધાકૃષ્ણ
જીન સમ આવેશ લીયા પ્રશ્ન. ૯

વિષ્ણુ નારાયણ ઇશ કૈવલ
સ્વલ્લિક મિશ્રિત નિરક્ષર બલ,
પય ઉર કાય દસ ગુરૂ તિલક
દસ સ્થલી ભક્તન શિરજો લલક. ૧૦

જીસ અધિકાર મિલ સ્થલતિસ
મુક્તિ ભક્તિ દિયા પાત્રહીં પસ
વખયા મુજપે ભયસો કૃપાલ
વિષમ જમાંના મહા કલિકાલ. ૧૧

બેહુદ જ્ઞાન કુંચી દીન
અપનાં બાના દઢ કરી લીન,
રાધે ગિરધર ધરન કહાય
પ્રજમે છકા બેહુદ બળય. ૧૨

લેવર કલિમેં કીન પ્રકાશ
રસાત્મિક મગસુખ રાસ,

તામે ચલહુ હોધકે અનીન
યામગ છકા છન શિર લીન. ૧૩

સો મમ જીવન પ્રાણ અધાર
વહાર્યે જાઉંમે બલિહાર
સો અબ ચલહુ હોધકે મસ્ત
મોહ મદ માન છોડિ સમસ્ત. ૧૪

ખોંધ વીર સુભટ સાંમત ભાઈ
ભુજહુ રસિક છકા હુલસાઈ,
અલસેન કાજ ધતઉત સીજ
અંતે હોઈ શિરપે જમકી ખીજ. ૧૫

દંડ ચોર્યાસી લક્ષ જોનજાસ
કર્મકી દે ગલેમે ફાંસ,
વિધિ દિન એકલો સોચલ
ફિર તદ માનવકા તન મિલ. ૧૬

તામે વિક્રમ કરે જગ હેત
સો મરી નર્ક ભુકતે પ્રેત,
જાકી આયુષકો ન અંત
પાવે તખી બહુ વિલખંત. ૧૭

ધર્મે અંગુ ધર્મ તવ બતાય
કેા કુલ જાય સંકટે તાય,
તબ વેા ચંડી પઠન કરાવે
ચંડી પકડ તેહી આવેસાવે. ૧૮

કુલમેં કાંકે શિરમેં ડાલે
મુવેકા નામ બદલે બોલે,
તબવેા તીર્થ મહી કીય ઠાય
ચોની ખેતસે છોડાય. ૧૯

તબજહેં ચોચાસી ભુગતન
વિધી દિન અંતે પહે નરતન,
તહાં કર્મ શૌચ ક્રિયા તપ દાંન
તાંમસેં પતલ રાજસેં મૃતાન. ૨૦

સત્વે સ્વર્ગ પુન્ય તેં પતન
હોધ ભુક્ત ચોચાસી માનવતન,
કદપ હઠ યજ્ઞ તપ સિધતાય
કમચે વૈશેષી નિમિત્ત વિધાય. ૨૧

રજતમ સત્વે સત્ય કૈલાસ
વૈકુંઠ તહા દિવસ અંતે નાસ,

ફિર ચોથાસી ભુક્ત વિધી દિન
માનવ હો પાય ન્યાય પ્રકરન. ૨૨

અહિંસા સધ વસ સિધ સિલાય
સિધ શક્તિ દિન લૌં ચોથાસી પાય
ભુક્ત ફિર માનવ હોય અષ્ટયોગ
સધ પ્રાણ પ્રણવકે સંયોગ. ૨૩

વાસે વિસ્કુલંગ દિન લો ફિર
ભુક્તિ ચોરાસી પહી દહનર,
સાધી સાંજ્ય સુન્ય રહાયે
સૌં દિન ફિર ચોથાસી પાયે. ૨૪

ભુક્તિ માનવ હો વેદાંત
સાધી ચિદાકાસ સિદ્ધાંત,
વસે ઐ દિન કેવલ બન
ફિર કરી ચોથાસી ભુક્તન. ૨૫

માનવ હોયે પુષ્ટ મર્યાદ
સધ આચાર્ય મત પયે વાદ,
સ્વહીક મિશ્રીત અક્ષર હદ
બંધ પરીનાં બેહદ સનંદ. ૨૬

સાચાં જકતમેં ચૌમત,
 વલ્લભી ગૌડ બુંદેલ ફિરસ્ત,
 મિલ તિસજ્ઞાન ક્ષરહૃદયર,
 તામેં કયું રહત તુમ ઠર. ૨૭

બેહુદ અક્ષર સરા શ્રીમત,
 પંચમાં તામેં ચલો જન સત,
 આલસ છોડ દેહુયા વખત,
 રાખો હૃદય પૂરણ ચખત. ૨૮

હીરાકંઠ ભાલે તિલક,
 અક્ષરાતીત અંકીત જલક,
 જય શ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમધામ,
 ધની ઇસરસના વચન રહે જામ. ૨૯

સમર્પે બિનપેરના નખાંના,
 ચાલીસ દાષ ચિતમેં નચાંના,
 ભાંગ તંમાકુ ગાંજ અશીમ,
 મદિરા મંસ પ્યાજ ગંધીમ. ૩૦

પ્રભુસેં વિમુખ જો જન હોયે,
 સખતેં અધમ જાનો સોયે,

કદિજો હોય ઊત્તમ જાત,
ભગવત ભક્તિ હીન જનાત. ૩૧

તાકો જાન પશુકે સમાન,
ગુરૂ આશ્રીત ગનીએ પ્રાન,
એસે સમજજકે વિધિચાર,
હરદમ રહો તુંમ હુસીઆર. ૩૨

એહ ઉપદેશ વારમવાર,
રસાત્મિક સદગુરૂ ઉપકાર,
કહુંમે પુકારી માનો સુજાન,
પતિવૃત્ત પના શિરપે ઠાન. ૩૩

મિશ્રીત અક્ષર આદિક ભાય,
રખના નાહી ચિતમેં ચાય,
અનાશ્રીત કુંના છાતી લગાય,
મિલના મિલના રસિકુંહી ભાય. ૩૪

ખાંના પીના રસિક કરકા,
સંસ્કૃત જાની પરભવકા,
વિમુખ જો હો ન છુનાતાઈ,
રસિકુંસે તનમન ધર્મેન જુદાઈ. ૩૫

ધસ કીય કમયકું પરમધામ,
તનમન વચને નેડા તમામ,
હે રંચ સંસય યામે નાંહિ,
સીધા જ્ઞાન સોધો ત્યાંહી. ૩૬

જનકા આપે હોધયં સત,
સોકયુનાં હોધ અપના ધજત,
એહ જગતમાંજ જાહેર હેજી,
સોસિધ લોક મતે સખ લેજી. ૩૭

જિંચ નીચકા ધસ નાતા,
મુની લોક મતે ભુજતા આતા,
પરિશ્રમ દાનુમે હે તેતા,
પ્રાપતે અધિક ન્યુન સંત કહેતાં. ૩૮

તખતજ જિંચપદ કયોંનીચ,
સેવત મૂઠ લહે દ્રગ મીચ,
ખડાહે કાલ તુમપે અજન,
મદમત ભટક કયું હેવાન. ૩૯

એહ ઊપદેશ મહે ન અખૂજ,
હીય નહિ સારાસાર કયુ સૂજ,

કહી સતચિંતામણી તલઠોક,
સુન હીય અપના કરકે ચોક. ૪૦

સુંદર રાસક શિર ઊસ્તાદ,
રસાત્મિક સદગુરુ જીસ યાદ,
ચિત તે જાતિનાં પલ એક,
એહિ મમડગર એહિ મમ ટેક. ૪૧

॥ સાંખી ॥

સતચિંતામણી એહ કહી,
લહી જનનેં ઊરધાર,
શ્રી પરમ ધામ પંથમેં,
ચલત સો કરિ કરાર. ૧

એકચાલીસ ચોપાઈ હેં,
દાહા ચાર સુ કીન,
કયા સત ઊપદેશ યહ,
પરખી લેહુ પ્રવીન. ૨

સર્વતોત્રીસ ત્રયોદસ,
આસુ સુદ અષ્ટમી સોમ,
લખી સુંદર અજમેરમેં,
કૃત કૃત લાઈયા લોમ.

॥ ઇતિશ્રી ચિંતામણી સંપૂર્ણ ॥

(૪૨)

અથ સચ્ચિદાનંદ સ્તોત્ર.

છંદ ભુજંગ પ્રયાત.

સુરાદ્યૈઃ સદા સ્વાન્તશુદ્ધયૈ દયાન્ધે ।

પ્રપન્નાર્તિહં વંદિતં મોક્ષકામૈઃ ॥

તવાનંદદં મુક્તિદં દિવ્યમેતત્ ।

ભજામિ પ્રસાદાય તે પાદપન્નમ્ ॥ ૧ ॥

અર્થ—હે દયાસાગર મોક્ષને ઇચ્છનાર દેવતા વિગેરેથી હમેશાં પોતાનાં અંતઃકરણની શુદ્ધિ માટે વંદનાં કરાયલા અને શરણુમાં આવેલાની પીડાને નાશ કરનારા મોક્ષને આપનારા અનુપમ આનંદને દેનાર જે તમારા ચરણ કમલ તેને તમારી કૃપા માટે હું ભજું છું ૧.

યયા માયયા બદ્ધ્યતે તત્ સમગ્રં ।

પુનર્જન્યતે લીયતે સ્થીયતે ચ ॥

કદા શાંતિમાપ્નોતિ નાપદ્ધતં તત્ ।

ભજામિ પ્રસાદાય તે પાદપન્નમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ—હે ભગવાન જે માયાવડે બંધાયલું આ બધું જગત ફરીને જન્મે છે સ્થિતિને પામે છે અને

લય થાય છે કોઈ વખતે આપતિમાં આવી પડેલું
તે જગત શાન્તિ મેળવી શકતું નથી માટે તમારી
કૃપા સાડ તમારા ચરણ કમલને લળું છું. ૨

गतो मे जन्महेतुः ।

प्रसादोयमेवास्य ते देव भक्तेः ॥

शुभं पादपाथोजमेतच्छरण्यं ।

भजामि प्रसादाय ते पादपद्मम् ॥ ૩ ॥

અર્થ—હે સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ ભગવાન જન્મ
અને મરણમાં કારણરૂપ જે બ્રાંતિ તે મારા ચિત્તથી
દૂર થઈ તે તમારી ભક્તિનો પ્રતાપ છે શરણમાં
આવેલાઓનું રક્ષણ કરનાર જે તમારા ચરણ કમલ
તેને તમારી કૃપા માટે લળું છું. ૩

चिदानंदरूपं सदासत्त्वरूपं ।

युतं लक्षणैः षोडशैः कामकर्तृ ॥

तमो नाशमेति प्रकाशेन यस्य ।

भजामि प्रसादाय ते पादपद्मम् ॥ ૪ ॥

અર્થ—હે ભગવાન ચૈતન્ય અને આનંદરૂપ અને
સદા સત્ય સ્વરૂપ એવા અને ષોડશ ચિન્હયુક્ત

લકતોના મનોરથને પૂર્ણ કરનાર જેના પ્રકાશથી
અજ્ઞાનરૂપ અંધારું નાશ પામે છે. એવા તમારા
ચરણ કમલને તમારી કૃપા માટે લળું છું. ૪

રજઃ પાવનં ગોપરાજસ્ય ગ્રામે ।

સ્થિતપ્રાણિનાં જંગમસ્થાવરાણામ્ ॥

તથાદ્યક્ષપૂતં સુરૈરીપ્સિતં હિ ।

મજામિ પ્રસાદાય તે પાદપદ્મમ્ ॥ ૫ ॥

અર્થ—હે પ્રભો નંદજીનાં ગામમાં રહેલાં સ્થાવર
અને જંગમ પ્રાણીઓને પવિત્ર કરનાર તમારા ચરણ
કમલથી પવિત્ર થયેલી રજ છે અને દેવતાઓ પણ
તે રજની ઈચ્છા કરે છે માટે તમારી કૃપા મેળવવા
તમારા ચરણ કમલને હું લળું છું. ૫

ક્ષરં ચાક્ષરં નેતિનેતીતિશ્રુત્યા ।

શ્રુતૌ કથ્યતેડતીતમેવાસ્તિ તામ્યામ્ ॥

નિજાનંદરૂપં યદેવાસ્તિ તત્ત્વં ।

મજામિ પ્રસાદાય તે પાદપદ્મમ્ ॥ ૬ ॥

અર્થ—હે ભગવાન નેતિનેતિ એવી શ્રુતિ એમ
કહે છે કે નહિતિ—એનો અર્થ ઇતિ એટલે આ ક્ષર

સૃષ્ટિ કેતાં વિનાશી જગત તેવા તમે નહીં અને
 નેતિ એ બીજા પદથી શ્રુતિ કહે છે કે નશ્તિ ધતિ
 એટલે આ અખંડ સૃષ્ટિ કેતાં અવિનાશી જ્યાં સુખ
 છે પણ હદ બંધણુવાલાં જે સુખ છે તેવા પણ
 તમે નહીં અર્થાત્ કેવાનું કે ક્ષરને અક્ષરથી તમે
 પાર અને નિજનંદ રૂપ જે કાંઈ તત્ત્વ છે તે તમે
 છો જેથી તમારી કૃપા માટે તમારા ચરણ કમલને
 બળું છું. ૬

વિહારે વિહારે રમત્યેવકોટી ।

સ્વરૂપસ્ય તે પ્રાપ્તયે તસ્ય ધાન્યઃ ॥

• સદા દૃશ્યતેઽદ્વૈતમાવોપિ યત્ર ।

મજામિ પ્રસાદાય તે પાદપદ્મઃ ॥ ૭ ॥

અર્થ—હે ભગવાન જે પરમધામમાં ખેલ ખેલ
 તમો કોડાકાર બ્રહ્મસૃષ્ટિથી રમો છો—અને જ્યાં સદા
 એકત્ર લાવ વરતે છે તે ધામની પ્રાપ્તિ માટે હું
 તમારી કૃપાને ધ્વિષ્ઠનાર તમારા ચરણ કમલને
 બળું છું. ૭

ભજન્તિ પ્રસાદાય ત્વાં સર્વદેવાઃ ।

મનુષ્યર્ષિગંધર્વમોક્ષેકકામાઃ ॥

યથા સુંદરોહં તથા મુક્તિકામઃ ।

ભજામિ પ્રસાદાય તે પાદપદ્મમ્ ॥ ૮ ॥

અર્થ—હે ભગવાન જેવી રીતે તમારી કૃપા માટે સર્વ દેવતાઓ મનુષ્યો ર્ષિઓ ગંધર્વો કેવળ મોક્ષની ઇચ્છાથી તમને ભજે છે તેવી રીતે હું સુંદરદાસ પણ ભવબંધનથી મુક્તિને ઇચ્છતો તમારી કૃપામાટે તમારા ચરણને ભજું છું. ૮

પઠિષ્યન્તિ ये प्राणिनो दत्तचित्ताः

सदा गोपतौ पालके सात्वतानाम् ॥

शुभं चाष्टकं रक्षकं दुःखहेतो-

र्भविष्यन्ति ते कृष्णदत्तप्रसादाः ॥ ૯ ॥

અર્થ—દુઃખના કારણરૂપ અજ્ઞાનથી બચાવનાર આ પવિત્ર અષ્ટકનો ભક્તોનું રક્ષણ કરનાર ગોપપાત એવા શ્રીકૃષ્ણદેવ તેમાં ચિત્ત રાખીને જે પ્રાર્થીઓ પાઠ કરશે તો તે શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્માની કૃપાના માત્રો થાશે. ૯

॥ ઇતિશ્રીસચ્ચિદાનંદ સ્તોત્ર સંપૂર્ણ ॥

અથ શ્રી વ્રજ મંડળ સ્તવન પ્રારંભ.

દોહા.

રસિક રસાત્મિક સદ્ગુર,
પદરજકો ધરી શીસ
વ્રજમંડલ વિનતી કરો,
લિખ મહિમા વારીસ.

૧

છંદ ઊધોર.

સદ્ગુર સુંદર પદરજ સાર,
શિરધર કરહું રસિક ઊચાર,
શ્રી વ્રજમંડલકા કરસ્તવન,
કરતે હોત ચિત ચિદધન.

૧

મૈથુની માનસી મહદીશ,
કૈવલલો સુકાલકી રીસ,
નિદ્રા લોપકે ઊરમાંહિ,
ક્ષરએ અપર અક્ષર કાંહિ.

૨

યાપર યેહુદ અક્ષરાતીત,
સખ શિર શ્યામ અજળ ઊચીત,

પચાત્મિક વિચરિ અનૂપ,
ખેલે ખેલ બહુત સ્વરૂપ. ૩

વિલસો નિજનંદ ગુસાંઈ,
ખેલુદ પરમધામ સુમાંઈ,
વિહરત બ્રહ્મશ્રી ઊદાર,
સોખટ દોષ મુક્ત નિહાર. ૪

હું ખટ વિશેષણ મયખેલ,
ખટ સરવજ્ઞ અંગ સમેલ,
સોભા ખેલ યુક્તિ અપાર,
બંકે અજબ લોને ધાર. ૫

કરુણાસિંધુ પૂરણ બ્રહ્મ,
બ્રધ જન પાલ વત્સલ કૃમ,
આએ સ્થાન પ્રજા મહારાજ,
લેસંગ બ્રહ્મ શ્રી સાજ. ૬

જાગ્રત કરન રસિકન કૂંઠ,
બંધન ખેલુદ અનુલવચ્ચ હં,
ક્ષર હૃદ તુકલ દીના ખોધ,
દરેક્યા જ્ઞાન જાલમ બોધ, ૭

અક્ષર ધામ બેહુદ સાર,
 રાયા રાય પરમ ઊદાર,
 નિજજન ભયે ભક્તિ પૂર,
 તાકા કીન બેહુદ નૂર,
 બેહુદ જોસકા સુખ દીન,
 જો રસ અગમ સખસે પીન,
 પાયે મુગમસો વ્રજવાસી,
 લીલા પંચાત્મિક પ્રકાસી.

૮

૯

ગ્યારે વરષ બાવન દિન,
 ઊત્તમ બેલ વ્રજમે કિન્હ,
 સો રસ રમ્ય મોહિ કુરાહુ,
 જિનિં છય રંચ અંતર ઠાહુ

૧૦

જય વ્રજચંદ કૃષ્ણ કૃપાલ,
 દીને ભક્તિ મોહિ ક્યાલ,
 જય બલદેવ રસિકન તાજ,
 જિસ તુમે પ્રીય કૃષ્ણસુરાજ

૧૧

કરો મમ વલણ સોવ્રજચંદ,
 ઠાટો મૂસલ ધર ભવફંદ,

- જય જસદંખ^૧ નંદજી તાત,
 જીસ તુમે ઈષ્ટ દોનું બ્રાત. ૧૨
- બંધવ જીગમ જોડ અનૂપ,
 તિસરત દેહુ મુજકો ચૂપ,
 સિખા શ્રીદાંમ રૂમુખાહુ,
 પૂરન કૃષ્ણ પર તુમ ભાહુ. ૧૩
- તિસરત દેહુમુજ આશીસ,
 પ્રીય રહે કૃષ્ણ વિશ્વા વીશ,
 દ્વાદસ રહત દાસ હજૂર,
 પત્રક રકતક આદ સંનૂર. ૧૪
- જીસ તુમે પ્રીય નંદાનંદ,
 એહિરત દેહુ મુજ આનંદ,
 જયજય ગવાલખાલ સમસ્ત,
 દેહુ શ્રીકૃષ્ણ ચરણે રત. ૧૫
- જય અખુ ભાન કીરતી જાઈ,
 રાધે અજખ રૂપ મુહાઈ,
 બેહુદ નાથ સચ્ચિદાનંદ,
 સમૃથ રૂપ શ્રીગજચંદ. ૧૬

અર્પહુ ચરન અવિચલ પ્રીત,
ભક્તિ અનીન પૂર ઊચીત,
તુમ બિન અન્યપ્રિય નહીં કોય,
યહુ વરદાન દીજે મોય. ૧૭

જાન્યું શ્યામ વરવરદાન,
પ્યારે રીઝો રાધે કાન,
રાધા કાંન રૂપ અનૂંપ,
પૂરણ બ્રહ્મ શ્રષ્ટિભૂપ. ૧૮

નહિ તુમ કૃષ્ણ બિચમેં ભેવ,
સેવ હું સદા સમતામેવ,
શ્રી વ્રજચંદ્ર સંગ વિહાર,
રાધે બને તદવત સાર. ૧૯

સખ વ્રજનાર શિરશિરદાર,
દીજે ભક્તિ મોહિ ઊદાર,
સ્વામા સ્વામ જયતિ કિશોર,
બસહુ મહુદ અંતર મોર. ૨૦

લલિતા લલિત જ્ઞાન પ્રકાશ,
શાખા વિસાખા પદ ભાસ,

(૫૨)

વિજયા વિજય આનંદરૂપ,
નંદાનંદ રસકે ચૂપ. ૨૧

ચંદ્રાવલી અદ્ભુત રવાંત,
દરસી હરહુ ભવ દુઃખ દવાંત,
ભાગ ચંદ્ર ચંદ્ર પ્રકાશ,
ચંપક લતા પૂરન આશ. ૨૨

કરહુ રાધ પ્રીય વ્રજરાય,
દે રૂકમાર્ધ રૂખ સહાય,
ધન ધન કરહુ ધન્ય ધનાર્ધ,
વિદ્વતા વિદ્વતાર્ધ જનાર્ધ ૨૩

પ્રોગ્તાવલી જ્ઞાન પ્રકાશ,
શાંતા શાંત ભક્તિ ઊજસ,
પ્રધન્યા ધન્ય મય ભરપૂર,
મુક્તાવલી મુક્ત હજૂર ૨૪

મુક્તાવલી સુગત પુનીત,
સુનેના નયન ધ્યાન જમીત,
કિસુવા કટો કાલ સમાજ,
ચિત્રાવલી ચિત્ત અગાજ. ૨૫

ભામા ચિત્ર ચિત્ર અનૂપ,
 સુનિધા સુનિધ રસકો રૂપ,
 મુલુમા દીજે બ્રહ્મપદ મોહુ,
 કરવર કિશોરી વર છોહુ. ૨૬

રયામા રયામ દરશ દિખાહુ,
 રયામાવલી હર્ષ અપાહુ,
 પદમા પદમપત્ર અપર્સ,
 જગમે રખો કમલા સર્સ. ૨૭

જસુવા જસ ચોપ જનાહુ,
 શ્રીપાની સુસ્નેહ પિલાહુ,
 જ્ઞાની જ્ઞાન આશ્રીત ઠાહુ,
 માંની ધનિપે માન રખાહુ. ૨૮

લક્ષ્મી પૂર સખ અલીલાખ,
 મેના વચન સુલ સુદાખ,
 ચંદ્રા ચંદ્ર અક્ષ અપાહુ,
 રવા રવમત ઊપજાહુ. ૨૯

કુવલે કુમતી સખ કુમલાહુ,
 જય જય જયતિ શબ્દ ફેલાહુ,

મુદિતા નિબનંદે ગર્ક,
કમલા કમલ નેન સુર્ક.
૩૦

ચંદ્રમણી આદિચાલીસ,
સહાયક રહેા નાંમુ શીસ,
કંડીજ્ઞાન આન ઊપાસ,
ત્રતીય કર્મ કંડી ભાસ.
૩૧

સહસ્ર ચુમાલી પ્રેમ પ્રચંડ,
વિહરત ધની સંગ ધુમંડ,
તાતે તુમરી જનપે મહેર,
પાવે સિંધુસમ રસ લહેર.
૩૨

જસ તુમે વલભ નટવરવેશ,
તિસમમ ધષ્ટ કીન હમેશ,
ધન સખ રૂપિ પતિ ભાગ,
પાયે અજબ અંગ સોહાગ.
૩૩

જેસે લગે તુમ પ્રીય કૃષ્ણ,
તેસે કરહુ વહે મુજ પ્રસ્ન,
બ્રહ્મા વિષ્ણુ અર મહાદેવ,
મહદ ઇશ કેવલ એવ.
૩૪

(૫૫)

સુરનર નાગકો દુર્લભ,
સો વ્રજનારકો સુખલભ્ય,
સો સુખ સુગમ કીજે મોહિ,
સાદ્રશ્ય કૃષ્ણ મૂરતિ હોહિ. ૩૫

ધન બ્રજ ભુમીકા કે ભાગ,
નરવર ખુલે બેહદ સુહાગ,
ચોડે લોક તે જો ભિન્ન,
મહિ બ્રજવાસ પાવન કીન. ૩૬

જિત અહે બ્રહ્મશ્રષ્ટિ વિલાસ,
જનતે અધિક જીવ ખુલાસ,
ધસ મહિ ઉચિત ગન કર અર્જ,
નંદાનંદ ભક્તિ ગર્જ. ૩૭

બ્રજજન કૃપાકર સખ દેહુ,
રાધે કૃષ્ણ ચરન સનેહુ,
સ્થિરચર સકલ વ્રજકે વાસ,
જો દ્રઢ કૃષ્ણ ચરણ ઉપાસ. ૩૮

સો કરિ કૃપા દ્રષ્ટી અનંત,
અરપહુ કૃષ્ણ ચરને ખંત

જગપ્રિય કૃષ્ણ બંસી મહાન
 દેખોહો કૃષ્ણ પદ ગુન ગાન. ૩૯
 ભક્તિરૂપ વ્રજ સમસ્ત,
 મોમન કૃષ્ણ ચરને મસ્ત,
 જય જય કૃષ્ણચંદ્ર કૃપાલ,
 કાટો મરન ઊદભવ સાલ. ૪૦

॥ દોહા ॥

વ્રજ નાયક નિરક્ષર ધની,
 રાધે કૃષ્ણ કૃપાલ,
 કરું સદા યહ બીનતી,
 બંધ હસ્ત તવનાલ. ૧
 ફિર ફિર યહ વર માગહું,
 દેહુ નિજનંદ ભક્તિ,
 સક્તિ રસાત્મિક જામે જગે,
 ઊરજગ છતન સક્તિ. ૨
 શ્રી સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ,
 પરમ ધામકે ધરા,
 નખ શિખે તુમ લગની રહે,
 સો ઠીજે બક્ષીસ. ૩

(૫૭)

ઓરન સ્વર્મે જાય હું,
ભક્તિ બિના કોહુ ચીજ,
રામ રસિકડી અરજ એહ,
ધરો નિરક્ષર ધીશ.

૪

યહુ સ્તવન પ્રજ વાસકો,
પાઠ કરે જન કોય,
રામ રસિક તાકે દ્વેદે,
ભક્તિ અવીચલ હોય

૫

ધતિશ્રી રામ રસિક વિરચિત શ્રીમજ મંડલ
સ્તવન સંપૂર્ણમ.

અથ શ્રી બોધ મંજરી પ્રારંભ-દોહા.

ગુરુ સન્મુખ આવી કહે,
સુંણું સુંદર રસિક,
ઉપદેશું તે પાળજે

(તો) ટળસે સઘળી બીક,

૧

॥ છપયછંદ ॥

ક્ષમાવંત મહાધીર,
થઇ મન ધરતી જેવા,

દૃઢ્ય તણાં ગંભીર,
 રહેા સાગર અસ્મેવા,
 રાખેા બુદ્ધિ પ્રકાશ,
 તિમર હર રત્ન સ્વરૂપી,
 જીભે મીઠી વાણિ,
 ઊચારેા અમૃત ચૂપી,
 લક્ષણ એવાં રાખેા તમે,
 પાળી વચન વિશ્વાસને,
 તો ધણી તતલ્લણ આવીને,
 પૂરસે આપણી આશને.

૧

પર અવગુણ વિસારેા,
 આપણાં દાષ સંભારેા,
 પરગુણ રાખેા ચિત્ત,
 સ્વે ગુણને ન વિચારેા,
 સુખ દુઃખ સમ જાણવું,
 કર્યું પોતાનું જાણી,
 સુખ ચાહોતો ભલી,
 વાતમાં થઇ રહેા ખાણી—લક્ષણ ૨

(૫૯)

પરમ ધામની ભાક્ત,
કરો તન મન ધન વચને,
સદગુરૂની મર્યાદ,
મેલી કાં બીજે પચને,
રસિક રહસ ચિતરાખ,
ધ્યારથી સેવા કરીએ,
પતિવ્રતા પણે ભાવ,
રસાત્મિક મતમાં ધરીએ—લક્ષણ ૩

હૃદની મેલો આશ,
રાખી વિશ્વાસ અલોઠો,
બાંછી સ્વપ્ન સમાન,
જગતથી રહેતું રૂઠો,
મોતન પલ વીસાર,
આવે કાં આવ્યો લેખી,
બેહૃદની રૂસનાઇ,
અંતરમાં દ્યો અવરેખી—લક્ષણ ૪

નિરમલ થઇ નિજદાસ,
અક્ષરતીત ધણીના,

મેલી વાદ વિવાદ,
 તજ દાવો અવગુણીના,
 સમજાવિએ કરી સેલ,
 જ્ઞાન સમજ્યામાં આવે,
 જોરાવર થઇ જેલ,
 ન કરીએ બીજે દાવે—લક્ષણ ૫

સદગુરુ સાથે પ્રીત,
 કરો પરમ હેતુ માની,
 પાળો વચન પ્રતીત,
 સુભાસુભ ચિતથી ભાંની,
 સદગુરુ જેતું નામ,
 અસત્યમાં કદિ ન નાખે,
 સત્ય મોટપ દેનાર,
 સર્વે સદગુરુ ભાંખે—લક્ષણ ૬

મનમતે ચાલે કાંઇ,
 આપણું કામ ન સીજે,
 સર્વ કાંમ સિદ્ધ થાય,
 સદગુરુ જો મન રીજે,

માટે મોટપ માન,
કદી ગુરૂથી નવ કરીએ,
લૈએ સુખ અણપાર,
સદા સદગુરૂ વચ ધરીએ—લક્ષણ ૭

સુંદર રસિક સુખદાઇ,
રહસ્ય એવું રહો પાલી,
સદગુરૂને સન્મુખ રહો,
કદી જાસોમાં ખાલી,
મહુદ રસાત્મિક માર્ગ,
ચાલે તેમાં થઇ સાચો,
જગત જાળનો સોચ,
કરે મન સાને કાચો.—લક્ષણ ૮

ઇતિશ્રી બોધ મંજરી સંપૂર્ણ.

પછે રસિકજનોએ શ્રી અક્ષરાતીત અંકીત છાપે
કરી અંગ ઉપર હમ્યાર ઠેકાણે તિલક કરવું મંત્ર
કહી હમ્યાર ઠેકાણે હૃદ આવેશ તથા ખારમું ધ્યાન
શ્રી અક્ષરાતીત પંચાત્મિકનું ચિંતન કરવું.

અથ તિલકના શબ્દ.

તં તિલક શ્રી નિરક્ષર,
 પારસ્વે દ્વૈ યુગલ સ્વરૂપ,
 રસાત્મિક લિલાટ પટલે,
 નાભી તુલસી પ્રયાત્મિક,
 હૃદયેશ્રી વિરહાત્મિકબર,
 કંઠે વિહારાત્મિક વિશુદ્ધ,
 પશ્ચિમેશ્રી સચ્ચિદાનંદ,
 સ્કંધેશ્રી પુરન પુરૂષોત્તમ,
 વામ બાહુ પરમધામ,
 દક્ષિને શ્રી અક્ષરાતીત,
 ધ્યાન યુક્તો પંચાત્મિક,
 દ્વાદશ તિલકેતિ પઠેત્ ॥ ૧ ॥

અથ રાગ કાફી.

ગમ સખ ચીજકી હોત,
 રસાત્મિક શરનમેં આહો,
 ગમ સખ ચીજકી હોત, ॥ દોહ ॥
 ક્ષર અક્ષર નિરક્ષર ગતી બેહુદકા,
 સહેજમેં લેહ ઊદયોત, રસાત્મિક ૧

મતમત મુક્ત કરતલ મફ દરસત,
 જનકા જેસા પોત. રસાત્મિક ૨

સખવિધ સંસય નિવૃત હોધ વરતે,
 જ્યુ અંધકારમેં જોત. રસાત્મિક ૩

મુંદર રસિક રસાત્મિક આસરે,
 અહુ ભામે નિરક્ષર ગોત. રસા ૪

૧. તિલક કરી પછે માળા ફેરવવી પ્રથમ સદગુરના નામની નજર આડી અવરી ન કરવી અને ધ્યાનમાં સદગુરુ સ્વરૂપ લેવું, કોઈ વખત કથા મંડલે ખિરાજીત સતગુરનાં દર્શન કર્યા હોય તે ટાણાનું ચિંત્વન અથવા સેવા કે સુમૃણ સમયની યુક્તિ ધ્યાનમાં લેતાં લેતાં માળા ફેરવવી.

૨. પછે નિજનંદ મંત્ર એટલે ગુરુ મંત્રની માળા ફેરવવી તે વખતે ઠાકોરજીનાં ચરણારવિંદ સોળ ચિન્હ સહિત છે તેનું ચિંત્વન કરવું અને એક એક ચિન્હનું ધ્યાન લઈ એક માળા ફેરવવી પછી બીજી માળા ફેરવતાં બીજા ચિન્હ હિપર ધ્યાન ધરવું એમ નિત્ય

પ્રતિ યાદ રાખવું કે આ ચિન્હનું મારે ધ્યાન ધરવા પછી ખીજા ચિન્હનું ધરવું છે એમ આગલ થયેલાં ધ્યાન ને જુલો ન જવા પૂરણ રીતે સ્મરણ શક્તિ રાખવી ને તે ચિન્હનાં ધ્યાનના ફળ માટે ચરન ચિન્હ મહાત્મ્ય, ગ્રંથનુ શ્રવણ કરવો.

અથ ચરન ચિન્હ નામ. દોહા.

પંકજ અંકુશ જંબુફલ,
સ્વસ્તિક જવ ખટકોન,
દવળ વજ્ર અસ્તકોનહો,
ઉર્ધ્વ રેખ સુખ ભોન. ૧

વીસવસા પંચ પેરવે,
પંચસુ ચક્ર સ્વરૂપ,
દશગુણ પદ ચિંતવનહો,
રાખહુ હૃદય અનૂપ. ૨

મન્થ કલસઅમી વ્યોમવર,
ત્રિકોન ગૌપદ ભાય,
ધનુષ અર્ધશશિ મુદિત અતિ,
ઉર્ધ્વ રેખ સુખદાય. ૩

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

વિસ વસા પંચપેરવે,
 પંચ ચક્ર આકાર,
 ધરત ધ્યાન પદ વામકો,
 મંગલ મોહ અપાર.

૪

ઉપર લખેલ દોહા ચાર મુખાયે કરી લેવા અને તેનો પાઠ કરવો રસોઈ તૈયાર થાય ત્યારે તુલસી-પત્ર લઈ ભોગ ધરાવીને જમવું પણ તે રસોઈની સામગ્રી ચાલીસ દોષવિનાની લેવી તથા ભગવદ્ વિમુખ ચીજ ત્યાગવી તેની વિધી.

ગંધેલી ૧ પ્યાજ ૨ લસણ ૩ કારીગો ૪ ગાંજે ૫ ભાંગ ૬ તમાકુ ૭ ચરસ ૮ માજમ ૯ માંસ ૧૦ મદિરા ૧૧ જુગાર ૧૨ ચોરી ૧૩ દારી ૧૪ આદિ વરજીત વસ્તુ જેમાં દુર્ગંધી કે જીવહિંસક કારણ હોવાથી સંદેશાસ્ત્રે જે ના કહી છે તેથી ત્યાગ પણે રેવું. તે ભક્તિયોગમાં ત્યાગી પુરૂષ જાણવા.

૨ અથ ચાલીસ દોષ નિર્ણય .૬.

કોઈ ખીજને આપે તે ૧ મરનારના ઘરનું ચાર દીવસ સુધી ૨ અમાવાસ્થાનું દાંન ૩ અતિપાત

યોગનું ૪ હોમનું ૫ સતિનું દ્રવ્ય ૬ પુત્ર જન્મનું ૭
 દંડનું ૮ ગ્રહણનું ૯ રણ ચઢ્યાનું ૧૦ કોઈને માટે
 કલ્પિ રાખેલું ૧૧ અન્ય દેવને ચડાવેલું ૧૨ વિવા-
 હનું ૧૩ વિણનોતરયું ૧૪ કંકણ બાંધેલનું ૧૫ તુલા
 દાનનું ૧૬ ઘોર કરેલું ૧૭ માન વગરનું ૧૮
 આમાનનું ૧૯ કોઈનું પાણુ બોટેલું ૨૦ નિંદિત
 કર્મનું ૨૧ નિંદકનું ૨૨ નીચ જાતિનું ૨૩ ભોપાનું
 ૨૪ વળગાર નિમિત્તનું ૨૫ મ્લેચ્છ દેવને ધરાવેલું
 ૨૬ અવિશ્વાસીનું ૨૭ ગુરૂદ્રોહીનું ૨૮ દુષ્ટીનું ૨૯
 કોઢીનું ૩૦ અધિર ઉપાશીનું ૩૧ સૂતકીનું ૩૨
 પિતૃનું ૩૩ ત્રિપંડી આદીનું ૩૪ અતિ દુખીઆનું
 ૩૫ ખોરડાના ભર્યાનું ૩૬ શ્રાદ્ધનું ૩૭ વિણઉપા-
 સીના હાથનું ૩૮ સીમંતનું ૩૯ પુનર્લગ્નનું ૪૦ એ
 પ્રમાણે આ ચાલીસ દોષની વસ્તુના ત્યાગપણાને
 પુષ્ટી આપનાર રામાનંદજીએ કખીરજી પ્રતે ચાલીસ
 દોષ નિરણેના નવદોહા કર્યા છે તે નીચે મુજબ.

દોહા.

જ્યાં પિરોજણ કાલટો,
 હોમ કનાગત ખાય,

- વિતીપાત ઊમાવાસ અહન,
તુલાદાન મુખમાંય ૧
- સતિ દ્રવ્ય સુત જન્મકો,
નોતન વિદૂષ વિવાહ,
કુંકનકો રત ચઢનકો,
હરિજન લેતન તાહ. ૨
- ચઢ્યો ઊતર્યો અનદેવકો,
વાર ફેર દીયો દાંન,
મૂલ સ્વાતી કાંતિકો,
લેતન દાન આમાન. ૩
- કલપ્યો કુંઆરી હાથકો,
ઊચીષ્ટ અમાન અનોત,
અનન હોય અનું રકતહે,
લહેજાય ભક્તિકી ખોજ. ૪
- નિંધો નિંદક નીચ અન,
ભુવાકા ભૂત ફેરેસ,
પીર શીરણી ખાયકર,
ખોવે સુખરત લેત. ૫

ના વિશ્વાસી ગુરુવિમુખ,
દ્વષ્ટિ કુષ્ટિ પ્રેતન,
અધિર ઊપાસી કષ્ટિકો,
લેતન કબહું અન.

૬

સદા પ્રેત ઈનમે વસે,
જે કોહુ ઇનહીં લેત,
ભિષ્ટ બુદ્ધિ હોઇ ભજનમે,
કબહુન પાવે ચેત.

૭

સુંતો વિચિક્ષન એહ કહે,
અપલછન ચાલીસ,
ઇનહી છોડ પગ ધારહીં,
સો પાવહી પદ ઇશ.

૮

જેસેં કાંજ દૂધમે,
પડે બુંદ એક આએ,
યું હરિ વિમુખ કે અનસેં,
સહેજે ભક્તિ વિલાએ.

૯

ઇતિ રામાનંદ વચન સાંખવાસ્તે.

એટલે ચાલીસ દોષની વસ્તુ ત્યાગવી. તે ઉપ-

રાંત ઉત્તમ વસ્તુ સ્વચ્છતાધથી સામગ્રી તૈયાર
કરવી રસોઈ તૈયાર થાય ત્યારે પિરસાવી તુલસી-
પત્ર નાખી થાળ ધરાવવો.

અથ થાળનો પદ.

આરોગો શ્રીજી અક્ષરાતીત,
કહો છે રસિક મળી,
ભોગ સામગ્રી ભુક્તા અમીત,
રસિકુને ભાવે ભળી— દાઢ
આપો છો તેવું અરપી રસિક,
કણીકા લેવાને ઇચ્છે,
જેણે થાએ પરમ ધામ નજીક,
માટે તે રસિક વંછે— આરોગો ૧
સંકટથી ધણી સૂરત તમારી,
બેઠાતે સખ્યુને સંગે,
નવરાવી ધરી તિલક સુગંધ,
રંગ ભૂષણ વસન અંગે—આરોગો ૨
પધરાવી ભોગાસને ભાંણે,
કલસ ભરી જલના,

પિરસી છ રસ ચાર વિધીના,
 સોજન વ્યંજન અલનાં—આરોગો ૩
 ધુન જય બોલીને જમ્યા મહારાજ,
 કૌળે કળા સંપજે,
 પરસ્પર લીએ સખીઉને સ્યામ,
 આનંદની બુંખવજે— આરોગો ૪
 જલ આન્મનને મુખવાસ,
 દહ લઇને કણીકા,
 મન પામ્યું પરમ હુલાસ,
 સુંણી શ્રવણે ભણકા.—આરોગો ૫
 રસાત્મિક શ્રી સદ્ગુરુ વાચ,
 સુંદર શરણાંગત છે,
 જય શ્રી સન્નિધદાનંદ પરમધામ,
 ધણી મારે એ મત છે—આરોગો ૬

એ પ્રમાણે થાળ ગાઈ તુલસીપત્ર ન હોય તો
 તુલસીનો હીરો કંઠ હોય જેથી હથેડીમાં પાણી લઈ
 તે જલમાં તુલસીનાં હીરાનો પરસ કરાવી તે તુલસી
 જલ થારને ચોતરફ અરઘા દઈને થાળમાં તુલસી
 જલ નાખવું.

એટલે મહાપ્રસાદ થયો. એ અક્ષરાતીત એહદ ભગવતની જુઠન કણીકા પરમધામની પ્રાપ્તિની દાતાર જાણવી. તે પ્રસાદના પ્રતાપે સર્વ પાપથી મુક્ત થવાએ છે. અને અંતઃકરણ જે મન ચિત્ત બુદ્ધિ અને સ્વભાવ એવા જે ચાર અંતઃકરણ પરમ પવિત્ર થાય માટે નિત્ય નિયમ સહિત જે પ્રસાદ જમે છે તેને ઉત્તમ રસિકજન જાણવો તેમ વસ્ત્ર કે ભૂષણ પણ નવા શીવરાવવા કે લેવા કે ઘડાવવા તે પણ મંત્રે કરી માનસી ભાવે ઇષ્ટદેવને ધરાવીને અંગમાથે લેવા.

ઉપરાંત કોઈ વેળા અલ્પ વસ્તુ ફલ મેવા જેવી કંઈ ત્રસ્તુ હાથે આવી અને વાસણ કે પાણી કે નિવૃત્તિ ન હોય તો એક શ્લોકનો ઉચાર કરી ઇષ્ટ દેવની ચિંત્વન કરી ધરાવી લેવાએ છે તો પણ પ્રસાદ થયો એમ કરી ખાવી યાને વાપરવી.

ભોગધરાવવાનો મંત્ર.

નૈવેદ્યં ફલ પકવાન્નમ,
યથા શક્ત્યર્પયામિ તે,

દૃઢચિહ્નં પવિત્રં મે,
અમૃતં યત્પ્રગીયતે.

૧

અર્થ—ફલ અથવા પકવાન વિગેરે નૈવેદ્ય યથા-
શક્તિ હું તમોને અર્પણ કરું છું તેનું ઉચ્ચિષ્ટ જે
અમૃતરૂપ કહેવાય છે તે મને આપો. ૧

પ્રસાદ માહાત્મ્ય શ્લોક.

અર્પયિત્વા પ્રસાદં વૈ,
કૃષ્ણાય પરમાત્માને,
ભુજ્જન્તિ ચ તદુચ્ચિષ્ઠં,
તેષાં બુદ્ધિસ્તુ નિર્મલા.

૨

અર્થ—જે મનુષ્યો કૃષ્ણ પરમાત્માને સામગ્રી
અર્પણ કરીને તેનું ઉચ્ચિષ્ટ જે પ્રસાદ ખાય છે
તેઓની બુદ્ધિ નિર્મલ થાય છે.

ચરણામૃત માહાત્મ્ય શ્લોક.

પાંચજન્યે સ્થિતં તોયં,
ભ્રામિતં ભાષયોપરિ,
વિશ્વતીર્થાત્મકં પેયં,
નૃભિસ્તે ચરણામૃતં.

૩

અર્થ—પાંચજન્ય એટલે કે શંખ તેમાં રહેલું જલ તેથી ભગવત સ્વરૂપને અર્ધા ઉતરાયેલું જે જલ તે કહેવાય ચરણામૃત તે કેવું છે કે સમગ્ર તીર્થરૂપ તમારું ચરણામૃત મનુષ્યોએ પીવું જોઈએ. ૩

શ્લોક.

તીર્થાનાં સાર્વતિસૃણાં,
કોટીનાં ભુવનત્રયે,
તત્ કલં લભતે શશ્વતઃ,
કેશવાંઘ્રિજલં પિબેત.

૪

અર્થ—ભગવાનના ચરણામૃતનું પાન કરનારને આ પ્રશ્વી ઉપર સાડા ત્રણ કોડ તીર્થ છે તે સર્વ સ્થળનું ચરણામૃત પાન કરવાનું જે ફળ મળે છે તે ફળ ભગવાનના ચરણામૃત પીનારને મળે છે. ૪

દોહા.

મહા પ્રસાદકી કનકાકો,
પાવહી જડ પશુ જંત,
અદ્યકાલે સોઈ નરતન,
મિલઈ સો લગ્નન સંત.

૧

(૭૪)

ભગવદ સેવા રસિક સંગ,

પડે સકલ વિધ ભોગ,

ચરણામૃત મહાપ્રસાદકો.

એસો મહાત્મ અમોઘ.

૨

વસ્ત્ર તથા આભૂષણ અર્પણ મંત્ર.

શ્લોક.

અર્પ્યતેહં મયા નાથ,

વસનં ભૂષણં તથા,

ઊરીકૃતાર્પિતં મેઽધ,

ધારણાત્સદૃલા જનિઃ

૧

અર્થ—હે નાથ હું વસ્ત્ર અથવા આભૂષણ આપને
અર્પણ કરું છું. ઊરીકૃતાર્પિતં એટલે કે પ્રથમ
તમને ધરાવી પછે જે ઉતરેલું એવું તે પ્રસાદીરૂપ
તે અમે અમારે અંગે ધારણ કરીએ તો અમારો
જન્મ સદૃલ થાય. ૧

માલા અર્પણ મંત્ર શ્લોક.

તુલસી કાષ્ઠસંભૂતા,

વૈષ્ણવપ્રિયમાલિકા,

કુંઠે ત્વાં ધારયામ્યઘ,
કુરે માં કૃષ્ણવદ્ધિભં. ૨
હીરો અર્પણ શ્લોક.

તુલસીકાષ્ટસંભૂતં,
હીરકં ભક્તવત્સલં,
કુંઠે બદ્ધામિ મે આઘ,
કુરે માં કૃષ્ણ વદ્ધિભં. ૩
ચંદન ધરાવવાનો મંત્ર શ્લોક.

સુગંધિ ચંદનં પ્રેમણા.
સ્વર્પિતં ચોરરીકુરે,
પુનર્દાસાય દહિ ત્વં
લેપનાત્સદૃલાજનિઃ ૪
કુલ ધરાવવાનો શ્લોક.

પુષ્પમાલાં ચાર્પયામિ.
કુરેષ્વાંગીકૃતાં પ્રભો
ત્વં ધૃતામર્પયિત્વા મે.
માનુષ્યં સાર્થકં કુરે ૫

માહાત્મ્ય દોહા.

પુષ્પહારયો અરપીકે,
લેહીચીટ જેહિદાસ.
તાકી ત્રિભુવનકે મહી,
પ્રગટે અતી સુવાસ.

૧

પછં જો ફારકત દાવો હોય તો શાસ્ત્ર લખવા અથ-
વા વાંચવા શિખવા કિંવા કોઈ અધિકારીને શાસ્ત્ર
તથા કીર્તન પદ લખી દેવા. થાને શિખાડવા તથા
જ્ઞાન અરચા વારતા માલા મંત્રમય સમય સુધારવો
પણ કોઈ વિમુખ સંગ કે વારતા કરવી નહીં તેમ
ભક્તિ વિમુખ સંગ કે વારતા કરવી નહીં તેમ તેવી
વાતો સાંભળવી પણ નહીં માત્ર સદ પુરૂષાર્થ કરતાં
જન્મ સફલ કરવો અવસ્થા પરલોક સુખ સંબંધી
સાધના કરતાં દિવસ ગુજરે એવા મનોરથ આશા
રાખવી તેમાં આળસ તથા અધોર નિદ્રા તથા અન
આસરો એ ઇષ્ટ દેવની રીજમાં વિઘ્નરૂપ છે તેથી
હમેશાં સાવચેત રહી ટેક આતૂરતામય રહી ભજનનાનં-

દનો લાભ લેવો બીજા રસિકજન જે સંસારદાવે જોય, તેણે જગત સંબંધી ઉત્તમ ઉદ્યોગ કરવો, પણ તે ધંધો રોજગાર નિર્દોષ નિરહિંસીક નિષ્કપટીપણાનો કરવો, અને તેવા ઉત્તમ ઉદ્યોગથી જે પ્રારબ્ધજેગે લાભ થાય, તેઉપર સંતોષ રાખવો, અને ચિત્તમાં શ્રીપરમધામ પદને પામવાની ચિંતા રાખવી, જેથી અંતે પ્રાપ્તિ માર્ગમાં જોલે ન પડીએ કારણકે, મનુષ્ય-દેહ અમૂલ્ય છે, અને દુર્લભ છે તે વળી ક્ષણભંગુર છે. તેનો લાભ ન લેવાય તો ચોસ્થાસી લાખ જાતના અવતાર તથા નરકનાં દુઃખ, પ્રેતાદિક યોનીનાં દુઃખ, અપાર છે, તેમાંથી છુટવાનો ઉપાય જ્ઞાન અને ભક્તિ વ્યાદિક સાધન સિદ્ધ થવાથી સત્, ચૈતન, આનંદ, અદ્વૈત, અમલ, પ્રકાશ. એવા છ વિશેષણી સુખનાં ભાગી થવા માટે તે સ્વાર્થે લાગા વળગા રહેવું તેનું નામ ધર્મ, અને તે ધર્મની સફલતા માટે રસિક સદ્ગુરૂ તથા અક્ષરાતીત, એવા જે ઈષ્ટદેવ, તે પ્રત્યે મને વચને, કર્મે, દાન, માન, સેવા અધિકારે રહેવું.

પછે દિવસ આથમવા આવે ત્યારે પૂરવ ગોડી આરતી ધુન, સદ્ગુરૂની સ્તુતિ યુગલકીશોર શૃંગાર

વિહારાત્મિકનું ધ્યાન સેવા શબ્દ, તથા રસાત્મિક મંજરી. કૃષ્ણ સમર્થ મંજરી. ત્રણપદ. પરિકૃમા દંડવત, પંચ સંસ્કાર, અનન્યાશ્રિતપદ. અરજ પો-છણીઆં, આદિક સુધી સપ્રેમ નિત્ય નિયમથી કરવા.

અથ રાગ પૂરવી.

પૂરવકે ભાગ વારીરે

પૂરવકે ભાગ,

બેહુદ ખુલે જાકે

પૂરવકે ભાગ, દાઢ

રસાત્મિક સંસ્કારી

બહુજન્મ જાગ

સાત્વિક શ્રદ્ધામે ઘેરેરે

અનુભવ સ્વાગ,

તાકું શ્રી રસાત્મિક.

સતગુરુ વાગ.

પરભાવ ભક્તિરસરી.

જાગે અનુરાગ.

જાળલ શ્રી પરમધામ.

પંચાત્મિક પ્રાગ.

—બેહુદ ૧

—બેહુદ ૨

(૭૯)

દૃઢ્ય કમલ માંહીરે-

પાવે સુરતી લાગ.

—ખેહુદ ૩

સુંદર રસિક રંગ

નખ શિખ પાગ.

મસ્ત ભઈ ખેલું રેલુંરે.

રેલેજયુંરે ફાગ.—ખેહુદ ॥ ૪ ॥ શ્રી ॥

રાગ પુરવી પદ ૨.

મારેતો શરણુરે સાચુ.

લાડલીજી તમારો,

કરોકાજ રહેલાજરે

મિટે દુખ ભારો,—મારેતો દાઢ

.એ દુખનિધીમાં દુખતાંરે

મૂને તુરત તારો,

ત્રેહ દુખ દાહું બરતારે.

ભક્તિ જ્ઞાને ચાડો—મારેતો

૧

વેચ્યુંમાંએ વીટયારે.

બુનેરે ઊગારો,

બિગડ્યું કારજ માફરે.
તુરત સુધારો—મારેતો ૨

સુંદર રસિક નિત્યરે.
કરેછે ચેતારો,
કાંને કરી કાંનકરોરે.
જાએછે જમારો,—મારેતો ॥ ૩ ॥

રાગ પુરવી પદ ૩.

લાડલીજી વહેલાથાઓ વાફરે ॥

વારમા લગાડો.
ભૂલોમાભલાથઈ વાતરે,
ચિતમાંએ ચાડો,—લાડલી દાઢ
પોતાના પક્ષવારારે તેમાં,
સું લેઓછા જાડો.

થાય કામ તેમાંરે,
ચાંએત જગાડો. લાડલી ૧

પહેલું કાંમ ચીંધ્યુ કરોરે,
મેલીને પવાડો,
પછે કરો પૂરણ નીલુંરે,
રસિકું નો વાડો—લાડલી ૨

સુંદર રસિકનું ચિતવ્યુંરે,
પૂરણ પમાડો,
ઠેલો પાછું મારે માથેથીરે,
સંકટ નોધાડો,—લાડલી

૩

ધતિ ત્રણપદ પૂરવના.
સાખી ગોડીની.

ગૌરી ત્રજમેં સ્વાગની.
શ્રીભૃષ્ણલાન કુમાર,
ગાયક નિત ગાયો કરે,
પડ્યો તુમારે દ્વાર,

૧

દ્વાર પડ્યો ગાયકગયે.

ચહુ મોજ સો દેહુ,
કરૂણા કરકે શ્યામની

જન આપનાં કરલેહુરે,

૨

નિજજન આપનાં કરલેહો.

કરૂણાં કર કરનાલ

મેરી પ્રતંગા રાખહુ,
રાધે પર્મ દયાલરે,

૩

(૮૨)

ધ્યારી પરમદયાલવ્હે,

કીજેં મેરે કાજ.

મે શરનાગત રાવરો.

તુમકર મેરી લાજરે

૪

લજ્જામેરીતુમ રખો.

રાધે કરો સહાય.

કારજ મેરા કીજીએ.

નિરક્ષર રાયા રાયરે.

૫

નિરક્ષર રાયા રાયેળુ.

મેરે કાજ સૂધાર,

વિખમ જમાનેમે પડ્યો

અળ તુમપે ઇતખારરે

૬

અરજી સુંદર રસિકકી.

ધરો ધનીજી કાન

મ્હેર કરી મોહે દીજીએ,

લક્ષ્મિ અભેપદ દાનરે

૭

બેર બેર વર માગહું,

દીજે સો દાતાર

ભક્તિ રાવરે ચરનકી,
સોખત રસિક અપારરે

રાગ માલવ ગોડી પેલી.

કહા વસવો ફનાકે મકાનકો,
ખિન ઢાંમ કસ્ટકા ઓધરી,

દામે પાવે સંસ્કતસોગરી,
જામે ચિતવન હોઈનાં ધાંમકો.—દાઢ

ક્ષિત્ર ક્ષિત્ર આરખલ કટત કાલગુન,
સટત વચન મન કાયરી,

સંચિત પ્રારબ્ધ ક્રિયમાણુ મિલ

રલ સમ વિખમમે આરી,—કહાવ-
સવો ૧

મૈથુની માનસી મહુદ ઈશ કેવલ

ઈતને લો ફનાકો મકાનરી,

જામે હુકમ શિરકાલકા ઓરી,

તામે કહા સુખ વિશ્રામરી,—કહાવસવો ૨

સ્વલ્લિક મિશ્રીત અક્ષર હેં પરી,

હુદ બંદકા બડા કસ્ટરી.

અન મંડલે સ્વમંડલે,
 જાનન પાવે સુન અત શ્રેષ્ઠરી—કહાવસવો ૩
 શ્રીઅક્ષરાતીત બેહુદ પંચાત્મિક,
 જામેન હુદ ફંના દોહુરી,
 સુંદર રસિક કદ પાચેંગે,
 એસો અજબ દેસકો હોહુરી—કહાવસવો ૪
 અધરાગ ગોડી.

બેહુદ મતાહે તુંમારા
 સાહેબ બેહુદ મતાહે તુંમારા
 નવમત વાદી હુદકે સ્વાદી,
 સમજેનાં બેહુદ સંમારા—સાહેબ દોહ
 અપ અપનાં મત સખ કહેંબેહુદ,
 પરીનાં બેહુદ કી કુંચી
 આત અકલમે નુકલ વચનું બલ,
 જાનત નિજ ગતી ઉંચી—સાહેબ ૧
 પરી બેહુદ તોલ નાંહી અકલમે,
 જો બેહુદ કહેં યાહી
 પંચાત્મિક ખટ સર્વજ્ઞ વિશેષણ,
 ખટદસ દિસેં જો અથાહી—સાહેબ ૨

(૮૫)

સોસરા સમજ પાઠમે. પૂરણ, - -
શ્રીગિરધરધર તુમસે,
અપ્પના દ્વજે મન માંને હુમારા
રાતા બેહુદ સંમજસે, સાહેબ ૩
સુંદર રસિક શિર છડાહે તુમારા,
લોક વેદ સખ જાંને,
અપ્પરખો લાજ કાજ સખ સારે,
દૂજેનાં મનમાંને, સાહેબ ૪
ગાડી રાગ ત્રીજી.

સંગ સદારે સુહાગી સાંમડા,
લાડલીજી ભરે અજબ સુહાગરી,
જોનિત્ય સુમરે તાકે બડ ભાગરી,
સંગ સદારે સુહાગી સાંમડા,— દાઢ
છબી તેજ કરના રંગ સુગંધરી,
વિચીત્રની લછન રતિ પ્રાગરી,
જીવ ઇસ કૈવલ સ્વછીક મિશ્રીતલગ,
ઉપમાન પાવે લાગરી,—સંગ ૧
સમૃથમે સમૃથ મહાન.
કહા બરનો ઉક્તિ અતાગરી,

મેં મતી મંદ બિંદ પોચનાં,
 કયું કરું શિષ્ય વિભાગરી,—સંગ ૨
 સુંદર રસિક ગાએ વ્રજ ગોરીન ગુન,
 ચહે મોજ મુખ માગીરી,
 દેહુ કરુણા કરી લાડલીજી,
 કરકે સ્વહેતમે સુજગરી,—સંગ ૩
 ગોડી ચોથી.

ધનીજીરે હૃદિંમેં તુંમારી,
 અહો શ્રી ધનીજીરે હૃદિંમેં તુંમારી,
 સામાન્યા સમ નજંનોપ્યારે,
 મેં પતિવ્રતા. નારી—દાઢ
 બ્રહ્મ ઔંકાર નિદ્રાલોપ માયા,
 આદક્ષર શ્રદ્ધીરે સારી,
 તિનમેં સ્વપ્ને ધ્યાઈં નંઈ કિંનકું,
 સહુ જોમેં સંકટ ભારી,—અહો. ૧
 તિનપર સ્વદ્વીક મિશ્રીત અક્ષર
 તહાસેન હમરી યારી,
 શ્રી અક્ષરાતીત પૂરણ પંચાત્મિક.
 ઈસ ધનીવટ મેં ધારી.—અહો. ૨

વચન વચન કી પારખહે મુજે,
 અપનાં વચન સંભારી,
 લહું શિરધાર ચલહું નિરક્ષર મગ,
 અન વચ દેહું દૂરદારી—અહો. ૩

સુંદર રસિક શિર સકલ શિરોમની,
 શ્રીઅક્ષરાતીત વિહારી,
 મમશિર સુહાગ સદા ધની તુંમરા,
 લજ્જ રાખો હંભારી,—અહો. ૪

॥ આરતી ॥ પેલી.

આરતી કરત રસિક જન વૃંદા,
 જ્યજ્ય શ્રી નિરક્ષર સમ્વિદાનંદા આ. દોઢ

શ્રીપરમધામ સભાસન અનતે,
 હોતહું આરતી ખેલ અગનતે, આ. ૧

યુગલકિશોર તખત પર રાજે,
 ચૌઓર અલીગન મંગલ દ્રવ સાજે, આ.

ધૂપદીપાવલે આરતી ઊતારે,
 ખહુ રંગ સુગંધ ઉડાવે ઉચારે, આ. ૩.

જ્ય જ્ય વાજંત્ર વિચિત્ર વજાવે,
 નૃતગાન તાન સંગીત મિલાવે, આ. ૪

(૮૮)

ચંમર વિજન ઢરે છડી છત્ર લેજા,
પરમ નૂરકા ફરકત નેજા. આ. ૫

ચૌંચોર નકીબ પ્રસંસે બ્રધ બાહિર,
કરે શરણાગત પ્રનિતકી જાહિર, આ. ૬

બહુ વિધ મુક્તા પુખ્તે વધાવે,
નૂરજલ અરધા ઊતારે છરકાવે આ. ૭

સીકર પરત નૂર તન જાગે,
મુંદર રસિક વહા સીકર માગે, આ. ૮

આરતી બીજી.

આરતી પોહસ સ્વરૂપકી હાવે,
જેશ્રી રસાત્મિક ડગરમે આવે, આ. દોઢ

પુરવે લલિતા રાઈ શ્રીસ્યામ સ્યામા,
લાલ વસન ભુષણ સરાજમા, આ. ૧

દક્ષણે વિશાખા ચંદ્રભાગા સ્યામસ્યામા,
નીલવસન ભુષણ સરાજમા, આ. ૨

પશ્ચિમે નંદા ચંદ્રાવલી સ્યામ સ્યામા,
પીત વસન ભુષણ સરાજમા, આ. ૩

(૮૯)

ઊતરે વિજીઆ રૂકમાઈ સ્યામસ્યામા,
સ્વેત વસન ભુષણ સરાજમા, આ. ૪
ચૌંગમે આરતી ચૌં સરાજમા,
સુંદર રસિક દાયેક પરમાધામા, આ. ૫
આરતી ત્રીજી.

આરતી શ્રી સમ્વિદાનંદ નિરક્ષરકી,
ક્ષર અક્ષર પર બેહુદ ઘરકી આ. દોઢ
પેલીઆરતી સંદગુરૂ વચના,
સુનગુનદ્વદે દ્રઢઈ રચનાં, આ. ૧
દ્વસરી આરતી અનુભવ માંહી,
ઠાહી સુરતી સ્વરૂપકે પાહી, આ. ૨
ત્રીસરી આરતી મહેલ મહેલ ખેલા,
અહર્નિશ સુરતી કરતહેં મેલા આ. ૩
ચોથી આરતી ચોઆત્મિક ભાષા,
દસ દિસ દરસત બેહુદ તમાસા આ. ૪
પંચમી આરતી ત્રેહાત્મિક ચીની,
સુંદર રસિક દ્વદયેલિખ લીની, આ. ૫

આરતી ચોથી.

આરતી શ્રી અક્ષરાતીત ગુસાંઈ,
કરત રસિક તન મન વચમાંહી, આ. દાઢ
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ મહાદેવ,
નારાયણ આદિ કરત હું સેવ, આ. ૧
આગમ નિગમ પુરાણીનજાને,
તુમરે અલોડીક બેહુદ જ્ઞાને, આ. ૨
નવમત વાદીસે અગમ અથાહો,
સુગમસો સમજે રસાત્મિક રાહો. આ. ૩
મુંદર રસિક મિલે સદગુરુ સ્યામ,
ગિરધર ધરન દાયેક પરમધામ આ. ૪

અથ ધુનનાં પદ.

ધુનગરજ રહે જાળ કરના કરો,
કરના કરો શ્રીજી કરના કરો, ધુન. દાઢ
શ્રી અક્ષરાતીત પરમધામધની,
મુજે હું તુમારો અવલ આશરો, ધુન. ૧
ક્ષર અક્ષરંપર બેહુદ વિહારી,
પૂરણ પંચાત્મિક બેહુદ ખરો, ધુન. ૨

જીવહાસિ કેવલ સ્વહૃદીક મિશ્રીત,
 પાર નિજનંદ પદ આકરો, ધુન. ૩
 શ્રીમત રસાત્મિક સદગુરુ વચને,
 અહ્યોમે તહાં વિચ મેટો અંતરો, ધુન. ૪
 સુંદર રસિક શિર કરુણા કીજે,
 તૂં મેરો મુખ યોંઝિયરો, ધુન. ૫
 ધુન. ૫૬ ૨.

સખ સુમનકે શિરકેમની,
 જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમધામધનીરે, સખ. ૬૯
 હેજી સખધરમનમેં ધરમગરીષ્ટ,
 સખ નામનમેં નામ વરીષ્ટ. સખ. ૧
 હેજી સખ તત્વનમેં તત્વહે સાર,
 સખ અરથનમેં અરથ અપાર, સખ. ૨
 હેજી સખ દેવનકે દેવશિર તાજ,
 સખ મહારાજુંકે મહારાજ, સખ. ૩
 હેજી તીરથુંમેંપ્રાગ પ્રાગમેંપ્રાગરાજ,
 ઊત્તમરસિકુંકે સારન કાજ, સખ. ૪

(૯૨)

હેજી સખધામનપર શ્રીપરમધામ,
સખ વિશ્રામુકે વિશ્રામ, સખ. ૫
હેજી ખટચાર અષ્ટદસ સકહીન જાન,
સખ ભગવાનુકે ભગવાન, સખ. ૬
હેજી ઊત્તમ રસિક જન જીવન પ્રાન,
સખ કિલ્યાનુકે કિલ્યાન, સખ. ૭
હેજી શ્રીમત રસાત્મિક સદગુરૂ દાત,
સુંદર રસિક હિએ રહોદિનરાત, સખ.

ધુન. ૫૬ ૩.

જયજયશ્રી મંગલ રૂપ મહારાજ,
રસિકુંકે સકલ સુધારન કાજ, જય. ૬૯
હેજી સર્વજ્ઞ તખતપર આજતરયામ,
સરવજ્ઞ સરવંગે શ્રીપરમધામ. જય. ૧
હેજી સરનાગત વત્સલ અંધ પુટ,
ગુન ગ્રજ દોષ નિવારણ દ્રુટ, જય. ૨
હેજી અમૃત દ્રુટ ફુલકુંજ જત્ર,
પર્મ રસિક જન સન્મુખ તત્ર, જય. ૩
હેજી ગ્રોહીએક આશ વિદ્યાસ તુમાર,
તેહી દુઃખ પાવે ઝાંયા સંસાર, જય. ૪

હેજી કરેજગહાંસી રસિક દુખ પાવે,
 શ્રીજીસો તુમકું કયોં કર ભાવે, જય. ૫
 હેજી સુંદર રસિક શરનાગત દેખ,
 કટો અંક માયાકો લિખોઅક્ષલેખ, જય. ૬
 ધ્રુવ. પદ ૪.

હાંરે વાલાઅજખ સલુણા સાહેબ નંદનારે
 લોલ, તમે રસિકોના શિર શિરદારે તમે વ્ર-
 જમાં કયોંરે વિહાર હાંરે વાલા દાઢ
 હાંરે વાલા ઈગ્યાર વરસતે આવન દિનમારે-
 લોલ

તમે કીધાતે તેંત્રીસ રાસ,
 હાંરેવાલા દાણુલીલા તમે છ કરીરે લોલ,
 સાત ઠેકાણે રહેસુના ભાસ, હારેવા. ૧
 હાંરે વાલાભોરલી વળડી જગત કચારે લોલ,
 તમે દરસ્યાતે શ્રીપરમધામ,
 હાંરેવાલા કલીમાં મતચાર પ્રગટ કચારેલોલ,
 અક્ષઅટીના પ્રોડીઆ તમામ હાંરેવાલા. ૨
 હાંરેવાલા પાંચભોરસાત્મિક રાહુ છેરે લોલ,
 જેતું બેહુદછ જ્ઞાન ધ્યાન

હાંરે તેમાં સુંદર રસિકને ચલવોરે લોલ,
કાંઈ અરજી ધરીને કાન હાંરેવાલા. ૩

શ્રી ॥ ૪ ॥ શ્રી ॥ ઇતિધુંન.

અથશ્રી સદગુરૂની સ્તુતિ વર્ણન.

ચોપાઈ.

પ્રથમ વંદુસદગુરૂ સ્વામી,
અરજ સુનો તુમ અંતર જાંમી,
સદગુરૂ સ્વામી સુખકા સિંધુ,
મોપર દયા કરો દીન બંધુ, ૧
મેંતોપૂત કપૂત તૂમારો,

ઓળે આયો અળે ઊગારો,
સદગુરૂ સુનીઓ અરજ હુમારી, .
બ્રહ્મી સદગુરૂમેં શરણ તુમારી ૨

સર્ન સુધારન સમૃથ ગુસૈયાં,
બૂડત પકડો મેરી બૈયાં,
બાંહ પસારી બાહિર લીના.
દીન જાની દાન મોહે દીના ૩

દીન દયાંલ દયા કરી મોઈ,
ઐસી જગમેં દરેન કોઈ,

માતા પિતા બંધૂ સુતદારા,
સો સખ સીખ દીયે દુખ સારા—૪

કોયન દેખ્યા કલીયુગ માંહી,
ચોર્યાસીકે બંધ છોડાહીં,
તારે મેંતો મન વિચારી.

જન્મ મરનકા દુખ બહુ ભારી. ૫

સો રસિકન મુખ સુનીમેં કાના
ભય પડીયો અંતરમેં જાના.

રાત દિવસમેં રહેતા સોઈ,
ઘેન નીંદમેં ગમનહિ હોઈ ૬

સુની શબ્દ રસિકનકી ટેર,
તખમેં ફડકી બેઠા ફેર,
સમજાઈ મોહે દીની સાના.

સદગુર શબ્દ સુનાયો કાના, ૭

સુની શબ્દ મોહે જાગી પ્રેહ,
અખ સદગુરજી મિટાવો ભેહ,
તખમેં તુમરે સરનેં આયાં,

ભેટત ભવ ભય સકલ મિટાયા, ૮

અખમ્મે આનંદ પાયો અંગા,
 સ્વામી સેવક રખિયો સંગા,
 મહેર કરીકેં મિલેમુ મોય,
 માગુમોજ દીયો ગુરૂ સોય ૯
 સદા સરવદા રસિકન સંગા,
 રાખો સદા રસાત્મિક રંગા,
 કહે વીરદાસ દોહુકર જોડ,
 સદગુરૂ સ્વામી બંધન છોડ ૧૦

દોહા.

સદગુરૂ બંધન છોડીયે,
 મેં હૃદિં બંધીવાન,
 મેરી અરજ માનીયે,
 સદગુરૂ ધરીયેં કાન, ૧
 કાન ધરી કરજુ કરો,
 વીર રસિક અરદાસ,
 બેહદ બારે ખોલીયો,
 કટકેં સંકટ પાસ, ૨
 ઈતિશ્રી મહારાજ વીર સાહેબ રચિત
 ગુરૂસ્તુતી સંપૂર્ન.

અથ વિહારાત્મિક વર્ણન રાગ.

- ધણી તમે શ્રીપરમધામ વાસીરે,
અદભૂત ખેલના બેહુદ વિલાસીરે. ૧
- શ્રીજીતમે મોલમોલ ભોમભોમેરે,
સમય પરત્વે ખેલ અખંડ સલોનેરે. ૨
- વિલસોછો જલથલતલ નલ માંચેરે,
જાજ હીડાળેને ઝુલણે ઠાહેરે. ૩
- પાલખી લાલખી સ્ફંદન વેમાનેરે,
ગોખને તખ્ત સચ્ચા કીડાસ્થાનેરે. ૪
- ક્ષિતિ જલ તેજ પવન નલ વિહારેરે,
વન મોલ ખેલને અનંત સુમારેરે. ૫
- ચોક ચપ્પુતર મૂળ મેળાવેરે,
પોખરાજ માણક પહાડ તલાવેરે. ૬
- શ્રી યમુનાજીને ઘાટ ઘાટેરે,
હંચ ગજ સ્વારી સિંધારીખાટેરે. ૭
- સમુદ્રને દીપૂની રમણ રસાલીરે,
ખેલોછો ખટ દોષ સંભવ દાળીરે. ૮
- છ છ જ્ઞાનેછ વિશેષણ પૂરારે,
બેહુદ ખેલનાં સાહેબ સનૂરારે. ૯

મુંદર રસિકના સિરધણી પ્યારારે,
સામૃથ ક્ષર અક્ષરથી ન્યારારે. ૧૦

અથ યુગલક્રીશોર શૃંગાર રાગ ઉપરનોજ.
વાલાતમે અજળ્ય તુરાને ધારારે,
સેહરા કલંગીને પેચ સમારારે. ૧

મોરજીડે મુગટ લડૂં પાઘડી એરે,
કાંગરી ખુંજ ખુંજને ગલદલીએરે. ૨

ગલ દલ વાંસે કેશ ધુધરાલારે,
લિલાટે ઊર્ધ્વ તિલક અંક સારારે. ૩

બ્રૌ અતી ભ્રમર પાંખજેમ ફુલ્યાંરે,
અણીઆરાં નેણાં સોભે અનું કુલ્યાંરે. ૪

કાને કુંડલ મનોહર ફૂલરે,
જલકેછે જેમાં નંગ અમૂલરે. ૫

નક વાલી અતી અલૌકીક આપેરે,
મુખ ચોકી મુરકણ મનહર આપેરે. ૬

અધરબિંબે લાલાશ અતી ભારીરે,
દંત રેખા ઊજસ કરતી અપારીરે. ૭

ગોલ કપોલ ચિબુક છળી સીમારે,
અદ્ભુત સોભે કંપુદલ ત્રીવારે. ૮

ચંપા ચંદનહાર સોભા પૂરેરે,
સ્કંધે જૂડા મોતીનાં અંકુરેરે. ૯

બાહુબને અજનન રસિકોની સહાએરે,
તત્પર રહે ભરી ભુષણ સદાએરે. ૧૦

ઊર આયંત કંઠથી નાભી પર્યંતરે,
ભર્યા ભુષણને પુષ્પે અનંતરે. ૧૧

જરીમીને વિચિત્ર પંચાત્મિક ચુકતેરે,
જામો ગુલાબીક પેચ્યો આસકતેરે. ૧૨

લાલંત્રવાસ છેડે કોરે ચિત્રચુંરે,
બહુ રંગ જરીએ મોતીને જીડેજંચુંરે. ૧૩

કટિચિત્ર સૂત્રસ્માની તમાનરે,
જાલ બુટે વિચિત્ર જરીન ચુકતાનરે. ૧૪

લંગરતોડે જોડે પદ બેછેરે,
નખ શિખ સંપન્ન રસિક જન લહેછેરે. ૧૫

સુંદર રસિકના શિરધણી એવારે,
સાદ્રષ્ઠ થાઓ કર્ક હવે સેવારે. ૧૬

ધતિ સ્વરૂપ શૃંગાર.

(૧૦૦)

પછે રસિકજનોએ ધૂપદીપે આરતી કરવી
અને સેવા શબ્દ મોઢે કહેવો,

સેવા શબ્દ.

ધૂપદીપાવલે આરતી સજકરી,
કરત રસિકજન શ્રીઅક્ષરાતીતકી.

બહુરંગ સુગંધ ઊડ વિવધ વાજે વજે,
જય ધ્વની નૃત્ય ગાન તાન સંગીતકી.

કલારસ લોઢવડે પુષ્પ મુકતા ફળે,
વધાવે સખીન સમુહ પરમ સ્થિતકી.

ચમર વિંજનઢળે છડી છત્ર ધ્વજા ફરહરે,
અરઘા ઊતરે છરકે સીક સુકિતકી.

નિકીબ ચૌચાર ખડે પ્રસંસ બ્રધ બુબકે,
જાહેરીકરે શરણાગત પ્રનીતકી.

વિવધ વિધ ભોગ લગે સુંદર કણીકા મગે,
જાતેસકિત જગે જગત જીતકી.

ઈતિ આરતી સેવાશબ્દ સંપૂર્ણ.

પછે બેસીને ઠાઠારજીને નમસ્કાર કરવા.

(૧૦૧)

અથ નમસ્કારનાશબ્દો.

મહારાજશ્રી વીરસાહેબ પદનમસ્તુતે,

શ્રીપરમધામધની પૂરણ પુરષોત્તમ.

જુગલકિશોર લાલભૂષણ,

વસને પૂર્વે લલિતા રાઈ એ નમોનમઃ

મહારાજશ્રી સુંદરસાહેબ પદ્મયોનમઃ

શ્રીપરમધામધની પૂરણ પુરષોત્તમ.

જુગલકિશોર નીલભૂષણ વસને,

દક્ષિણે વિશાખા ચંદ્રભાગાયે નમોનમઃ

શ્રીરાધા કૃષ્ણાય નમોનમઃ

શ્રીપરમધામધની પુરણપુરષોત્તમ.

જુગલકિશોર પીતલભૂષણવસને

પશ્ચિમે નંદા ચંદ્રાવદ્યેનમોનમઃ

શ્રીકૃષ્ણ ચરણાવિદાઉનમોનમઃ

શ્રીપરમધામધની પુરણપુરષોત્તમ.

જુગલ કિશોર સ્વેતભૂષણવસને

ઉત્તરે વિજયા, રૂકમાઈ એનમોનમઃ

શ્રીવ્રજપ્રભાવ અંધયેનમોનમઃ

ઈ પ્રમાણે નમસ્કાર શબ્દ સંપૂર્ણ.

(૧૦૨)

એ પ્રમાણે નમસ્કાર કરી પછે ઉંચે સ્વરે સુ-
દર્શન શબ્દની ધ્વની કરતાં કરતાં સદગુરૂ તથા
રસિક જનોને હાજર હોય તેને અધિકાર પ્રમાણે
વંદના કરવી.

પછે વીરસાહેબની વંદનાનું કવિત એક તથા દોહ-
રાનો ઊચ્ચાર નીચે પ્રમાણે છે.

કવિત.

શ્રીજીશ્રીસાહેબ વીર રસિકું કે શરદાર,
શ્રીમત્તરસાત્મિકમત કેરે અગવાનજી.
ઊજ્જલ ભક્તિ જ્ઞાન લચ્છન સંપન્ન દિવ્ય,
ભજનાનંદ સ્વરૂપ પ્રતક્ષ પ્રમાનજી.
પરમધામ ધનીજીકી ભક્તિ અનીનકર,
પાય દિવ્યબ્રહ્મપુર કરીમતી સ્થાનજી.
કહુતહે રસિકરામ મેરોહો જીવનપ્રાન,
તનમનવચનુમે હૃડીં કુલખાંનજી. ૧

દોહા.

વીર સાહેબ તવ કમલ પદ,
વંદો વારમ વાર,

તુમ કૃષ્ણા નિત કીજીઓ,
રસિકનકે શરદાર.

૧

પછે શ્રી રસાત્મિક સદગુરુ સંમૃત્ય મંજરી.

છંદ તોટક.

શ્રીરસાત્મિક સદગુરુ જ્ઞાનધન,
કલીકાલમેં બેહુદ પંથઠન,
નવમતકે પરલેસમજ બની,
જયજયશ્રી ગિરધર ધરનધની.

૧

ક્ષર અક્ષર પર નિરક્ષર રાજ,
રસિકન હિત વ્રજમે અહુ બ્રાજ,
હરસી પંચાત્મિક કી રમની,
જયજય શ્રી ગિરધર ધરનધની.

૨

પુષ્ટ પાજ બંધી બહુજન તારે,
શમકાંડકે કાજ સકલ સારે,
પંચવરલે કલીમેં કર્ન ઠની,
જયજય.—

૩

સોઈ પૂરન કર કલીમેં આયે,
પેકામી ગોકુલ ગોડ રાયે,

(૧૦૪)

બુંદેલી બ્રહ્મ સુપ્રોહ ગની,

જયજય.—

૪

હૃદયોલે ના બેહુદ તિનપે,

જ્ઞાન ધ્યાન અજબ દરશન જિનપે,
પ્રગટે શ્રીરસાત્મિક રૂપબની,

જયજય.—

૫

કલ બેહુદ ચૌવિધ સિદ્ધ કરી,

અતિ ઊજવલ ભક્તિ જ્ઞાનઠરી,
લછન પરમધામ અનીન અની,

જયજય.—

૬

દેરસિકછકા શરનાગતપે,

બેહુદ સંસ્કારિનકી મતિપે,
ભલ કરના કીની રસિક મની,

જયજય.—

૭

રામ રસિક જીય પ્રાનપ્રભુ,

પર્મ સદગુરુ બેહુદ જ્ઞાન વિભૂ,
દેહુ ક્ષરકા મોહમાન હની,

જયજય.—

૮

(૧૦૫)

છપય છંદ.

ક્ષરહૃદ ગોખરે હુંકા,
તિમિર હરખહુ રવી ભાશા,
હુવાનઈ કોઈ હોય,
અજખ ઇસ જ્ઞાન પ્રકાશા,
ઇસ જાહેર અખ દરસો,
રસાત્મિક મગરસનાઈ,
શ્રીમત ગિરિધર ધરન,
રસિકનકે સુખદાઈ,
રામ રસિકકી અરજસુનો,
કરનાનિધ જન શીશ મની,
અખ અપનેકુ સુધારીઅંજય,
જય શ્રી ગિરિધર ધરનધની. ૯

અથ શ્રી કૃષ્ણ સમર્થ મંજરી પ્રારંભ.
શ્રીજીશ્રી રંસાત્મિક બેહુદ સંસ્કારી,
સત્યશ્રદ્ધા બેહુદીહો મતિ ઊજાઆરી,
સરા બેહુદ અક્ષરી પંચાત્મિક પાહી,
શ્રી કનૈયા સાહેબ સમર્થ ગુસાઈ. ૧

(૧૦૬)

પડન અધિકાર વિધસાધન અગવાન,
હો કીય પરમહીં પ્રસ જો અંત્રે,
અવે સાન નિરંત્રહો નિરાક્ષરસે,
જેહદ ચૌં મંગલાહી શ્રીકનૈયા— ૨

દસઅવતારોમેં પુષ્ટહો, પ્રગટે
દ્વાપુરાંતે સવંતષ્ટ ચતુર્થિસે શ્રવટે,
વિદષ્ટમી રોહની સની માજમતાહી.
શ્રીકનૈયા— ૩

મધુપુરસેં અહે વાસીવ્રજ કીના વિહાર,
સપ્તહુકમ આવેસી દિનચૌં સહસ્ર ખાર,
મધુપુર ફિરઅહે હુકમ ચૌંમેં અવેસાહી.
શ્રીકનૈયા— ૪

પંચસહસ્રમેં હંસદિન ઊન મથુરા રહાએ,
છતીસ સહસ્ર દિનલો દ્વારિકા વસાએ,
યુગહુકમ આવેસી ચૌં લીલા ત્રઈ ઠાહી.
શ્રીકનૈયા— ૫

શ્રીપર્મધામસેં ચીજં ક્ષરમેંલાયે ભોકતાઈ,
પુષ્ટજ્ઞાન પુષ્ટપ્રેમ પ્રાકૃમ દરસાઈ,

બેહુદયુંહી બેહુદ જોસ સુખદે અથાઈ.

શ્રીકૃતૈયા—

૬

મહીપેં પુસ્યું કનક મન્યુંકી તીન કીન્યું,
ક્ષિત્રમે જગજ્જનેત્યું સમસ્તનુ ચીન્યું,
દરસ્યા પરમધામ સર્વેગે સરનાઈ

શ્રીકૃતૈયા—

૭

પેંતીસ સંકુસ પદમ ઈડ પંચ દૈવતાદિ,
વેદાદિકશબ્દ શ્રી કૈવલાદિ,
મૌખિન ગોચ્યું લહેનાં કોપોચતિસાઈ.

શ્રીકૃતૈયા—

૮

શમકઈડ અખંડ કરનેકા અધણન,
કીના પ્રસ્ન નિરક્ષરહીં સંપત્ર ચૌમગ,
અહાશ્રિપયેકા કીનાણન કલી માંહી.

શ્રીકૃતૈયા—

૯

જીસ સ્વ તિસ દરસન હિત પંચમાં પ્રકાશ
અન સખનુંસેતોડી બંધતામેં વિશ્વાસ,
અનીનહો વીર બેહુદગુન ગાહી.

શ્રીકૃતૈયા—

૧૦

(૧૦૮)

દસઅવતારમેં પુષ્ટ બેહુદકલ વ્યારી કનૈયા,
 ક્ષર અક્ષરપર બેહુદ નિરક્ષરકે વસૈયા,
 શરનાગત પર પ્રસ્ત તુસ્ત
 સખજગ શિર સાહેબ,
 શ્રીપરમધામ પ્રકાશ
 કરનહિત સહાય સિતાએબ.
 યાગુન અહે વીર શરનુ
 ઈત ઉતકે સુખ દાની લખિ,
 જયજય શ્રીકનૈયા સાહેબ મેરી,
 પતસખ ભતકી રખિ. ૧૧

રાગ કલ્યાન.

મેરી પતરાખો અજબ કનૈયા મેરીપત—ઢાઢ
 મેહુઝિરેબંદી બાની તુમરી,
 તુમમેરે શિર રૈયાં, —મેરીપત ૧
 અન દેવી દેવ સકલસેતોડી,
 તુમસેરી પ્રીત જુડૈયાં —મેરીપત. ૨
 તુમ સખધનીયુંકેધનીહાપ્યારે,
 શ્રીનંદ મહુરકે છેયા —મેરીપત ૩

(૧૦૯)

સુંદર રસિકકે પ્રાણજીવન ધન
ફિરફિર જહુંમેં બલૈયાં — મેરી પેત ૪

॥ શ્રી ॥ ૧ ॥ શ્રી ॥

કહાજનુ કહાંસે આહિ,
મુજે જ્ઞાન દેનેવાલા કહા દોઢ

રાધે ગિરધરધરવાએછકા,
મજમેં લેવર કલીમેં રૂકા,
પંચમાંશ્રી મંતરસાત્મિક સ્વાલા, કહા. ૧

કયાદેતહુઊં બેહુદ જ્ઞાના,
જ્યાંન પોચે નવમતખાંના,
ત્રાકી અગવાની તુજે નાલા, કહા. ૨

કધન અપની રેના ઠાર,
મેંહુઊંયા ચુંકધના ફાર,
ભીથી કીયા રસિક રસાલા, કહા. ૩

સુંદર રસિક ખટદિન સુનમેં,
ગયાપલટ તનમન વચને,
જીસ દ્રસ તિસ વિસરેન ઈસખ્યાલા. ૪

(૧૧૦)

॥ શ્રી ॥ ૨ ॥ શ્રી ॥

હાંરે મારી આખલડીમાં આવ્યું પ્રેમતાન,
આવ્યું પ્રેમતાન તેણે મોઝ્યાં બીજા માનરે
હાંરે મારી.—દોઢ

શ્રીમત રસાત્મિક સદગુરૂવચને,

જાગ્યું હીચે બેહુદ જ્ઞાન —હાંરે ૧

નવમત વાદી ક્ષરહુદ ગોખરે,

તેનું મુને ભલું થયું ભાન —હાંરે ૨

ક્ષર અક્ષરપર અક્ષરાતીતમાં,

ફીરે શ્રુતી થઈને ગુલતાન —હાંરે ૩

સુંદર રસિક નસો નખશિખ પસચું,

તેમાં હુંતો થઈછડિં મસ્તાન —હાંરે ૪

॥ શ્રી ॥ ૩ ॥ શ્રી ॥

પછે રસિક જનોએ પરિકૃમા દેવી શ્રીઅક્ષ-
રાતીતના સ્વરૂપને અથવા શાસ્ત્રને કિંવા
માલાને અથવા દ્રૂપને પરિકૃમા સાતવાર
દેવી અને જયજય શબ્દ ડિઆરવો.

અથ પરિકૃમા શબ્દ છંદ તોટક.

જયજયશ્રી સદગુરૂદેવસદા,

અક્ષરાતીતકે જ્ઞાનમદા.

(૧૧૧)

જયજયશ્રી રસિકન સામીતકી,
 જીહિ ભક્તિ અનીન અક્ષરાતીતકી ૨
 જયજયશ્રી સેવક રસિકનકેહે,
 તુમહીં તન મન ધન જીનકે. ૩
 જયજયશ્રી સચ્ચિદાનંદજી,
 અક્ષરાતીતશ્રીસ્નેહ સાનંદજી. ૪
 જયજયશ્રી પુરણ રસાત્મિકજી,
 ભરે બેહદ તુલસી પ્રિયાત્મિકજી. ૫
 જયજયશ્રી યુગલસ્વરૂપાત્મિકજી,
 વિલસેં ગંગરૂપે વિહારાત્મિકજી. ૬
 જયજય વિરહાત્મિકદાંની રસ,
 જન સુંદર પરિકૃમા સમપસ. ૭

ગોપર પ્રમાણે શબ્દોચ્ચારથી સાત પરિકૃમાદેવી
 એરીતે જે પરિકૃમા દેવા એછે તેમાં એવો ભાવાર્થ
 છે કે.

૧ પ્રથમ શબ્દથી સદગુરૂની કુલબાની માનવામા
 આવી, કારણકે જેસદગુરૂએ આપણને જ્ઞાન ભક્તિના
 મુખસમન્વિતે અજ્ઞાન તથા અધમર્પણથી બચાવ્યા,
 જોકે તેનો નિસ્પ્રહી સ્વભાવ છે જેને કાંઈ પણ

સ્વારથ નહીં છતાં ઊપદેશથી ચોસ્થાસી લાખ અવ-
તારથી બલકતા બચાવ્યાછે માટેગુરનાગુણનો બદલો-
વાળવા તથા જ્ઞાનની તુલનાં જોગ આ સંસારમાં
અન્ય વસ્તુ નથી જેથી મન કૃમ વચન વડે તેમની
કુલખાંની માનવી. ૧

૨ બીજી પરિકૃમાનો એવો ભાવાર્થ છેકે, જેમાં
રસિક જનો પ્રતિકુલખાની કારણ જેનો સંગકરવાથી
રસિક રહસ્ય પારવા બુદ્ધિ ની પ્રાપ્તિ અથવા જેના
સંગથી ભગવત ભજનનુ સુખલઘશિકાયછે તથા-
જન્મોજન્મ ભગવતપદ પામ્યા પર્યંત સાહેતા કાર-
કછે અને જેના સંગથી સદગુરનો મિલાપ, તથા તેના
ગુણનો અનુભવથાય માટે તેની કુલખાની માનીછે. ૨

૩ ત્રીજી પરિકૃમાનો એવો ભાવાર્થછેકે, રસિકજન
તથા સદગુર તથા ઇષ્ટદેવના સેવક જેણે તને મને
ધને સેવાથી લાડલડાવ્યા એવાજે સેવકતેપ્રતિ કુલ-
ખાની બતાવી. ૩

૪ ચોથી પરિકૃમાનો એવો ભાવાર્થછે જે પૂર્ણબ્રહ્મ
સચ્ચિદાનંદ ભગવાન તેની કૃપાથી આ ઊત્તમદેશમાં
અવતાર મલ્યોછે વલિઆ સ્થલમાં શુદ્ધઆચાર

સુવિચાર દાનદયા જ્ઞાનભક્તિ આદિ નિયમો પલાયછે
 અને પરલોકસાધનમા કુશલનીય ચારવર્ણ ચૌરઆ-
 શ્રમ વૈશ્ણવ ધર્મ આદિ શુદ્ધ ધર્મમર્યાદા પૂર્વક
 પાલેછે અને મુમુક્ષુઓ પોતાના સદ્ગુણવચ્ચને જેઠકાણે
 રહસ્ય રીતી પારીસકેછે એવીઆ ભૂમિમા અવતાર
 મહેથી કૃતકૃત મનાયછે પણુને આસૂરી દેશમાં અવ-
 તાર મલ્યો હત તો જીવહિંસા આદિ અઘોર કૃત્યના
 પાપથી કેમ બચાય અને પ્રાણી પદારથના અહાર
 વેવારથી કેમ છુટાય ને તે વિક્રોમોકે જે હનરોગણા
 બદલા વારવાને જે સ્થલ નર્કના કુંડો કિંવા પ્રેતપિ-
 શાચાદી યોનીઓની ભટકણથી ક્યારે છૂટત નહિ.
 અને ભવોભવ કર્મ બંધન યુક્ત રહેવું પડત તેથી
 છુટવાને આ નરદેહ મલેલછે તેમાંપણુ ઊત્તમકુલમાં
 અવતાર મળવાથી શ્રેષ્ઠકર્મો થાયછે અને સર્વેગી
 પૂર્ણ સુખરૂપ શરીર તે ઈષ્ટદેવની કૃપાથી થાયછે પણુ
 કદિ અપંગ બધિર મુંગા કે ગાંડા થયા હોઈયે તો
 કેવીરીતે ભગવદ્ ભક્તિની વિધી પાડિસકત વડિ શરી-
 રનીકે બુદ્ધિની ખાંમી હોય તો શું ક્રિયાકરી શકાય
 અને તે ન થાયતો પરલોકનું સુખ સાધન કેવીરીતે

(૧૧૪)

થાય માટે તેકૃપા શ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમધામધણીની જાણી પરિક્રમાચોથી ફરી આપણે કુલ્યાંની બતાવવી.

૫ પાંચમી પરિક્રમામાં એમ ભાવાર્થ છે કે શ્રીપરમધામમાં પંચાત્મિકભેદે જે રમણી છે તેમાં રસાત્મિક સ્વેધણી કે જે અનેક પ્રકારે અખંડ રસના દાતાર છે તથાતુલસી પ્રિયાત્મિક સુગંધજે ચીજચીજમાં અંગ-અંગમાં બહેકી રહી છે તેની કુલ્યાંની બતાવી. ૫

૬ છઠી પરિક્રમામાં એવો ભાવાર્થ છે કે જુગલસ્વરૂપ એવીજે બ્રહ્મશ્રષ્ઠી તેની કુલ્યાંની બતાવી.

૭ સાતમી પરિક્રમામાં એવો ભાવાર્થ છે જે વિરહાત્મિક ભાવ એટલે તે ખેલમાં અખંડ અપાર સ્નેહ જેવોને તેવોજ વરતે છે જેથી સદાસુખ અનેક વિધીએ વરતે છે તે સ્નેહ ભક્તિની સાફદયતા માટે તે સુખના ભાગી થવામાટે કુલ્યાંની દરસાવવી. ૭

આવા ભાવાર્થથી પરિક્રમા દેવાય છે માટે સાતવખત પરિક્રમા દઈ પછે શ્રીપરમધામ અક્ષરાતીત એવાને ઈષ્ટદેવની પ્રતિમાને સન્મુખ ઊભી હાથ જોડી સ્તુતી કરવી. તે સ્તુતિનો મુખ્ય હેતુ એવો છે કે, આપણો અલ્પજ્ઞજીવ તે સર્વ સત્તાધીશ પૂરણ પુરુષોત્તમ. પ્રભુના

(૧૧૫)

અકથનીય ઊપકારનો, અન્યરીતે બદલો વાળવાને
 અસમર્થ હોવાથી, આપણી દીનતા દરશાથી. તે
 દીનવત્સલ, દયાલુ, ઈષ્ટદેવની દયા ચહાવી, અને
 આપણા અજ્ઞાનથી અચાનક થતા અનેક ગુન્હાની
 માફી માગવી. જેમ વર્તમાન વહેવારમાં પણ જે
 કોઈનો ગુન્હો કયો હોયછે, ત્યારે તે થયેલા ગુન્હા-
 માટે પૂર્ણ પશ્ચાતાપ વડે. અતિ આજીજી અને નમ્રતા
 સાથે, સત્યતાથી જે ગુન્હેગાર દિલગીર થઈ, સામે
 ચાલી જઈ, સામા ધણીને શરણે થાયછે, તો તેપણ
 કૃપાકરી માફ કરેછે, અને ભૂલથી અચાનક થયેલા
 અપરાધના દુઃખપ્રદક્ષ કે નુકશાનીથી નિવૃત્ત થઈ
 નિરશંકથી થવાયછે, તેવીજરીતે આપણે અજ્ઞાને જા-
 નેકે અજાણે જેકાંઈ ગુન્હા થયેલ હોય, તેની માફી
 માટે દાસત્વભાવે, નિરાભીમાનપણે, ગરીબાઈથી,
 અરજ ગુજારવા માટે નિત્યનિયમ બાંધી ઈષ્ટદેવને
 સન્મુખ ઊભી તેમના સુખરૂપ સ્વરૂપમાં અંતઃકરણને
 દ્રઢ કરી સ્તુતી કરવાથી, કરેલ ગુન્હાની દિલગીરીને
 ભગવાનના ધ્યાનપ્રતાપે તે ભગવાનના અલૌકિક
 ગુણના આવેસથી દોષશુદ્ધિથી નિવૃત્તિ થઈજઈ ભક્તિ-

(૧૧૬)

ની શ્રદ્ધારૂપ યુદ્ધિ પ્રાપ્ત થાયછે અને અહંત્વલાવ
કે મમત્વ મટી જાયછે, માટે સપ્રેમ સ્તુતિ કરવી.

અથ સ્તુતિ-દોહા.

સમય સમયકે બીચહીં,

બંદા હસ્ત સંપૂટ,

યાદ કરે સંમૃથ પ્રભુ,

સુનો શ્રવણ દે પૂટ. ૧

મેરેતો તુમહીં ધની,

સ્વપ્ને ન અન્ય ઊચ્ચાર,

પરમધામ ધની ત્યાગકે,

દૂજે નહી પુકાર. ૨

ધની સખનકે શીસપે,

સાહેબ હુકમ સહુલ,

અંતર જામી બેહદહો,

કરતા વહે કમૂલ. ૩

મહેરબાન સો જાનકે,

ભયો તિહારો દાસ,

કરત અરજ નિજકૃત્ય તે,

લખી જગ થમકો ત્રાસ. ૪

(૧૧૭)

સાહેબ ભવસાગર મહિ,
મેં બહુ કીન કુચાલ,
તાકે હર હરદિન હરં,
કરહુ મોરિ પ્રતિપાલ.

૫

પગપગ ગુન્હા હજારહો,
દિન દિન લાખ કરોડ,
વચન ચૂક દૂષિત સદા,
સાહેબ બંધન છોડ.

૬

પગ પગ પગ્યા સુપાપમેં,
દૂષ્યો નખ શિખ સાજ,
યશ જીવન અપયશ મરન,
તવ કરમેં વ્રજરાજ.

૭

ગુન્હાકીયમેં કમના,
તુમસે કહા દુરાહુ,
ભાવે સુખ સિન્યા દિયો,
ભાવે ખાલ કટાહુ.

૮

હાજર અહે હજૂર મેં,
ગુનેગાર મહારાજ

અથ મન માને ત્યો કરો,
સાહેબ ગરીબ નિવાજ.

૯

બંદી સહી ખિચારકે,
જો કંછુ દીજે દંડ
તો સખ સિજ્યા અલપહેં,
મો શિર રખે બ્રહ્મંડ.

૧૦

અપની ઓર ખિચારકે,
જો કંછુ કરો સનેહ
તો દુર્લભ નહી આપકો,
જો નિજ કરો સ્વદેહ.

૧૧

સાહેબ તુમ સમૃથ સદા,
મેં હૃડિં દાસ કંગાલ
શિરદાની સખ સુખનકે,
કુખ મોચન કરનાલ.

૧૨

વિધાધન ઊધમ નહી,
જેહ બુદ્ધિબલ નાહિં
ભવસાગર કલિ તારિઓ,
તુમ અહિ મેરી બાંહિ.

૧૩

(૧૧૯)

લોક વેદ ક્રિયમાણ નહિ,
નહીં ધરમકો લેશ
ભવજલ ડૂબત દીનમેં,
કાઢો કરે અહિ કેશ.

૧૪

સુંદર રસિક સુ આપકો,
મન કૃમ વચ્ચે શ્યામ
ચિદાનંદ પરમધામ ધનિ,
માનો અરજ તમામ.

૧૫

પૂરણ પુરુષોત્તમ પ્રભુ,
અક્ષરાતીત દયાલ
પંચાત્મિક બેહુદ શરન,
સુંદર રસિક સુખાલ.

૧૬

એ રીતે સ્તુતિ કરી, પછે રસિક જનોએ દંડવત
પાંચવાર નમન કરવું—રસાત્મિક સ્વેદધણીના સ્વ-
રૂપના શરણાગતી શબ્દ કહી પ્રથમ દંડ માફીક
પડવું—હાથ પગ સાસોટ લાંબા કરવા નાક ભૂમિયે
અડાડી પછે જમણી આંખ ભૂમિપર અડાડવી,
પછે ડાબી આંખ ભૂમિપર અડાડવી, પછે બંને હાથ

પૂંઠે લાંબા કરી જોડવા, પછે પૂંઠેજ હાથ ઊથલાવી જોડવા, પછે એ હાથ લોચ ખોડી. જમણું ગોઠણ વાળી નાક ભૂમિપર અડાડી જમણી આંખ લોચ અડાડવી. પછે ડાબી આંખ ભૂમિપર અડાડવી પછી ઊભુ થાવું, હાથ જોડી તુલસી પ્રિયાત્મિકને શરણે થવાના શબ્દો કહી ફરી પ્રથમ પ્રમાણે દંડ પ્રણામ કરવા, પછે ઊભા થઈ હાથ જોડી જુગલ સ્વરૂપને શરણે થવાના શબ્દો કહી. ત્રીજી વાર દંડ પ્રણામ કરવા તેમજ વિહારાત્મિક ધામને શરણે થવાના શબ્દો કહી. દંડવત પ્રણામ કરવા, તેમજ વિરહાત્મિકને શરણે થવાના શબ્દો કહી. પાંચમી વાર દંડવત પ્રણામ કરવા.

અથ પ્રથમ રસાત્મિક સ્વરૂપ વર્ણન.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ શ્રીઅક્ષરાતીત બેહદ વતની પંચાત્મિક શ્રીશ્રીશ્રીશ્રીશ્રી રસાત્મિક સ્વેધની સત-સ્વરૂપ નખશિખ પર્યંત ચૈતનઘન આનંદ અવધી ઊજ્જવલંગ કિશોરવદ્ ભૂષણ બસન વિચિત્ર સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ અંજળ સલોને બંકે તરૂ તરૂ રૂસની ગંજસ્વરૂપ ઇસશ્રી રસાત્મિક શરણું પ્રપદ્મે. ૧

(૧૨૧)

બીજી સંખ્યા.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ શ્રીઅક્ષરાતીત બેહંદવતની
પંચાત્મિક શ્રીશ્રીશ્રીશ્રીશ્રી તુલસી પ્રિયાત્મિક સત્
ચૈતનઘન અંગ ભૂષન બસને તરૂં તરૂં ચીજો અજબ
સલોની બેહદ પરમધામ પર્યંત વિચિત્ર આનંદ
અવધી બિન કૃપા મૈથુની માનસી મહદ ઇશ
કૈવલ સ્વલીક મિશ્રીત તેં દુર્લભ ઇસ અનૂપ શ્રી
તુલસી પ્રિયાત્મિક શરણું પ્રપદે. ૨

અથ ત્રીજી સંખ્યા.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ શ્રીઅક્ષરાતીત બેહદ વતની
પંચાત્મિક શ્રીશ્રીશ્રીશ્રીશ્રી જુગલ સ્વરૂપાત્મિક શ્રી-
સ્યામનીજી સતસ્વરૂપ નખશિખપર્યંત ચૈતનઘન આ-
નંદ અવધી, ઊજવલાંગ કિશોર શ્યામ ધરમ સમ-
તુલ ભૂષણ બસન વિચિત્ર સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ અ-
જબ સલોને બંકે તરૂં તરૂં રૂસની ગંજસ્વરૂપી
તત્રંગ દ્વાદસ હજાર શ્રીસ્યામની ધરમ સમતુલ
તત્રંગજલ થલ નલચર રૂસની સચ્ચિદાનંદ વિ-
ચિત્ર બ્રહ્મશ્રદ્ધી બેહદખટ દોષ રહીત જડ અસ્ત
દુઃખ દ્વૈત તિમિર મળ ઇસ અનૂપ શ્રી જુગલ
સ્વરૂપાત્મિક શરણું પ્રપદે. ૩

(૧૨૨)

ચતુર્થા સંખ્યા.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ શ્રીઅક્ષરાતીત બેહદ વતની
પંચાત્મિક શ્રીશ્રીશ્રીશ્રીશ્રી વિહારાત્મિક અપાર સત-
સ્વરૂપ ચૈતનઘન આનંદ અવધી પંચતત્વી બહુરંગી
સ્થાવર બહુરૂપી પંચજ્ઞાન સર્વજ્ઞ સર્વાંગે સંપન્ન
વિચિત્ર બટગુણ સંપન્ન સચ્ચિદાનંદ પ્રકાશ અદ્વૈત
અમલ ઇસ શ્રીવિહારાત્મિક શરણું પ્રપદે. ૪

પંચમી સંખ્યા.

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ શ્રીઅક્ષરાતીત બેહદવતની
પંચાત્મિક શ્રીશ્રીશ્રીશ્રીશ્રી વિરહાત્મિક સચ્ચિદાનંદ
રસ વર્ધન બેહદપંચ જ્ઞાનંદ શ્રીરસાત્મિક સદગુરુ
સ્વરૂપ ઇસ શ્રીવિરહાત્મિક શરણું પ્રપદે. ૫

એ પ્રમાણે એક એક સંખ્યા ગિચ્ચારથી એક
એક દંડ પ્રણામ કરવા. આમ પાંચ વખત દંડ
પ્રણામ કરી પછે બેસીને નીચે લખેલું લજન કરવું.

રાગ ધન્યાશ્રી.

શ્રીપરમ ધામના સ્થામ છે રે સમસ્થા જેવા,
શ્રીપંચાત્મિક સરા જામ છેરે. સમસ્થા ૦ ૧

(૧૨૩)

રંગેરૂપે સુહામણારે સમસ્થા જેવા,
 સામૃથ તેજની નહિં મણારે. સમસ્થાં ૨
 બેહુદ કલા રસ વિહારી છેરે, સમસ્થાં
 કરૂણા નજર આગારી છેરે. સમસ્થાં ૩
 અજબ સલોના છે બંકારે, સમસ્થાં
 જેની શરણેટજેસહુની સંકારે. સમસ્થાં ૪
 નિગમ અગમ પર પાર ધણીરે, સમસ્થાં
 છોડે સહુ બંધનો કરૂણા કરીરે. સમસ્થાં ૫
 શ્રીરસાત્મિક સદગુરૂ વચનો સમસ્થાં
 સુધા રસ જેવા જાણી વરતોરે. સમસ્થાં ૬
 સહુ જનના શિર મોડ છેરે સમસ્થાં
 રસિકુંના બંદી છોડ છેરે. ૭
 બેહુદ અનુભવે મન હરેરે, સમસ્થાં
 સુંદર રસિક સહુને કહેરે. સમસ્થાં ૮
 પછે રસિકજનોએ ગુરૂદેવોની જય બોલાવવી.

શબ્દ.

૧ મહારાજશ્રી રસાત્મિક સદગુરૂકી જય.
 ૨ મહારાજ શ્રીવીરસાહેબકી જય.
 ૩ મહારાજ શ્રીસુંદર સાહેબકી જય.

(૧૨૪)

૪ મહારાજ શ્રીકૃસનદાસજીકી જય.

૫ મહારાજ શ્રીપુરૂષોત્તમદાસજીકી જય.

૬ ઉત્તમ રસિક સમાજકી જય.

એ પ્રમાણે જય બોલી માળા ફેરવવી.

પછે જમવાનો વખત હોય તો જમવું. જમ્યા પછી કથા વારતા કીર્તન પદ વિગેરે મંદિરમાં અથવા ઉત્તમ રસિકજનને સ્થાને ભેળા થઈ કોઈ ઉત્તમ રસિક વાંચે કે ગાયે તો શ્રવણ કરવું. અથવા ધર્મ ભક્તિ સંબંધી વાંચવું અથવા વાણીવિલાસ રાગ રાગણીથી ગાવું એમ યથા શક્તિ નિત્ય નિયમ બાંધી બેઠક કરવી તે સમય ભજનનો પૂરો થયાથી અરજી પોઢણીઆનાં પદો ગાઈને સુવું.

અથ અરજી રાગ.

અરજી મારી માનોને શ્રીઅક્ષરાતીત

પૂરણાનંદ ભગવાન, અરજી મારી માનોને
વિષમ વેળામા આવી કરીને

અરજી ધરોને મારી કાન. અરજી ૧

હું અપરાધી અવગુણ સાગર

કૂડ કપટ અભિમાન, અરજી ૦

(૧૨૫)

મોહ કાંમ ક્રોધ દંભ લોભ
પાખંડ ઈર્ષ્યાને અજ્ઞાન. અરજી ૨

મત્સર મમતા પરદ્રોહ કરતલ
નિપટ નિવેધતા તુક્ષ્ણ, અરજી
કરી કરી પ્રથા જન્મ ગુમાવ્યો,
અમુદ્ય નંગ સમાન. અરજી ૩

એવા અવગુણ સાગરમાં ખૂડતાં
નિરક્ષર મગ અગવાન, અરજી
મણ્યા તેણે શરણ આપ્યું તમારું
સમૃથ સહુ શિરના દિવાન અરજી ૪

તેમાં વિકાર બહુ બળવંત
થઈને આવી તોડે છે તાન, અરજી
તેને હટાડી મુખડાં આપો
શ્રીમત કરૂણા નિધાન. અરજી ૫

સુંદર રસિકના શિરના વાલી
શ્રીપરમધામ સ્થાન, અરજી
બેહુદ બેલના ખ્યાલી તેમાં
મુજને કરોને ગુલતાન. અરજી ૬

(૧૨૬)

॥ શ્રી ॥ ૧ ॥ શ્રી ॥ રાગ બિહાગ પોઠણીઉ.

અભેપદ દાતા અભેપદ દાતા

શ્રીસદગુરૂ મેરારે, અભેપદ. દાઠ.

શ્રીમત રસાત્મિક ગિરધર ધરન,

સદાએ રહો મમ દ્રષ્ટિકે નેરારે. અભેપદ ૧

પરમ નૂરતન જલકે મૂસાલસા,

ક્ષર અક્ષર નિરક્ષર કે ઊજેરારે. અભેપદ ૨

મુંદર રસિકકે હૃદય કમલમહી,

કરી કરૂણા આહો દેહુ દ્રઢ ડેરારે. અભેપદ ૩

(પોઠણીઉ-ખીજું)

જેને કરૂણા તમારી મહારાજ,

તેને નિત્ય નિત્ય દીવારી,

વરતે મંગલ માલ

જેને કરૂણા તમારી મહારાજ. દાઠ

અને હો દાસ તમારા દુખીઆ વરતે,

તેની તમને લાજ,

પીડા જોઈ પોતા ઊનાની,

કેમ ભાવે છે અનાજ,

જેને ૧

(૧૨૭)

અનેહો સુંદર રસિકને માથે મેર,
કરોતો થાય સુખ તાજ,
દાસાતનની ડાજ ટાળો
પાળો પ્રતંગા આજ.

જેને ૨

પોદણીકે ત્રીજું.

મન ઈચ્છ્યું મારું રાખો મહેરબાન,
શ્રીઅક્ષરાતીત સાહેબ ગુસાર્ધ
હું છડી બંદીવાન,
મન ઈચ્છ્યું, મારું રાખો મહેરબાન. દાઢ

અનેહો દયાસાગર દયા મુજપર,
કરો હરોને અજ્ઞાન,
કરૂણા કરીને મુને છોડાવો,
હું છડી બંદીવાન. મન ઈચ્છ્યું ૧

અનેહો સુંદર રસિક તમારો બાંને,
સુમૃણ નિશદિન ધ્યાન,
મારીપત તમે રાખો સ્વામી,
પૂરણાનંદ ભગવાન. મન ઈચ્છ્યું ૨

(૧૨૮)

શ્રી ॥ ૩ ॥ શ્રી

રાગ બેહાગ બીજી ચાલથી પોઢણીઉ ચોથું.
પલંગ પધારો વ્રજરાજ હેરત ડગર સૈયાં
હેજી પલંગ પધારો વ્રજરાજ
ટરત બેહાગ ગએકે

હેજી પલંગ પધારો વ્રજરાજ દોઢ
વિહાર સ્થાન જ્ઞાનપંચ બેહદ,
સર્વગે સમસ્ત સમાજ,
દ્વાદસસહસ્ર મહેલ મહેલ મહેલે,
અજબ સુખાસન છાજ,
નિરક્ષર છવળે છૈયાંબે

હેજી પલંગ ૧

પલંગ પલંગ રહેસ વિહાર
સામગ્રી બેઠી વનિતા સાજ,
અરજી કરત દેહુ
રહેસ રમનસુખ
અહેધ્રુત સખશિરતાજ
મિશ્રીતાદી વંછત જહીયાં

હેજી પલંગ ૨

(૧૨૬)

તનમન વચન સ્થામ સૂરતસે,
 લગ જગ લવ નિધીપાર,
 સુંદર વિહાર સુખ દેને લગ પ્રભુ,
 નિગમહી અગમ અગાજ,
 સુલભ સોધ રસિક લહીયાં

હેજી પલંગ ૩

(પોઢણીઉ પાંચમું) અભેપદ દાતાના ઢારનો.

શ્રીમત રસાત્મિક શ્રીમતરસાત્મિક

ગિરધર ધરન શ્રીમતરસાત્મિકરી દાઢ
 બેહુદ જ્ઞાન ધ્યાન ગેખ ચિદંબારા ખોલ,
 સરણા ગતુકુ વહે સુખ કરન. શ્રીમત ૧
 દાસનકી આસ પ્યાસ પૂરન ચૂરન અઘ,
 સર્વજ્ઞ બેહુદ આવેસી અંતઃકરન. શ્રીમત ૨
 સુંદર રસિક રસ સાગર ઊમંગત તુમરી,
 સૂરત પરમ નૂરી નિજ બરન. શ્રીમત ૩

એહ રીતે પોઢણીઆં ગાઈ ઠાકોરજીના સ્વરૂપને
 પોઢાડવાં પછે સદગુરૂને સુખાલા કરીને પોતાને
 સુવું, સુતી વખતે નિબનંદ રક્ષાનો પાઠ કરી પછે
 સુદરસન શબ્દ ઊચારવો.

રસિકજનોએ નિદ્રા અઘોર કરવી નહીં પછે પા-
છલી રાત્રી ઘડી છ રહે ત્યારે જગતું, જગતાં મુખે
સુદર્શન શબ્દની ધ્વની કરવી, પછે જો નિવૃત્તિ હોય
તો માનસીક ધ્યાન કરવું ને સ્મૃતીને શ્રીપરમધામ
મારગે ચડાવવી.

અથ માનસી ધ્યાન.

પ્રથમ શ્રદ્ધા મૈથુની તેમાં મૃત્યુલોક જેમાં સાત
સમુદ્ર છેતાલીસ ખંડ તેને ફરતો માનસોત્ર પર્વત તે
માનસોત્ર માથે આઠ પુરયું બાર રાસીનાં માંડલાં તે
માનસોત્રને ફરતી પૃથ્વી ખાલી પડી છે. તેથીપર અલો-
કાચલ પર્વત છે તેની બારલી કોરે પ્રથ્વીના ચારે છેડા
પાણીમાં બૂડા પડ્યા છે, એહ પચાસ કોડ પૃથ્વી
તેના મધ્ય ભાગમાં મેરૂ પાંચરંગા સોનાનો ને લાખ
યોજન ઉંચો એવો પર્વત છે. તે માથે પણ આઠ
દીસીપાલક દેવતાઓની પુરીજીં તે મેરૂ પર્વત ઉપર
ચાલીસ હજાર યોજન લાંબી એવી લાઠ છે, તેમાં
સિમુમાર ચક્ર છે જેમાં નવચક્ર, સૂર્ય, ચંદ્ર, તારા-
ગણનાં રથ ગોઠવ્યા છે, તે રથ તથા વાહન સંયુક્ત
ગિરિ માનસોત્ર માથે બાર રાસીઓ છે, તેમાં પ્રવર્તે

છે. તે સર્વ યુક્તિ ધ્યાને લેવી, તે માથે ખગોળ
 રસનાઈ જે સાત સ્વર્ગ પહેલો લવલોક, બીજો
 સુરલોક, ત્રીજો મહલોક, ચોથો જનલોક, પાંચમો
 તપલોક, છઠો સતલોક, સાતમો વૈકુંઠ-તે માથે સિદ્ધ
 સિદ્ધ્યા તે જોધને સુરતી પાછી નીચી ઉતારવી.
 અલોકાચળ પર્વતને ખારં અંધકાર તે વેધીને અસ્વ-
 સ્ત નામે પ્રયાગવડ જેમાં બાલકેશવ લગવાન પાનડે
 પાનડે અનેક સામર્થ્યરૂપ તે યુક્તિ ચિંતવતાં આગલ
 આઘ સમુદ્રનો પાણી તેને ઓળંગીને નારાયણ શ્રદ્ધી
 જેમાં શેષ શય્યા જે ઉપર ચૌદ લોકમાં આદિપુરૂષ
 એવા જે નારાયણ રાજે છે, તે પરમધામનાંધ્યા-
 નમાં સત્પર છે. ને ચૌદલોકમાં જેની કૃપાનો પૂરણ
 વેષ અતિ આનંદકારક છે અને તે સ્થલનો આનંદ
 લઈ આગલ કોરંલ, વરાહ, ધમલ, કમલ, જલ,
 અગ્નિ, વાયુ, આકાશને ઓળંગે તો કાલશક્તિના પે-
 ટથી સુરતી બાહર લઈ પછે પ્રકૃતિ પુરૂષના ખેલને
 જોવો. તે પ્રકૃતિને એક એક રૂવાડે જોડ કોડ કા-
 લશક્તિઓની ઉત્પત્તિ થાય છે તે પ્રકૃતિ પુરૂષ તેજ
 મંદ સૌંકાર બ્રહ્મ-તે માથે મધ્ય સૌંકાર બ્રહ્મ, તે

(૧૩૨)

માથે ઉત્તમ સોંકાર બ્રહ્મ, એમ ત્રણ પ્રકારે સોંકાર
 બ્રહ્મ બિરાજે છે તે ઉપર રકાર બ્રહ્મ તે પણ ત્રણ
 ભેદે તે ઉપર મકાર બ્રહ્મ તે પણ ત્રણ ભેદે તે
 ઉપર હકાર બ્રહ્મ તે પણ ત્રણ ભેદે તે ઉપર ઓં-
 કાર બ્રહ્મ તે પણ ત્રણ ભેદે. સર્વે પાંત્રીસ પાંત્રીસ
 મંદ એક એક હારે રહ્યા છે, એમાં પાંચેમાં મંદ
 મંદ શૂન્ય તે ઈશ્વર શ્રદ્ધાને મધ્યને ઉત્તમ તે કેવલ્ય
 એહ રીતે ઈશ્વર કેવલ્ય જ્યોતી સ્વરૂપ બ્રહ્મ તથા
 સૂનું, સવાપાંચનીલ સર્વ નિદ્રાલોપ માયાના પેટમાં
 છે. એહ ઠાઠ નાશવંત છે, તેનું ચિંત્વન કરી રયા.
 પછી ઉપર અખંડ ખેલ ગૌલોક જેમાં સાંકેત મંડલ
 જેમાં સીતારામ એવા મર્યાદિ પુરૂષોત્તમનો વિલાસ
 છે—જે સત્ ચૈતન્ય આનંદ અદ્વૈત અમલ ને પ્રકા-
 શમય આ છ વિશેષણ યુક્ત જે રમણી છે તેથી
 પરે મણીમંડપ જેમાં પુષ્ટ પુરૂષોત્તમ એવા અક્ષર
 ભગવાન. જ્યાં રાસાદી અનેક લીલાઓ છ વિશેષણ
 મય તેથી પાર મિશ્રીત ધામ જેને સતસાહેબ પણ
 કેવાય. જ્યાં હંસ તથા નરરૂપ શ્રદ્ધા છે. દીપ ને
 મંડલ આદિ બાહ્યમિશ્રીત ભગવાનનો ઠાઠ ગૌલોકથી

પણ ઘણી જેમાં શ્રેષ્ઠતા છે. પણ તેથી પાર બેહદ વસ્તુ દેખે છે સાંભળે પણ ત્યાં ન જવાય આમ હદ અંધણુ જાણી તેની પણ આશા ન રાખતાં તેથી પાર બેહદ નિજનંદ પંચાત્મિક સચ્ચિદાનંદ એવા અક્ષ-રાતીત પરમધામધણીનેજ ધણદેવ જાણી અનાદિતે બ્રહ્મશ્રદ્ધી છ ગુણ છ જ્ઞાનમય છે. તે રૂપ થવાની ભાવના ખાંધી ને તે શ્યામ શ્યામની જી. એવા જુગલ કિશોરને ચક્ષુ વંદન વારંવાર કરી તે ઉપ-રાંત કાંઈને કાંઈ પરમધામના કોય સ્થલની લીલા ચિંત્વનમાં લઈ ખેલખેલમાં સુરતીને સહેલ કરાવવી, જેવી કે મોલમોલમાં લઘુમોલ કે ખરમોલ કેખરી-આંન મોલ કે ખરીષ્ટ મોલ કે જે બાર હજાર ગણાં ફિરતાને દસગણાં ચડતા. એવા મોલમાં અથવા યમુનાજીનાં અઢાર ઘાટ, રાજઘાટ, કે વસંત વિહાર ઘાટ કે માણુક પહાડ કે પોખરાજ કે ચોક કે અબુતરા હોજ કે ખોડમાં વનમાં કે કુંજમાં તથા મંગલાનો સમય કે રાજલોગનો સમય આદિ કોઈ સેવાના સમયની રચનામાં બ્રહ્મશ્રદ્ધી થી. ઘેર્યા થકા જે ભગવાન તેનું ધ્યાન જેવું ગુરૂગમે પરમધામમાં

સુરતીએ સંચારો કયોં હોય તો તે સમયે સમયે
 ત્યાં ધ્યાને કરી પોચવું જેના ફળે આ દેહને અંતે
 પહેલેજ જન્મે તે વતનમાં લીન થાઇએ. તે ધ્યાન
 થઈ રહ્યાબાદ સુરતીને પરમધામથી નીચે ઉતારવી
 શ્રીપરમધામનો પચાસમો મહોલ તેની ભોમ દસ
 તેની બારલીકોરેં ભોમભોમેં છજી તેમાં દસે છજીએં
 જુદા જુદા ખેલ બન્યા છે તેમા સાતમી ભોમની
 જે ગલેરી જે મહેલના બારણા ભાગમાં છે તે ગલે-
 રીમાં બે ભાગમાં મિશ્રીતધામ તથા ત્રીજા ભાગમાં
 ગૌલોક છે તે બેઈ ગૌલોકથી સુરતી નીચે ઉતરતા
 કેવલ્ય ઓંકાર આદિ તે નીચે ઈશ્વર સૌકાર આદિ
 તે નિચેં ઈંડિ અષ્ટીમાં પ્રવેશ કરતાં ત્યાંથી ન્યોતાના
 પિંડ એટલે શરીરમાં શુદ્ધિ લઇ જાયત થઈ સદ્-
 ગુરૂ તથા ઉત્તમ રસિકજનની જય બોલી પછે
 વ્યવહારીક કે ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં બેડાવવું એહ રીતે
 માનસીક પૂજા, ધ્યાન, નિત્યનિયમ બાંધી કરવું.

ઇતિશ્રી નિત્ય ક્રિયા સંપૂર્ણ.

અથ નિયમિત ક્રિયા અથવા ઉત્સવ સેવા.

૧ પૂરણ બ્રહ્મ એવા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન દ્વાપુર-યુગને અંતે સંવત આઠ ચોવીસાના શ્રાવણ વદિ ૮ શનીવારે પ્રગટ્યા છે તો જન્માષ્ટમીમાં પ્રેમપૂર્વક વર્ષોવર્ષ યથાશક્તિએ આનંદપૂર્વક સેવા સામગ્રી તથા ભજનાનંદે રસિકજનોએ લાવ લેવો.

૨ ભાદરવા સુદ ૮ નો શ્રીરાધિકાળ વ્રજવરસાણા ગામે દ્વાપારયુગને અંતે સંવત આઠ ને ઓગણીસાના ભાદરવા સુદ ૮ નાં પ્રગટ્યાં છે તો વર્ષોવર્ષ ભાદરવા સુદ ૮ નો રાધિકાળના જન્મના માંગલીક સમયને વિષે રસિકોનાં યૃથનાં યૃથ ભેળાં થઈ વધાઈઓ ગાવી ને યથાશક્તિએ સેવા સામગ્રી ભજન આનંદ કરવું.

૩ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન આઠ વરસ ને દસમાસના થયા ત્યારે પ્રથમ રાસલીલા કરી જેમાં શમ કાંડ અખંડ કરવા બ્રહ્મ લીધું. ને સર્વ દર્શનીય અધિકારીઓને ક્ષર અક્ષર અક્ષરાતીત તાદૃશ્ય દેખાડ્યા. માટે દરેક પુનઃ પુનઃ રાસલીલાના પદો ગાઈ

રસિક મંડલીમાં મળીને યથાશક્તિએ ઉત્સવ આચરણ કરવું.

૪ કાર્તિકી સુદી ૧ નો અનકોટ ઉત્સવ કરવો. કારણ જે દિવસે શ્રીકૃષ્ણભગવાને અનખોટણું કસ્યા છે તેજ દિવસે ગોવર્ધન ઉત્સવ થયો છે માટે વર્ષો-વર્ષ તે દિને બહુ દ્રવ્ય ખર્ચાને અનકોટ ભરવો. ઠાકોરજીને જમાડ્યા પછી રસિકજનોની મંડલીઓ કરી મહાપ્રસાદ લેવો ને ગોનાલ મંડલીના ધ્યાન મહાત્મ્યે વર્તવું.

૫ સંવત ૧૯૬૨ ના માગસર સુદી ૬ દિને મહારાજ શ્રીપુરુષોત્તમદાસજી સુધામે ગયા છે તો દર વર્ષે તે દિવસ શોકાચરણ પાડી સાતમની આરતી ઉતારી યથાશક્તિએ સેવા સામગ્રી કરવી. સંવત ૧૯૫૫ ના મહા સુદ ૫ નો પરમપૂજ્ય મહારાજ શ્રી રૂચિરાનંદજી મહારાજનો જન્મોત્સવનો દિવસ છે તથા વસંતપંચમીનો પણ સમયો છે તો જાતજાતની વનસ્પતીથી આંખો સફળગુરૂ દરબારે રોપી આરતી ઉતારી ભજનાનંદી થવું અને યથાશક્તિથી સેવા સામગ્રી કરવી, અને રસિકજનોને સહભાવના રા-

(૧૩૭).

ખીને સદ્ગુરૂ જન્મના આનંદમાં મગ્ન થઈ તેને વધાવવું. તથા વસંત રૂતુમાં નવીન નવીન વનસ્પતીની કલીઓકે પત્રોકે પુષ્પોકે ફળોથી ઘટ્ટેવનું પૂજન કરવું અને વસંતલીલાની શરૂઆત તે દિવસથી થાય છે તેમાં વસંતના પદો ગવાય ફગવા ભોગ ધરાવાય રંગસુગંધથી સેવાયુક્તિ બનવાય અને સફેદ વાઘા ઠાકોરજીને ધરવાય એ રીતે વસંત પંચમી ઉત્સવ કરવો.

૬ સંવત ૧૯૧૭ ના ફાગણ સુદ ૬ ને દિવસે મહારાજશ્રી રૂચિરાનંદજી આ મૈથુની દેહનો ત્યાગ કરી સ્વધામે પધાર્યા છે તો તે દિવસે રસિકજનોને તે સદ્ગુરૂના સંગનો વિયોગ અન્યો જાણી શોકાચરણ પાડી એટલે ઉઘમ ઉઘોગ ન કરવો તથા મિષ્ટાન્ન કે દૂધ વિગેરે ભાતભાતના ભોજન ન લેતા ઉપવાસ કરવો અથવા એક વખત સાત્વીક અહાર કરવો તથા વાહનની સ્વારી કે રંગબેરંગ કપડાં કે પલંગ ઢોલીઆમાં શયન આદિ દેહ બ્યવહારમાં પણ તમામ સાત્વિકપણું ધારવું ને સાતમને દિવસ પ્રાપ્તિ શ્રીપરમધામની પામ્યાના ઉમંગમાં આરતી

(૧૩૮)

ઉતારી રસિકમંડલ ભેળું થઈ મહામંગલમય ધ્વની
કરી ઇષ્ટદેવ એવા શ્રીપરમધામધણીને થાળ ધરાવી
પછે જમવું. ત્યારબાદ પોતપોતાને વતને પહોંચવું.

૭ સંવત ૧૮૭૭ ના વૈશાક શુદ્ધ ૫ ના રસાત્મિક
સદ્ગુરૂ મહારાજ મળ્યાનો ઉત્સવ છે તો તે દિ-
વસે પણ પ્રેમપૂર્વક આરતી ઉતારવી થાળ તરેહ
તરેહની સામગ્રીનો ધરાવવો.

૮ સંવત ૧૯૦૨ ના જ્યેષ્ઠ શુદ્ધ ૧૧ નો મહારા-
જશ્રી વીરદાસજી જે મહારાજશ્રી રૂચિરાનંદજીના
પિતાશ્રી તેમનો સ્વધામે પધાર્યાનો દિવસ છે માટે
એક વખત જમવું ને તેના માનને ખાતર પાછલે
દિવસે મોટે મંદિરે આરતી ઉતારવી પછે પ્રસાદ
લઈ રસિકજનોએ જમવું.

૯ મહારાજ શ્રીકૃષ્ણદાસજી મહારાજનો સંવત્
૧૮૯૨ ના મહા શુદ્ધ ૨ નો જન્મ દિવસ છે ને
સંવત્ ૧૯૨૭ ના જ્યેષ્ઠ વદ ૧૨ ના આ મૈથુની દેહ
મુકી સ્વધામે પધાર્યા છે માટે જ્યેષ્ઠ વદ ૧૨ નો
એક વખત સાદો ખોરાક લઈ આડો પોહોર ભજન

કરવું, ને બીજે દિવસ ચત્રાગ્રિ ચારતી કરી સેવા સામગ્રીએ તત્પર સહુ રસિકજનોએ રહેવું.”

૧૦ પોતે જે દિવસે રસિકજન રહસ્યનું બાનું ને નિજનંદ મંત્ર ગુરુમુખે લીધો હોય એટલે કે પરમધામ ધણીનો આશ્રય લીધો હોય તે દિવસને વર્ષોવર્ષ વધાવવો એટલે દાન દર્શન કરવાં. મિષ્ટાન્ન ભોજન કરવું, કારણ પરમધામમાં બેહદ સુખ અખંડ રાજ ભોગવશું. ચોસ્થાસી લાખ આદિ ભવબંધનથી છુટશું, તેના અનેક સુખ દેનાર તે દિવસને જાણીને તે દિવસે સહુ રસિકજનોએ મંગલાચરણ કરવાં.

ઇતિ નિયમીત ક્રિયા સંપૂર્ણ.

અથ જગાતવિધિ એટલે ધર્મસંબંધી ફરજ.

પ્રથમ સદ્ગુરુની ફરજ કે કોઈ પણ વૈષ્ણવ ધર્મના મહંત મહાત્મા આચાર્ય પોતાને સ્થલે આવે તેને યથાયોગ્ય અહાર, વ્યવહાર, આસનવાસન, આદિ તેની સગવડ કરવી, ને પૂર્ણ પ્રેમે તેને યથાયોગ રો-

(૧૪૦)

કવા તથા તેના ગુણકર્મથી ઓળખાણ કરવી તથા બીજાપણ ભેષ આજ્ઞાણ વિદેસી કે જે ભિક્ષાવ્રત કરી તીર્થયાત્રાઓ કરનારને પણ એક વખત અહાર માટે મદદ કરવી તથા વિદ્વાન કે વિદ્યાર્થી જે સત્વ શ્રદ્ધાયુક્ત ને ગરીબ સ્થિતિએ હોય તેને સમય અનુસરી મદદ કરવી. વિશેષે કરીને પોતાના ધર્મ આશ્રિત એવા જે ઉત્તમ રસિક તથા મધ્ય રસિક-પણે સત્વગુણ સ્વભાવે જે ક્રિયા કર્મ કુશળ હોય તેને પોતાનો સલાહકારક સમજી કોઈ નવીન વાત તેની સલાહથીજ કરવી અને જહાર પાડવી. તેની દરેક વાત કે નિયમ કિંવા કામકાજે ઉત્સવ સમૈએ ધત્યાદિ કામમાં સમય સમય તેની સલાહવિના પગ ભરવો નહીં, તેનાથી સખાભાવે વર્તવું તથા તેવા રસિકજન પોતાને સ્થલે આવતાં તેની ટેલ કે સર-ભરા કરતાં પરિશ્રમ કે પ્રવૃત્તિ થતાં કંટાળો નહીં માનવો પણ સેવા સમજવી. તેમજ તેવા ઉત્તમ રસિકને માટે ખર્ચ કરતાં મનમાં સંકોચ ન રાખવો ને નિરંતર તનમને વચને ધનથી રહેવું. ઉપરાંત જે રસિકે પોતાની આ લોકની હાલતદોલતની સારી

સ્થિતી હોતાં તે વેળાએ રસિકજનોને તથા સહગુ-
રૂને લાડ લડાવ્યાં હોય, એટલે કે દાન માન કસ્યાં
હોય, અનન્યપણે રસિક રહસ્યતા રાખી હોય તેવા
રસિકજનને પ્રારબ્ધ યોગે અથવા વૃદ્ધાવસ્થામાં કે
કુટુંબમાં માણસોનો ગસારો આવતાં તેની નિર્ધન
દશા આવી હોય તો તેને ખરા અંતઃકરણથી કહેવું
કે હે રસિકો આ જગ્યા તમારી છે જેથી અમને
પોતાના જાણી ને તમારું દુઃખસંબંધી કારણથી સૂચ-
વશો ને તે તમારી ભીડ ભાંગવાને અમને ધર્મ-
સંબંધી કાંઈ બાધ નહિ હોય તો અમે બનતી કો-
પીસ કરીશું. ઉપરાંત જો જગત વ્યવહારથી ફારકત
થવા જેવો અધિકાર કે યોગ હોય તો તેને દિલ-
દારી જદઈ આશ્રય આપવો.

**અસન વસન અલબેલો દસે બીજી
આશ નિવારો.**

આ ઉપરનું મહારાજશ્રીનું બોધદાયક જે પદ
તે પ્રમાણે વર્તનારને જગ્યામાં રાખી શકાય. કારણ
રહેનારને જગતવ્યવહારનો મોહ હોય તો જગ્યામાં
તે અનાધિકારી કહેવાય, અને જગત પ્રવૃત્તિથી

(૧૪૨)

વિરક્ત જેનું ચિત્ત હોય તેનેજ લજ્જનમાં આનંદ ઉપજે ને જગ્યામાં પણ પૂજ્ય થઈ પૂજાએ માટે ઉપર કહેલા ત્યાગીને વૃદ્ધાવસ્થા હોય ત્યારે તેમને ઉદ્ધમ કરવાની ફરજ ન પાડતાં બિન સ્વાર્થપણે લાડ લડાવવાં અને મંદ તથા લઘુ રસિકના પણ સુખની વાંછનાં રાખવી. જે કે તે રસિકથી વૈરાગ્ય ત્યાગ તો નનભી શકે કે જેને ઉત્તમ રસિકની પેઠે તીર્થરૂપ જાણી જગ્યામાં ન રખાએ ને નભીપણુ શકે નહિ તો પણ અધિકાર યોગ સમયકે ગુણુયા. કર્મ અનુસાર પોતાનું બાંનો જાણી ટેકો દેવો.

ધતિ સદ્ગુરૂની ફરજ.

૧ જે રસિકજન આ મૈથુની શરીરને ત્યાગ કરી સ્વધામે જાય તો તે પુન્ય પુંજીમા વૃદ્ધિમાટે રસિકજનોએ આશિર્વાદરૂપ નિજનંદ મંત્રની સો માળા કે વધારે અથવા ઓછામાં ઓછી પાંચ કે એક ગુરૂમંત્રની માળાનું ફળ તે રસિકને દેવું. વળી જ્યારે તેરમે દિવસે કે કોઈ કારણસર આગલ પાછલ પણ જ્યારે તે રસિકની ચલાઉ આરતી ઉતરે ત્યારે

આરતી પોતાના હાથમાં લઈ તે માળાનાં ફળને
છષ્ટદેવનાં ચરણમાં સમર્પી નીચેનું વાક્ય જોલવું.

તસ્મૈત્વદ્વામયાતાય, હ્યાત્મસંબંધિને પ્રભા,
અર્પ્યતેદં ફલં આઘ, તેન તે પદ મામુયાત. ૧

અર્થ:—હે નિજનંદ પ્રભુ, તમારા ધામને પ્રાપ્ત
થયેલ એવા અમારા આત્મસંબંધીને આ લક્ષ્મિક્ષ્ણ
અમારાવડે અર્પાય છે તે ફળવડે તે તમારા ધામ-
ને મેળવે. ૧ •

આમ થવાથી કાંઈ કુમાળીમાં અધૂરાસ રહેલ
હોય તો તે માળાના ફળે ઉત્તમ પદની પ્રાપ્તિ થાય
માટે, એ પરમાર્થ જાણવું.

૨ સર્વ મુશ્કેલી રસિકજનોએ જગતવિષે જેવો રસિક
રહસ્યમા ભાવ અથવા શ્રદ્ધા પ્રમાણે વર્તવું, લઘુ
રસિક ભાવવાળાએ ચાલીસમી પાતી કાઢવી મંદ
રસિક ભાવવાળી શ્રદ્ધાવાળાએ વીસમી પાતી કાઢવી
મધ્ય રસિકપણાના અધિકારે દસમી ને ઉત્તમ રસિક-
પણાની શ્રદ્ધાવાળાએ ચોથી પાતી ઉપજ તથા
ખર્ચમાંથી કાઢવી અને તે ભાગની જે રકમ તેમાંથી

અરધી રકમ પોતાને ઘરે રસિક અથવા સહગુરુ કે ઓછવ સમૈયાના ખર્ચને માટે રાખવી એટલે સમય સમય જેમાંથી ધર્મસંબંધી ટાણાં સચવાય ને અરધી રકમ ગુરુ દરબારે પહોંચાડવી કારણ કે આપણા સહગુરુ અયાચીપણું પાળવા આજ્ઞા કરી છે તો તે મર્યાદા કાયમ રહે અને આપણે તે વાતની યાદગિરી રાખવી જોઈએ કે આપણા પૂજ્ય ક્યારે પણ કોઈ પાસે હાથ માંડે નહીં ને જે સેવા શૃંગાર સામગ્રી વિગેરાના વ્યવહારમાં જાપ્યામાં ખામી રહેશે તો પછી આપણો રસિક તરીકેનો અધિકાર કેમ સાક્ષ્યરૂપ થાશે.

૨ સેવક સોજો કરે સેવકાર્થ.

આ વચનને ચિત્તમાં ચોટાડી સહગુરુને દ્રવ્યકરી સદા સહાયતારૂપ રહેવું. જે દ્રવ્યથી ઇષ્ટદેવની સેવા શૃંગાર ઉત્સવ આનંદમાં શ્રેષ્ઠતાઈ દેખાએ જેવડે રસિકજનો તથા લાવિકજનોના પૂજ્યવર્ગ તરફથી આશિર્વાદ મળે છે ને તે આશિર્વાદથી ઘણું જન્મે જે પદની પ્રાપ્તિ થાય તે પદ પહેલેજ જન્મે લઈ શકાય જેમ મથુરાજીમાં કુંસને મારવા જવા વખતે

(૧૪૫)

શ્રીકૃષ્ણ લગવાને પ્રથમ ધોળીને મારી તેમના વસ્ત્રો
ગોવાલિઆને પહેરાવ્યા. ને પરમ લક્ષ્મણ એવ જો
ગોવાલીઆ તેણે ધોળીની પ્રશંસા વસ્ત્ર સંબંધી કરી
જેથી અનેક પાપોના ફળરૂપ જો નર્કડંડ તેથી છો-
ડાવી ને વૈકુંઠવાસ દિધો. એ દૃષ્ટાંતથી સિદ્ધ થાય
છે કે પુન્યના ફળેકરી પાપ નાશ પામે છે. તો
સત્પાત્રે દાન આપવાથી વા ધર્મની જગ્યામાં દ્રવ્ય
આપવાથી સત્વર લવબંધનથી મુક્ત બની ક્ષરઅક્ષ-
રથી પાર જો અક્ષરહાતીત પંચાત્મિક એવું પરમધામ
તેને પામી શકાય, તેમાં અતિશય ઉક્તિ માનવી નહિ.
ઉપર બતાવેલી ધનસંબંધી જો ધર્મની ફરજને માટે
આપણે ગરીબ સ્થિતીમાં હોય તો આપણે પરમ-
ધામની પ્રાપ્તિથી રહી જાઈએ તેમ માનવું નહિ.
કારણ આપણા સદ્ગુરુ સુંદર સાહેબનું વચન
એક સૌને યાદ છે કે ભોગ ધરાવવાના થાળમાં
કહ્યું છે કે—

આપો છો તેવું અર્પી રસિક.

ભાવાર્થ—કે હે ધણીજી—જો તમારી ઇચ્છાથી
જો મને પોત્ર દિધી તે પ્રમાણે મેં વસ્તુ તમારા

(૧૪૬)

માટે તૈયાર કરી છે. તે વાઙ્મયથી નિશ્ચય થાય છે કે
જો પૈસો ન આપી શકાય તો શરીરવડે જે સેવા
થાય તે બળવવી. તેનો નિયમ એક મહિનામાં એક
દિવસ સદ્ગુરુ દરબારે સેવા બળવવી તેથી વિશેષ
શ્રદ્ધા હોય તો એક મહિનામાં ત્રણ દિવસ તેથી
વધારે પહોંચી શકાય તો એક મહિનામાં દસ દિ-
વસ સદ્ગુરુ દરબારે જે જે કાંમે કુશલ હોઈએ
તેવા ઉદ્યમ ઉદ્યોગવડે સત્ય સ્નેહે કરી વર્તવું. ને
જેવો સમય તેવી રીતે સેવા બળવવી ને કદી એવું
કારણ હોય કે-કોઈ સંયોગે કરી તે દાન માન ટેલ
કે ચાકરી પણ ન કરી શકાય તેમ હોય તો જે
રસિકજનો ધર્મ સંબંધી કામ કરે જે રસિક જનો
દાન પુણ્ય કરે અથવા ટેલ ચાકરી કરે તો તે
દેખી કે સાંભરી તેની પ્રશંસા વારંવાર મુખેથી કહેવી
ને કુલબાની મનની થવાથી મનવડે કરી પણ ધ-
ર્મની જગાતની ફરજ બજવી કહેવાય અને જે
મનના મનોરથ પૂરા કોઈને કોઈ સમય તે પ્રાપ્ત
થાય અને વચનની જગાત કે વાણી વિલાસ કથારૂપે
કે રાગ રાગિણીથી જે ઇષ્ટદેવના યશ ગાવા શિખવા

(૧૪૭)

સાંભળવા શિખાડવા કે સંભળાવવા, જેથી અજ્ઞાનીને જ્ઞાન, આળસુને વૈરાગ્ય, વ્યસનીને નિર્વ્યસન અને કેફીને નિરકેફ આદિ કાંઈને કાંઈ પરમાર્થ જે વાણિ-
માંથી થાય તો તે વચને કરી ધર્મ પાઠ્યો મનાય પણ ઉપર કહેલ કારણમાં વિદ્વદ્વ્ય દુસ્મનો આળસ કે દુબ્ધા તે અને દુસ્મનોથી નિરાળા રહો. શુદ્ધ પ્રેમયુક્ત શ્રદ્ધાને આધિન રહેવાની ખાસ જરૂર છે.

ધતિશ્રી જગાતવિધિ સંપૂર્ણ.

રાગ હુમરી.

ભવસાગર લહેરાં મારે,

• રે ભવસાગર લહેરાં મારે;
તાતેં તુમ બિના કોન ઉગારેરે,

ભવ. દાઢ.

તન મન ધન વચન વરેમેં,

મારે લહેરાં પંચ ઠવરેમેં;

મૈથુની માનસી મહદીશ્વર,

કૈવલ્યલૌં જક અદ્ભુત-હર.

રે ભવ. ૧

(૧૪૮)

રૂપ કુરૂપ ભોગ રોગ ભંગ સ્વંગ,
વયિ સુજાતિ કુજાતિ મારે તરંગ;
મન સુખુદ્ધિ કુખુદ્ધિ ત્રધિ હાંની,
મારે મનોરથ લહેર અથાની.

રે ભવ. ૨

ધન પ્રાપ્તિ ઉપાધી શોભ દાતા,
જશે અજશે રંક રાહો નાતા;
મારે લહેરાં વચન વિદ્યા અવિદ્યા,
મારે રસના તરંગ બહુજ બધા.

રે ભવ. ૩

મિલ રસાત્મિક સદ્ગુરુ જીનને,
બ્રહ્મ સચ્ચિદાનંદ શુદ્ધ સાકાર તિનમેં;
સુંદર યા લોચ લગાસ્તવેં,
ધની ભવ તરને તુમપે કહેં.

રે ભવ. ૪

રાગ સિંધુ.

દેખોરે વલભહેં અપઅપના મત સખકું,
અપઅપના મત સખકું બે.

દેખો—દાઢ.

(૧૪૯)

- મત ચલાયા જીનું જીનું,
પરલોક સુખ દાતાર;
જાન્યા માન્યા દઢ કરી,
તબ સહે કષ્ટ અપાર. દુખો. ૧
- પરિનાં મત તજ કિનું કિનું,
તિનકા લેહુંમે નામ;
ધ્રુ અંબરીષ પ્રહલાદ બિલીષણ,
હરિશ્ચંદ્ર શિખી બલીવામ. દુખો. ૨
- ગાપી જનુકી આદદે,
કલીમેં મહાવીર શંકર;
રામાનુજ કળીર આદદે,
ભુકતે કષ્ટ બલપર. દુખો. ૩
- મુજેળી મેરામત પ્રીય,
અત પ્રિય મતકે ચલનાર;
રામ રસિકયું સદગુર,
કહેત હું વારંવાર. દુખો. ૪
-

(૧૫૦)

વસંત પાંચમનો પદ.

રાગ પ્રભાત.

એહુદ જ્ઞાન ધ્યાનનો સૂરજ,
ઊગો આજ સાહેલીરે;
વસંત પાંચમની પ્રાતે નિરખી,
થઈ છે આનંદ એલી રે. દાઢ.
પ્રગટ્યા પર્મ પ્રકાસીક સુંદર,
સર્વેગી સમજ ખજાનારે;
જેણે રસાત્મિક મારગ ચલવ્યો,
દાસ વતસલ ધ્રુવધારી રે. બે. ૧
ક્ષર હુદ ગોખરા નુકલ મહી ખોદી,
તેમાં આંખો રોપ્યો રે;
અખંડ અપ્રમ સરાને અસલની,
અકલથી અજખ આપ્યો રે. બે. ૨
એહુ રસસ્વાદ રસિકજન જાણે,
માણે તે પૂરણ પ્રીતે રે;
ચોખ્ખા મોતી ભાવ ભક્તિના,
અખીર ગુલાલ રૂડી રીતે રે. બે. ૩
રાધિકાદાસ રસિકજન મળી,

(૧૫૧)

આનંદ ધ્વનીમય ગાયેરે;
સુંદર સાહેબની વાણી મધુરી,
સમજી બલબલ જાય રે. બે. ૪

આજ અનોપમ આનંદનો દિન,
ઉગા મુઘર સાહેલી રે;
વસંત વધાવાને જામએ સજની,
ચાલતું વેલી વેલી રે. દાઢ.

વસંતનો આંખો રોપ્યો અલોકીક,
બેહુદ જ્ઞાન સ્વરૂપી રે;
શ્રીરસાત્મિક સદંગુર દરબારે,
પ્રગટે રંગ જ્ઞાન અનુપી રે. આ. ૧

• ઊજલતાના અંબીર ઉડે તીઆં,
ભક્તિ મુરસ પિચકારી રે;
જ્ઞાન ગુલાલની ધૂમ મચી રહી,
મહામંગલ મુખકારી રે. આ. ૨

એહ સતસંગ જાયન વર્ણવ્યું,
જાણે પૂરણ ભાગી રે;
રાધેદાસ ચાલ્યો ત્યાં હિરખી,
અહંતા મમતા ત્યાગી રે. આ. ૩

(૧૫૨)

રાગ જંગલો.

દ્વિજશ યા કોતક પસને,
વિધિ હરિહરદા આહે;
કુબ્જા કૃષ્ણકી રિક્તિ કૃપા પસ,
પુલકી પરસ્પર વિષ્ણુસરાએ. દ્વિ. દો.
આહે અત્ય ભાગ્ય અવધીહે કુબ્જા,
કૃપા અવધી હું શ્રીયદુરાય;
સખ સુર મિલકહેં યા બંગ એહ કહા,
પૂરવ સબંધ જગ કહાઈનું ઠાય. દ્વિ. ૧
પૂછે અજપેં યાઠઈ ન્યૂછયા,
વિધી પદ પંકજકું શિરનાઈ;
સ્વામી પૂર્વપુણ્ય કુબ્જા કા કહા,
જહા બલ કૃષ્ણ રીઝ ઈસ પાય. દ્વિ. ૨
કહા વિક્રમ બલ કુરૂપ પઈ ઈસ,
કહા સુકૃત બલ રીઝ ઉત્પાય;
દાહુ ભયભેલે કયું યા સુનકે,
ઉચરે કમલજ અત હર્ષાય. દ્વિ. ૩
સુનહુ ત્રવિશદો ત્રેતાયુગમેં,
અવધમેં વાસીષ્ઠ કુલ વધુ યાય;

(૧૫૩)

પ્રાગવાસી ઋષિ ભુરવાકી પુત્રી,
સુકવી નામ સુવ્રધા માય. દ્વિ. ૪

થી અત સ્વરૂપ તાતે નિજરૂપકી,
માનીનતા ઊર અત ઊદભાય;

નવજુવા સંપત્ત પુની દ્વિજ કુલમે,
અહંકૃત કોટરી મનવચ્ચ કાય. દ્વિ. ૫

તાતે સખકી રૂપ ચાતુરી મહી,
ઠહીં હાંસી દાપ કુષ્ઠુ દ્યાય;

અન કીકહા જનકી લગ ચુગલી,
લગ પાપ અત્ર કુલચ્છન જાય. દ્વિ. ૬

હોરીકે દિનમહું એક બંગ સીયઠ્ઠ,
ઘેર રૂધુવર પકરન ચાય;

કરી સયન સમજ યાધર્મ ચુપ ચાપા.
પકરે શ્રીરામહી પ્રષ્ટ નિતંબાય. દ્વિ. ૭

તહા વિરહ છુટ વિલચ્છન અન સખ,
એક શ્રીરામ અંગ સંગ સુખ ચાય;

પરી સુંદર લોક વેદ મર્યાદીક,
રૂધુવર લીલા યોગ જમાય. દ્વિ. ૮

(૧૫૪)

જ્ઞાનભાળા ભાગ ૧ લો.

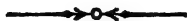
- ૧ ઇષ્ટદેવ—પરબ્રહ્મ, સચ્ચિદાનંદ, શુદ્ધ સાકાર
સ્વરૂપ, કિશોર, અનંત લીલા, અદ્વૈત અથવા
નામરૂપ ધામ લીલા સંયુક્ત-તેનો અનન્ય આ-
શ્રય લહીને મનુષ્ય દેહનું સાર્થકપણું કરવું.
- ૨ દેવ—શ્રીકૃષ્ણદેવ.
- ૩ મારગ—રસાત્મિક.
- ૪ સંપ્રદાય—નિલનંદિય.
- ૫ વાસ—પરમધામ.
- ૬ ખેત્ર—ખેહદ અનુભવ..
- ૭ વેદ—પર્મવેદ.
- ૮ દેવી—રાધિકાજી.
- ૯ પારસદ—લલિતાજી.
- ૧૦ સલા—ધર્મશાળા.
- ૧૧ મયલ—રસકોટ.
- ૧૨ પરિક્રમા—પ્રેમસરી.
- ૧૩ આસન—નિવૃત્ત જગ્યા.
- ૧૪ વેસ—પરમવિષ્ણુ.

(૧૫૫)

- ૧૫ દ્વાર—સરાનો.
૧૬ તિલક—અક્ષરાતીત અંકીત.
૧૭ આચાર્ય—ગિરધર ધરનજી.
૧૮ જ્ઞાન—બેહદ નિજનંદી.
૧૯ નામ—નિજનંદ કૃષ્ણ.
૨૦ ગોત્ર—પરમ જ્ઞાની.
૨૧ તીરથ—વ્રજચોર્યાસી કોશ.
૨૨ મઠ—રસનિધી.
૨૩ શબ્દ—સુદર્શન.
૨૪ શાખા—નિરક્ષર.
૨૫ આશ્રય—અક્ષરાતીત.
૨૬ અંથ—વ્રજપ્રભાવ.
૨૭ અભ્યાસ—સુંદરગીતા.
૨૮ ક્રિયા—નિત્ય નૈમિત.
૨૯ સહવાસ—રસિક સદ્ગુરૂ ને અક્ષરાતીત.
૩૦ રહસ્ય ચાર વિધિ—ઉજલ, લક્ષિ, જ્ઞાન લચ્છન.
૩૧ વક્તા ત્રણ—કુશિલ, મુશિલ આચાર્ય.
૩૨ શ્રોતા ચાર—મુક્ત, મુમુક્ષુ, વિષયી પામર.
૩૩ ફલ—ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ.
-

(૧૫૬)

જ્ઞાનમાળા ભાગ ૨ જો.

- ૧ ઉત્તમ . મિત્ર—સત્યતા.
- ૨ સુખરૂપ—જ્ઞાન વૈરાગ્ય.
- ૩ લોક—સ્વર્ગ, મૃત્યુ, પાતાલ.
- ૩ ગુણ—સત્વ, રજ, તમ.
- ૩ માયા—આત્મણુ, અવ્યાકૃત, નિદ્રાલોપ.
- ૩ પ્રલય—નિત્ય, નિયમિત મહા.
- ૩ વૈકુંઠ—રમા વૈકુંઠ, વ્યાપી વૈકુંઠ, નિતવૈકુંઠ.
- ૩ કાંડ—કર્મ, ઉપાસના, જ્ઞાન.
- ૩ લક્ષના—જહદ, અજહદ, જહદાજહદ.
- ૪ સંપ્રદાય—રામાનુજ, નિમાનુજ, માધવાચાર્ય, વિઞ્ણુસ્વામ.
- ૪ વેદ—રૂક, યજુ, શામ, અથર્વ.
- ૪ વર્ણ—બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શૂદ્ર.
- ૪ આશ્રમ—બ્રહ્મચર્ય, ગૃહસ્થાશ્રમ, વાનપ્રસ્થ, સન્યસ્થ.

(૧૫૭)

- ૪ મુક્તિ—સાલોક્ય, સાયુજ્ય, સામીપ્ય, સાશ્વત્ય.
- ૪ અવસ્થા—જગૃત, સ્વપ્ન, સુષુપ્તિ, તુર્યા.
- ૪ બાની—પરા, પશ્યંતિ, મધ્યમા, વૈખરી.
- ૪ દેશ—શૂન્ય, રમ્ય, યોગિક, અયોગી.
- ૪ શક્તિપંથ—મહાકાલી, શાંભવી, ચક્રી, વીસા.
- ૪ યુગ—સત, ત્રેતા, દ્વાપાર, કલી.
- ૪ યુગના ધર્મ—તપસ્યા, પૂજા, યજ્ઞ, કીર્તન.
- ૪ શિવપંથ—યોગી, સન્યાસી, બ્રાહ્મણ, ચંગમ.
- ૪ નિકલકપંથ—ખોજા, કાકા, સાધ, સીયા.
- ૪ આસૂરપંથ—ઇશા, મૂશા, દાહુદ, મહંમદ.
- ૫ ક્ષિરસૃષ્ટી—મૈથુની, માનસી, મહદ, ઈશ્વર,
કૈવલ્ય.
- ૫ મકાર—તમાકુ, ભાંગ, આમિષ, મદિરા, મૈથુન.
- ૫ ત્યાગરૂપ—જવેરાત, ધાતુ, તીય, નુગરા દુષ્ટ.
- ૫ ધ્યાનયોગ—બ્રહ્મ, ગુરૂ, સંત, બાંના ગ્રંથ.
- ૬ જ્ઞાન—શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ગંધ, બુદ્ધિ
- ૬ દર્શન—બ્રાહ્મણ, દરવેશ, જૈની, ચંગમ, યોગી
સન્યસ્થ.

- ૬ શાસ્ત્ર—મીમાંસા, વૈશેષી, ન્યાય, પતંજલી, સાંખ્ય, વેદાંત.
- ૬ દોષ—જડ, અસ્ત, દુઃખ, દ્વૈત, તિમિર, મળ.
- ૬ વિશેષણ—સત્, ચિદ, આનંદ, અદ્વૈત, અમલ, પ્રકાશ.
- ૬ ગુરૂ—માતા, પિતા, વૃદ્ધ, કુલ, વિદ્યા, ધર્મ.
- ૬ વચન—સ્વમુખ, પરમુખ, બહુમુખ, શ્રીમુખ, પરસ્પર, કવિમુખ.
- ૬ ધતિ—બહુવર્ષા, દુષ્કાળ, રોગાદિ, આગદંડ, રાજદંડ, ડાઢદંડ.
- ૬ રૂતુ—વસંત, ગ્રીષ્મ, વર્ષા, હેમ, શિશિર, ઋદ.
- ૬ રસ—ખારો, ખાટો, મધુર, મોરો, તીખો, મીઠો.
- ૭ સ્વર્ગ—ભવલોક, સુરલોક, મહર્લોક, જનલોક, તપલોક, સતલોક, વૈકુંઠ.
- ૭ પાતાલ—અતલ, વિતલ, સુતલ, કુતલ, તલા-તલ, રસાતલ, મહાતલ.
- ૭ દીપ—જંબુદીપ, પલવક્ષદીપ, શાલ્મલદીપ, કુશદીપ, ક્રોચદીપ શાકદીપ, પુષ્કરદીપ.

(૧૫૯)

- ૭ સમુદ્ર—ક્ષાર, ઇક્ષુ, સુરોદક, ઘૃતોદક, ક્ષીરોદક, દધી, અમૃત.
- ૭ કૃષ્ણ આવેશ—વિષ્ણુ, નારાયણ, ઇશ્વર, કૈવલ્ય, ગૌલોક, મિશ્રીત, અક્ષરાતીત.
- ૭ ગોત્ર—પિતા, માતા, બહેન, રૂઢ, સ્ત્રી, પુત્રી, માસી.
- ૭ રૂપિ—નારદ, વશિષ્ઠ, ભૃગુ, અંગીરા, કશ્યપ, વિશ્વામિત્ર, પુલસ્ત્ય.
- ૭ જાતિ—કાર્તિકસ્વામી, લક્ષ્મણ, હનુમાન, ગરુડ, શુકદેવ, ગોરખ, શ્રીકૃષ્ણ.
- ૮ દ્વસિક—લઘુ, મંદ, મધ, ઉત્તમ, વિલાસિક, ઉપાંગ, ઉપસદગુરૂ, સદગુરૂ.
- ૯ રસ—શાંત, દાસ, વત્સલ, શિષ્યત્વ, શૃંગાર, નીતિ, વિહાર, પ્રેમ, જ્ઞાન.
- ૧૦ ઉન્નવલતા—ઘર, પુર, દેશ, જલ, અસન, રાજ, ગુરૂ, પંથ, ગ્રંથ, વ્યવહાર.
- ૧૧ લક્ષિ—શ્રવણ, કીર્તન, સ્મરણ, સેવ્ય, અર્ચન, વંદન, દાસ, સખ્ય, સમર્પણ, પ્રેમ, પરા.

(૧૬૦)

૧૨ નિયમ—સ્નાન, જપ, તપ, દાન, હોમ, પોતી,
ઘોતી, નૌગી મિતિહાર, અસંગ, અકેફ,
સિદ્ધતા.

૧૨ થમ—સત્ય, સુતેજ, ધૈર્ય, ક્ષમા, સંતોષ, દયા,
અહિંસા, આર્જવ, સદાચાર, વૈરાગ્ય, જ્ઞાન,
લાજ.

૧૪ રતન—લક્ષ્મી, કૌસ્તુભમણી, અર્ધચંદ્ર, ચૈરા-
વત, અમૃત, કામધેનુ, પારિજાતિવૃક્ષ, સપ્તમુ-
ખો ઘોડો, પાંચાયાણી શંખ, ધન્વંતર વૈદ્ય,
રંભા, વિષ, મુરારી, ધનુષ.

(૧૬૧)

(અથ ભક્તિ મારગમાં આઠ કાંદા.)

છંદ ઇંદ્ર વિજય.

જાતી વિદ્યા ધન રૂપરૂ યોવન.
મહુતપના કેરૂ ડીનમદ યાઈ
હે અષ્ટ કંટક ભક્તિસુ માર્ગમે
રીઝેન ઇષ્ટ પસી કુટી લાઇ
તાતેંજે ભક્ત હોવેં બહુ જલસોં
કરિ નિવારતુ જન બલાઇ
સુંદર રસિક પાવેં ઇષ્ટહીં
ઘોર રહે અટકી મદ અષ્ટ પાહી. ૧

રાગ કનડો.

રસિક સમાજ, સકલ ગુન ખાની
મોહ કામ ક્રોધ, લોભ ઇર્ષ્યા મદ
માયા વિકાર, સકલ જિનૂં ભાંની દાઢ
ડીજવલતાદસ, ધનીજીકે સનમુખ
વિમૂખ સંગનાં, કરહિસનમાંની
નવધા ભક્તિ, જ્ઞાનપંથ બરનનં
તીસલછ ન, શૃંગાર ગુલજની રસિક ૧

(૧૬૨)

વિષમ સખંધમે, આશ્રય અદુગતા
રહેનિરૂપાધિ-સખેશ્રુતજ્ઞાની
જિનકે સંગરંગ-શ્રીપર્મ ધામકા
લાગત સર્વગે, તન મનખાંની રસિક ૨
સુંદર રસિક ધસ, સોખત પર જહું
તન ધન આદિ, સમસ્ત કુલખાની
અહુર નિસ સોહાત, મુજે મન કર્મવચ
માગું ધની જીપે, જોરી જુગપાની રસિક ૩

વિમુખ સમાજસે, રહોમનદૂરા
જાકે સંગ ઉપાધ, બઢે અત
સત મત ભાંન, વઢે મુખકુરા દાઢ
કુંડચમાર, ભુવન લોધીયનકા
કાતી કસામ કેસા, નર દહપૂરા
જાકે સંગ જન્મ, બહું ખિનસત
સંગતે જમહી, નરક અંકૂરા વિમૂખ ૧
વિષ્ટાકમીકુંડ, સેપ્રીયહમહી
જો સુખ દેત, જથા નિરજુરા
તદપીન મન, માંનત વિમૂખ સંગ
જ્યાંનિત ઊડ, અવિધા કેરીધૂરા વિમૂખ ૨

(૧૬૩)

સુંદર રસિકયા, સંગસે એકેલેભલ
પરિનાંમિલ, ઉમૂખ બખૂરા
વચન કંટકસે, મારત નિસદ્દિન
તાથેભલ કહે, નરક સનૂરા વિમૂખ ૩

મિલતે સેં મિલ, ભજે શ્રી પર્મધામાં
તન મન ધન, વચને સુખ દાયક
ધનીજીપે જાચીયે, ઇસ સરાજંમા દાઢ
બુરાનયા એ, સદાસીકાસુપને
ઊલટા બિગારે, તાસેં રહે દૂરડાંમા
મિલતે લાખ કોડ, નમે સુખ અત
અન મિલતે એક, મહાદુખ જામાં મિલતે ૧
મિલતે મનવચ, કાય હુકમ ચલ
અનમિલ તે કરે, સંકટ તમામાં
શાંતિ સ્નેહી પરમ, ધાંમકે અન્યન જન
માએ મિલતાસોઈ, પુરનહાંમા મિલતે ૨
અનમિલતેકી, આસ તજ સંજ
રસિક સોખત, મન બજઈ ધંધામાં

સુંદર રસિક રસ, સાગર ઊમંગે
નરતન સુફલ, પાએવિશ્રામા મિલતે ૩

નરતન સુફલ હોતયાઈ વિધસે
અહો રસિકો, અહુરનિસ રહો મિલતે
તુમરો સંગ પ્રીય, મો એ મહાનિધસે દોઢ
શ્રી પર્મધામધની, રસાત્મીકસતગુરૂ
ઓર સખરસિક, સમાજ જ્ઞાનસિધસે
સુફલ કરન તન, યાદ વિખમસંધે
અખૂટ ભંડાર, ભરેજ્ઞાન રિધસે નરતન ૧
દુખલવલેપ, ન ઉઠે ઊર જગકા
નાતા જુડ્યા રહે, બ્રહ્મ સંમંધ સે
અખંડ આશ્રયકી, સુફર નહો જગ
ડગ મગ તજ દહી, મનજા બિધસે ન૦ ૨
સુંદરરસિક, રસિકોમિલગાહૂ
શ્રીપર્મ ધામ, વિલાસ વિવધસે
જાસે અહુર નિસ, સયલ કરે મન
જહીં નાશ સપ્તાવૃત, નિરક્ષર મધસે ન૦ ૩

(૧૬૫)

ચલાહુ મંગલ મરનારના લોભ સૂચ્યા
વખતે વારંવાર ગાવા.

(રાગ મંગલ પહેલો.)

શ્રીમદ રસાત્મિક સદ્ગુરુકે,
ખાંતે વાસી દિવ્ય બ્રહ્મપુરકે, ટેક
ખહુ જન્મકે રસિક સંસ્કાર,
મારગ રસાત્મિક પચેસો સાર, શ્રી ૧
શ્રીમદ રસાત્મિક વચનુ પર,
કર કુલખાન તન મન ધન ઘર શ્રી ૨
ઊજલ ભક્તિ લક્ષણ જ્ઞાન,
ચૌવિધ સધ ભચેહું મસ્તાન, શ્રી ૩
અનન્ય છકા રસિકનકા લીત,
નિરક્ષર શરને ગચેજગ જીત, શ્રી ૪
આરખલે ઊનદિન ચાલીસ જખ,
રહે આયા હુકમ ધનીકા તખ, શ્રી ૫
જીન ક્ષરે ભક્તિ કરી મમ ચાય,
સો અહે યાંઇસ ધની ફરમાય, શ્રી ૬
મશ્રિત મશ્રિતસે સ્વલીક,
સ્વલીકસે વૈકુંઠ અધિક, શ્રી ૭

(૧૬૬)

હુકમ અયા વૈકુંઠ પતીવાય,
સો સંયમની પતી શિર દયાય, શ્રી ૮
અહેસો રસિક ઘરું દરસન પાય,
દૈવી યમુકી ચોકી બેઠાય, શ્રી ૯
ઈતપરમ ધામમેં શ્રી બ્રહ્મ સૃષ્ટી,
આગમન મંગલ ગાવે સમષ્ટ, શ્રી ૧૦
શ્રીમદ રસાત્મિક ગિરધર ધરન,
ઈસ કલીમે બેહુદ આચૃણ, શ્રી ૧૧
મગદસો જ્ઞાન ધ્યાનકા કીન,
સુંદર બળભાગી નું યાચીન, શ્રી ૧૨

(મંગલ બીજે.)

મારગ રસાત્મિક મતવાલા,
ચલે જાંકા બેહુદતાલા,—ટોક.
ક્ષર હુદ ગોખરી સમજ નિકાલ,
સરા બેહુદ નિરક્ષરકી ચાલ, મા. ૧
લેકે સમજમેં અનુભવ રાસ,
બેહુદ બારે કીન ખુલાસ, મા. ૨
તાકી આરબલ તેં ઊન દિન,
ચાલીસ વીતસો ભયે સંપત્ર, મા. ૩

(૧૬૭)

તખશ્રી ધનીજી હુકમ ઈચ્છાઈ,	.
ભેજ સ્વરૂપ ચૈતન ઘનરાઈ,	મા. ૪
સો અહે મશ્રિત મશ્રિત ખોલ,	
ધરભેજ અહેસો સ્વલીક ખોલ,	મા. ૫
ધર સ્વલીક ખોલ સમક ઈંડે આહે	
વૈકુંઠ ધરખોલ વિષ્ણુંકી તાહે,	મા. ૬
ચૌ ભુજ ભૂષણ વસાનાયુધી,	
અયુત અક તેજ સ્થવજનુ રૂધી,	મા. ૭
લક્ષ સ્થંભા સારીષ્ટ વેમાન,	
ચિંતામની વિચીત્રનીમે ઠાન,	મા. ૮
ચિત્તે ચલ સંગ પાર્ષદ પ્રદ,	
કરતે જય જય ધ્વની આનંદ,	મા. ૯
ગાન ધ્રુવ વાજંત્ર રંગ સુગંધાન,	
હોત કુતુહલ અહે તહાં જાન,	મા. ૧૦
રસિક ભુવન અગું દુનીસે અદ્રષ્ટ,	
અધર ઠાડે તખ ધર્મ નિરકષ્ટ,	મા. ૧૧
અંગ ચુખી પ્રવેસી જીવ ગાહી,	
સુંદર રસિક સો ગુનગન ગાહી,	મા. ૧૨

(૧૬૮)

(મંગલ ત્રીજો.)

રસિકનકા યા ઊત્સવ ચલાહુ,
 કરે સુરનરો તખ તુમ બી ભુજાહુ, ટેક
 રસિક જીવલે શિરે ધર્મધાર,
 જનલોકે સંયમ શિરદાર, ૨. ૧
 બેઠે જાહે ધત રસિકકી કાય,
 મૃતક પરી તેહી રસિક સવાય, ૨. ૨
 દેજલ મંજન નિરક્ષર નામ,
 અંકીત તિલક દ્વાદસ ઠામ, ૨. ૩
 કર ગોપીચંદન કુંકમીરા,
 બાંધ ગલેમેં તુલસી હીરા, ૨. ૪
 ભુષણ બસન પેરાએ બનાય,
 ધુમટી વેંમાને બેઠાય છવાય, ૨. ૫
 રંગ સુગંધ તર તરકે દાર,
 ગરક કરી પુષ્પ તુલસી માલ, ૨. ૬
 પુષ્પ ઉડાહુ વાજે બજાહુ,
 ચલો સજ પુલહા મંગલ ગાહુ, ૨. ૭
 નિરક્ષર ચરણામૃત મહાપ્રસાદ,
 ભર ભાંજન લેહુ ભેલે સ્વાદ, ૨. ૮

(૧૬૯)

ધૂપ સુગંધમેં કરી ગરકાળ,
 મહી ખની તહાં લે અહુ પુલહાવ, ર. ૯
 કર ધ્વની સ્વરૂપ ગુહામેં બેઠાએ,
 ચરણામૃત મહાપ્રસાદી લ્યાય, ર. ૧૦
 વામ દક્ષન પાર્શ્વધર પાત્ર,
 કરધૂપ મિલકે રસિક જન માત્ર, ર. ૧૧
 સમાધ ગાયત્રી મંગલ ગાય,
 સુંદર રસિક દેહી મૃતકા ચાય. ર. ૧૨

(મંગલ ચોથો.)

મિલકે રસિક ભગ તત્સુંહી દેત,
 અપ અપના ભગ સખસો લેત, રેક
 ધરતી માતા તુમ તુમરા ભાગ,
 લે પહુ અચુત અખંદ લૌં સુહાગ મિ. ૧
 ઉંઠ કોડ તીરથસેં પાવન મહી,
 ભઈ પરમ ધામકી દાતા સહી, મિ. ૨
 જલભગ તુમરા તુમલે જાહુ,
 બહુ કમી શ્રીપરમ ધામે પોચાહુ, મિ. ૩
 તેજ ભગ તુમરા તુમલે સોહુ,
 શ્રીપરમ ધામકે નૂરહી જોહુ, મિ. ૪

(૧૭૦)

લેહુ પવન ભગ તુમ તુમરા,
 શ્રી પરમ ધામમે દેહુ ધુમરા ભિ. ૫
 લેહુ ભગ તુમરા તુમ અવકાશ,
 પહુ મહાચિદાકાશ સે એકલાસ, ભિ. ૬
 તુમરા સંગ કરે જો કોઈ,
 બેહુદ સંસ્કારી સો હોઈ, ભિ. ૭
 અબ જીવન તુમ જીવન તન,
 પહુ હોડી સર્વેગે પરમ ચૈતન, ભિ. ૮
 અખંડ બેહુદ રસનાઈ દાર,
 હોડી પહુ શ્રીપરમ ધામકા વિહાર, ભિ. ૯
 યા રસિકનકી આશિર્વાદ,
 આર શ્રી રસાત્મિક જો ગુરુ રાજ, ભિ. ૧૦
 તાકી આશીષસે પહુ પરમ ધામ,
 શ્રી ધનીજી પૂરે મન હામ, ભિ. ૧૧
 સમાધ ગાયત્રી કહી મૃતકા વારી,
 સુંદર ખુલી બેહુદ પદ બારી, ભિ. ૧૨

(મંગલ પાંચમો.)

અષ્ટ સૃષ્ટી ધામકે બારે,
 બોલે ધનીજી શિરપે ઠાડે, ટક

મૈથુની તન ભગ ગયા વંટાઈ,	.	
તળી જન લોકસેં ધર્મ જીવલ્યાઈ,	અ.	૧
શારીઘ્રહી દીન તિનુ ભુજ ચાર,		
મહીં ધરે ખુલ સમ સૃષ્ટીદાર,	અ.	૨
પર્મ નૂરી ભય પારપદ વર,		
આદી સુર અહે આરતી કર,	અ.	૩
વંદ પુલહા સજ ચલે લિવાઈ,		
અષ્ટ પુર સમ સ્વર્ગ પધરાઈ,	અ.	૪
સિદ્ધમંડલ પ્રાગ શેષ સિજાએ,		
પધરાએ ઇંડ કટાક્ષ ઊલંગાએ,	અ.	૫
લુઠ જાન સુરખોલ વિષ્ણુકા તખ,		
સ્વલીક જાન અયા બેઠ સિતખ,	અ.	૬
ઈશ્વર કૈવલ સવા પંચ નીલ,		
પાવન કર અહે સ્વલીક ઈલિ,	અ.	૭
પુષ્ટ મર્યાદિ આદિ મંડલ,		
પાવન કર બેઠ તખત અસલ,	અ.	૮
મશ્રિતે અહે મંડલ દીપ આદી,		
અક્ષરહી મિલ પાય ઉદહાદી	અ.	૯

(૧૭૨)

ઉલંગ શ્રી યમુના નિરક્ષર બારે,
 અહે પહે ધની બ્રહ્મ શ્રી દીદારે, અ. ૧૦
 ઉતરે તખતસેં ઘેરે બ્રહ્મ શ્રી,
 મિલે પરસ્પર દયાએ ધનીપે સમષ્ટ, અ. ૧૧
 ધની મિલ કીય નિરક્ષર બેહુદ,
 સુંદર રસિક ગાય ગુન ગન સદ, અ. ૧૨

(મંગલ છદો.)

નવ મત દેહરે કાહે કદસ,
 તોલ દેખો જ્ઞાની તજ મન કસ, ટક
 મીમાંસીકા પાઠ્યા દાર,
 ચૌનિત્ય કેલે જયને સમાર, નવ. ૧
 વૈશેષી ચાર નિમિત્ત પરથાર,
 કણાદ ચૌદ લોકલૌં ધાર, નવ. ૨
 ન્યાય પતંજલી સાંખ્ય વેદાંત,
 ગાતમ શેષ કપીલ વ્યાસ કાંત, નવ. ૩
 ચૌં ચૌં ધુમટ અહિસા પ્રાણ રોધ,
 ભિન્ન અદ્વૈતકા સુન્યલૌં સોધ, નવ. ૪
 તંત્રે રામાનુજ નીમાનુજ,
 બિજ્જુશ્યામ માદ્વાચાર્ય જુજ, નવ. ૫

શિખરબંધ અક્ષર લૌકીન,	
પુષ્ટ મર્યાદિ પ્રવાઈકી ચીન.	નવ. ૬
સતનામી ચક્ર કળીર ચઢાએ,	
બીડા સતનામકા સવાય,	નવ. ૭
કુલયમ નિજનામ ચક્રપે ચક્ર,	
દેવચંદણ મેરાજને ચઢક,	નવ. ૮
તિનપર ગિરધર ધરન મહારાજ,	
વ્રજ પ્રભા નામ નિજનંદ છાજ.	નવ. ૯
કલસ કેતુ ચઢાએ જીન પર,	
ચઢને વાલાન કોહુ અખર,	નવ. ૧૦
બેહુદ રસાત્મિક મારગ એસા,	
સમજ તોલકર દેખો દેસા,	નવ. ૧૧
ઈસમત બેહુદ સખપર ચીન,	
સુંદર રસિક છકા દઢ શિર લીન,	નવ. ૧૨

આરતી પ્રભાત સમયની.

આરતીશ્રી ચિદાનંદ સુભંગ અભંગ તુમરી
 નંદ સુવન સમસ્ત વિધિ પૂરવો આશ હુમરી
 ગૌપુર સુધતાક અવલાક સુન મંડલરી
 નિદ્રાલોપ વંકડે અક્ષર જોતીર શ્રંકલરી આ. ૧

(૧૭૪)

ડાલને પોઠ વૈરાટ સંમક ઇંડાસન અમલરી
 બિસ્તરાં વ્રજધામ સામગ્રી જલક મુકતાહલરી
 પાંત્રીસ વ્રંદ ઠોર બિરાજે રસિકજન વત્સલરી
 જુહીલો જુહીલો યું કહેતી ધામની અસલરી
 ગાયકેં યું હીંડોળ સુકૃત આરતી મંગલરી
 સુંદર રસિક ચરન શરન ઊબરનકી કલરી આ

(શ્રીકૃષ્ણજન્મસમયની આરતી.)

આરતી બાલ કૃષ્ણ જનમકી
 પૂરણશ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમકી આ. દોઢ
 પરમાનંદ બેહુદ પરમ ધામા
 ધામી ધામની સમસ્ત સરજમા
 વસે વ્રજમેં ગોકુલ અલીરામા
 નંદ જશોમતિ પૂરવ કર્મકી આ. ૧
 સચ્ચિદાનંદ છવ પદ ગોકુલ,
 પરમધામ વાસી અહીર કુલ
 નૂર જરાખ પ્રકાસ્યો નિર્મલ,
 પ્રગટી ચયનતા બ્રહ્મ ધરમકી આ. ૨
 સત આવેસ અસ્તતા ટળી,
 ગર્ધ જડતા ચૈતનતા પ્રગડી.

(૧૭૫)

આનંદ અહે ગઈ પીરતા સગરી,
 બ્રહ્મરતી જલકત તરમ તરમકી આ. ૩
 પૂરણાનંદ અહે રસધન ઝુમી,
 વર્સત અમૃત અજબ રસુમી.
 વ્રજ મંડલ રસ વહ્યો પ્રિરિક્તિ,
 ગોકુલ ગલી ગલી સેવા સુમૃણકી આ. ૪
 અદ્ભુત રેલ ઊમંગી વ્રજ મંડલ,
 સુરનર મુની કરી થકે જેહી રથલ બલ.
 આગમ નિગમ પુરાનન લહે કલ,
 સોરસ વ્રજ મહી અહ્યો ઝુમકે આ. ૫
 વિધિ હુરિહર જહા રસકે પ્યાસે
 સારઠ નારઠ સનક ઊપાસે.
 જહા રસકો અદ્ભુત હેઆસય,
 સોઈ રસ ભુકતે વ્રજકે વાસી આ. ૬
 વ્રજ ગોપીજન મંગલ ગાવે,
 કરત આરતી અતી છવપાવે.
 જહામન ચાવન તહાં ચિત્ત ઠાવે,
 સચ્ચિદ નૂર સુગલ સુરસકી આ. ૭
 શ્યામ આરતી સકલ સુહાવન,

(૧૭૬)

જન્મ સહોચ્છા જશ અતી પાવન
નિશદિન ગાવન મનસુખ ચાવન,
સુંદર રસિક દેહ પાઈ મનુષ્યકી આ. ૮

શ્રી અક્ષરાતીત તમારી શરણુ અનીનપણે સુંદર
રસિક મનકૃમ વચને સંવત ૧૮૯૯ ના
ફાગણ સુંદર ગુરૂનો ૩૫ મો પત્ર.
(રાગ કડખો.)

સ્વસ્તિશ્રી પરમધામ મહા સુભસ્થાને
આજમાન શ્રીરસાત્મિક નિરક્ષર
પૂજકના પર્મપૂજ ઊત્તમુમા ઊત્તમ અતી
ઊજ્જલ કિશોર સમ્મિદાનંદ ખર દાઢ
છવી તેજ સુગંધી સુખ સમૃથતા અનોપમ
સર્વજ્ઞ છછ વિશેષણે પૂરણ મહા
વસ્ત્ર આભૂષણ તેવા પેરપેરના
તેવા શ્રી શ્યામનીજ હજુરણ, એ સ્વ. ૧
તેવા શ્રી સખીગિના જુથ જુથ આગળે
રહે છે હજુરમા વિવધ ખેલે

(૧૭૭)

ખેલ્યા વિહારાત્મિક ખેલુદ પરમ ધામમા •
ગંજ સ્વરૂપે અતી સ્વરસ રેલે. એ સ્વ. ૨

તેવી બ્રહ્મશ્રી ભાત ભાતની અનોપમ
ખેલુદ વિલસે પરમધામ માહે
શ્રીવિહારાત્મિક ઝાડ પહાળ નદી નિધસર
હોજ ફુવારા સાગર, અથાહે. એ સ્વ. ૩

મોલુની યુક્તિ રસાત્મિક સદગુરુ મુખે
જાણ્યામા આવી એવી ગમન લહે ખીજ
એવા ખેલુદ ધણી મારા શિર ઊપરે
કરુણા સાગર સ્વપ્નેન ખીજ. એ સ્વ. ૪

ઉત્તમ શ્રીરસાત્મિક સદગુરુ રસિકજન
એટલું ક્ષર ખેલમા દંડ શ્રેષ્ઠે
સમક વૈરાટમાં મૃત્યુ જંબુદીપે
ભરતખંડે દ્વારામતી વામદિસે એ સ્વ. ૫

કચ્છ દેશમાંહે અંજરથી લખિત
સુંદર રસિકના દંડ પ્રણામ •
માનજો રસિક ખીજ મારે આંસપાસમાં
તેના પ્રણામ માનો શ્યામની શ્યામ એ સ્વ. ૬

(૧૭૮)

ખીજી સંદેસું એક માનજો પ્રીતસું
કાગલ ચોંત્રીસ લખ્યા તેન માન્યા
ત્યારે પાંત્રીસમું કાગલ લખ્યું ધણી
કબૂલ કરો તેને જેછે નિજખાના એ સ્વ. ૭

તમારા તલપેતે અતી આતુર થઈ.
ગઈ લાજ રાખો તેની મારાવાડા
તમારે દાસપર રીસ જોઈએ નહી
રાંક અપોચીઆપર એટલી અજાણ્ય એ સ્વ. ૮

લોહીનકા પાણીથી ચપટી ભીંજાએ ઘૂળ
કીડીને ચપેટ જીવો વિચારી
માટે મરતાં મુને વૈરાટ ફીટસે નહી
તમે ખોટના ધણી થાસો ભારી. એ સ્વ. ૯

એવું તમને નવ જોઈએ મારા નાથજી
અપ્રમ કડણા સિંધુ અક્ષરાતીત
મહારાજ મહેર કરો મારગ નિરવિઘ્ન કરો
હરો સંકટ દુખદાપ અમીત એ સ્વ. ૧૦

આજ વારસુ તમે થાસો નહીં જો ધણી
તો મારી વારસ ખીજી કોણ કરસે

(૧૭૬)

જકતને ભક્ત સર્વે હાંસી કરસે ભલી
અજસ ઊચ્ચારતા કાંઈ મનેન દરસે. એ સ્વ. ૧૧
માટે એમ નાં કરો તમથી સુંછે પેરો
દયા દિલમાં ધરો દયા સાગર
પૂરણ પુરુષોત્તમ કલા બેહુદ ધણી
રસિકના શિરમણી મહા ઊજગર. એ સ્વ. ૧૨
દાસુના દરદ હરનારા સહી સમૃથ
મહાસુખદાતા પરમ ધામ નાયક
જય જય શ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમધામ ધણી
યુગલકિશોર સરણાગતુના સાહેક. એ સ્વ. ૧૩
ઘણું ઘણું સુંલખુ થોડૂ લખે ઘણુ કરી
મળો મળરાજ શ્રીકૃષ્ણ સ્વામી
આ અવસરે કરો વારસ વેલી વેલી
બેલી થાઓ બાપજી કરૂણા ગાંમી એ સ્વ. ૧૪
સવંતં અઢાર નવાણુએ ફાગણુ સુદ
બીજ ગુરૂનો લખ્યો કાગલ સુંદરે
હવે તો મહેર કરો સાચે સાચ શામળા
ભાંગોને આમળા ઊમુખ અંદરે. એ સ્વ. ૧૫
છતિશ્રી ૩૫ મો પત્ર સંપૂર્ણ.

(૧૮૦)

જયશ્રી સચ્ચિદાનંદ પરમધામધણી શરણ સુંદર
રસિક સંવત ૧૮૯૬ ના ભાદરવા સુદ ૨
મંગલવારનો ૨૯ મો પત્ર પ્રારંભ.
ચલતી સાંખી પ્રજમાં.

સ્વસ્તિ શ્રી પરમધામમાં,
આજે અક્ષરાતીત
પૂજામાં પર્મ પૂજ છો,
મહિમા તમારું અમીત
છગુણે સંપન્ન શ્યામછો,
સચ્ચિદાનંદ પ્રકાસ
અદ્વિત અમલ છ જ્ઞાનમાં,
બેહુદ અડતાલીસ રાસ
ઊજલ વરણે અનોપમ
રસાત્મિક ધણી સત
બીજું તુલસી પ્રિયાત્મિક,
મુગંધી અનંત લિજતરે
યુગલ સ્વરૂપાત્મિક મતરે
શ્રીશ્યામનીજ સખ્યુ સમસ્તરે
બ્રહ્મ શ્રી બેહુદ સર્વે

(૧૮૧)

બીજા તમારી ખબર દેનાર,
બેહુદ સદગુરુ શ્યામ
બીજા ઉત્તમ રસિક અનીનપણે,
સુમરે નિજનંદ નામ
એતાન શ્રી ક્ષરબેલમાં,
ઈંડ શ્રે સમકુંડ
વૈરાટે મૃત્યુલોકમાં,
જંબુદ્વીપે ભર્તખંડ
દ્વારામતીને ડાવે પાસે,
કુચ દેશને માંહે
અજમેર સેરથી લખેલું
કાગલ અરજીને ડાંચેરે
સુંદર રસિકે તેના યાંહેરે,
માનો ડંડ પ્રણામ બીજા બાહેરે
મારી વળગા તેહના ભચ્યા ચાંચેરે,
માનો દંડ પ્રણામ અક્ષરાતીત. ૨
બીજી એક સંદેસો માનજો,
કાગલ ઈડયા વીસ .
લખ્યા તે તમે કબુલ નવ કચ્યા,
મનમાં આણી રીસ

(૧૮૨)

જાણી પાપીઆ કુડા બોલો,
શરણો લજવનાર
તે ખરો પણ તોહે તમારો,
કેવાણો નિરધાર
મન કૃમ વચને ગણી પોતાનો
ફરી શરણાગત લાજ
વિચારી મારગ સુધારો
તત્પર માફ આજરે
શ્રીઅક્ષરાતીત મહારાજરે,
કાંઈ ટાળી મારી દાજરે
અભી મન સુખદાઇ સોખત દઈ. ૩
આ વેળા આ અવસરે,
મારી કરો વાર
વિપમ મુને લાગે છે,
અદ્ભુત સંગ સંસાર
ખિગડયું કારજ તે સુધારો,
દયા આણી દિલ
પીડા પ્રગટી અંગમાં,
તેણે ધુમ થઈ છે અકલ
મન સંભવતું નિવડયું નહી,

(૧૮૩)

નિવડ્યું વેચ્યુંને વાલું .
શરણાગતુને તાણી જાય છે,
માયાનું વિષમ કસાલુંરે
છીપી ગયુંછે તેણે અજવાળુંરે,
કુટે છે સર્વે કાલું કાલુંરે
ઠાલું પરીશ્રમ સર્વે થાય છે. ૪

શરણાગત તમારાઉંને,
એવું ન જોઈએ નાથ
દુખ સાગરમાં દૂષતાં,
મારા તત્પર ઝાલી હાથ
તારી લીએ આતિથથી,
આપો સુખ અગમ
સોખત નિજ પરમધામનુ,
સુખ મુને કરોને મુગમ
તમે વિસારી બેઠા નાથ,
હું કેવાણું લખાડ
લેખ સંસાર સોખતમાં હરવો,
પડ્યો હું આજ અપારરે
શ્રી અક્ષરાતીત દરબારરે,

(૧૮૪)

કરો ધણીવટ રસિકુંના યારરે
આવા પાર નવ જોઈએ તમને,

૫

ઘણુ ઘણુ સું કહું કથી,
તમને નિરક્ષર શ્યામ

તમે મારાછો શિરધણી,
હું છઠિં તમારો ગુલામ

સવંત અઢાર નવાણુએ,
ભાદરવા સુદ બીજ

મંગલવાસરે છે લખ્યું,
તે સાંભળી પામો રીઝ

સુંદર રાસકને માથે તમે,
સર્વના શિરમણી

સામૃથમા સામૃથ મોટી,
સહુ ધણીડિના ધણીરે

કરૂં કીરત હું તમતણીરે

ઝાઝું સું કહું હું ભણી ભણીરે
સર્વે જાણનારા શ્યામ તમે.

૬

ધતિં ૨૯ મો પત્ર સંપૂર્ણ.

(૧૮૫)

શ્રીમદશ્રી અક્ષરાતીત તમારી શરણુ. મારે અ-
નન્ય હોજો સંવત ૧૮૯૫ ના વૈશાક સુદર સુકરનો

બારમો પત્ર. છંદ.

સ્વસ્તિ શ્રી પરમ ધામ, ધણી રસિકુના શ્યામ
પંચાત્મિક છ સરવજ્ઞ, અડતાલીસ લેદ તગ્ય. ૧

સર્વ ધણીઝીના ધણી સહુના શ્રી શિરમણી
તમ જેવા તમે પેત્તે, ઠેચ્યા ઊપમાન જોતે. ૨

એવા અનોપમ નાથ, રહો સદા બાનો સાથ
એતાન શ્રી ક્ષર ખેલે, ઇંડિ શ્રષ્ટિ સમકેલે. ૩

મૃત્યુ લોકે જંબુદીપે ભર્ત ખંડે દ્વારામીપે
કચ્છ દેસમે અંજાર, મધે લખ્યો પત્ર સાર. ૪

સુરજ સુંદર રસિક, મન ચિત કરી ઠીક
તેના માનજો પ્રણામ, સાથ સમસ્તના શ્યામ. ૫.

બીજું સંદેસું કબુલ, કરો સાચ ધણી મૂલ
જે ભુતનાં ભજનાર, તેની ભુતે કીધીવાર. ૬

(૧૮૬)

દેવી દેવમાં પૂજારી પામ્યા મનંછું સંભારી
 શ્રદ્ધા વિસ્તુને શંકર તેના ભક્ત તત્પર. ૭
 પામ્યા સંકટે સહાય, ત્રથા ગયોન પ્રભાત
 ઊપાસીક જેના જેહ, ખાલી ગયા નકો તેહ. ૮
 મારે શિર તમે નાથ, સર્વ વિધે મોટા હાથ
 તમારા છે પોત્રવાન, હું સોસમાં પીડા પાન. ૯
 જેવો થયો છઠિં મહારાજ, મારા અંતરની દાજ
 સમવોને સિતાએખ, સાહેબનાં શ્રી સાહેબ. ૧૦
 લખ્યા કાગલ ઈગ્યાર, સુણી કીધી નહી વાર
 તારે ખારમું કાગલ, લખ્યું માસને અમલ. ૧૧
 નિત વાંચુ જોઈં વાટ ધણી ટાળોને ઊચાટ
 તમારે સું પરીશ્રમ એમા પડ છે અગમ. ૧૨
 તમે ચિતવો તે થાય સ્વામી સહેજ સ્વભાવ
 માફ રાંક પછો જાય પૂરી થાય સર્વે ચાવ. ૧૩
 નહીં તો વિન્યા ઈતખાર જીવુંછું આ સંસાર
 કરો ચાવતેમ શ્યામ, હું છઠિં તમારો ગુલામ. ૧૪

(૧૮૭)

થોડું લખે ઝાઝું કરી, માનો કૃપા ચિત ધરી
મેલો વ્યાલસ તમામ, કરો માફ સિદ્ધ કામ ૧૫
રસાત્મિક મતસાર, સહુ પંથ શિરદાર
વિધિ ચારથી સંપન્ન, ભક્તિ જ્ઞાનને લચ્છન. ૧૬
ઊજલતાનો પ્રકાસ, બહુ રાસક વિકાસ
પામે તે તમારી મહેરે, સુખ આપો લેરે લેરે. ૧૭
સવંત ઓગણીસમાં બે; ઓછ વર્સ વૈશાક છે
સુદ બીજ સુકરવાર, દિને લખ્યો આ સંમાર ૧૮
વાર તિથ બે ચંદના, મળ્યા છે પત્ર દ્વંદના
એમ મનહું મળાવો, શ્રીજી ધણીવટે ફાવો. ૧૯
એમ કુસલ કલ્યાન, પામે રસિક રેઆણ
જયશ્રી સમ્વિદાનંદ પરમધામ ધણી ચંદ. ૨૦
છતિ શ્રી બારમો પત્ર.

સમાપ્ત.

